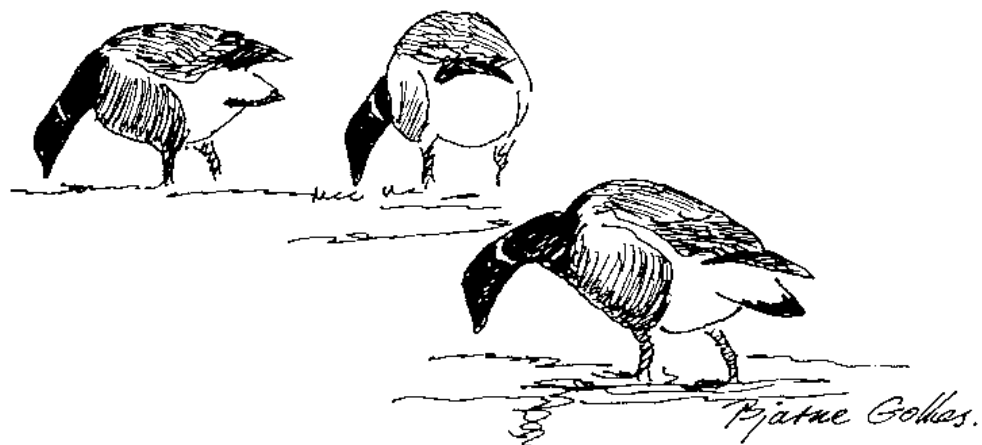
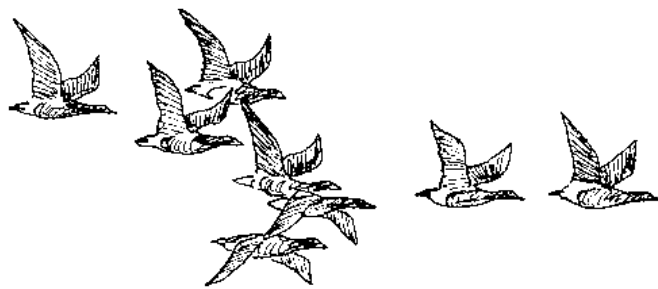

Fugle i Århus amt 1993

DOF - ÅRHUS AMT

FUGLE I ÅRHUS AMT 1993

ISSN 0904-1346

Udgivet af: Dansk Ornitologisk Forening
Lokalafdelingen i Århus amt
Gjellerupvej 111, 8220 Brabrand,
Gironr.: 5 51 09 61

Medarbejdere ved rapporten: Torben Quist Andersen, Henning Ettrup, Carsten Høeg, Ole Jensen, Lars P. Johansson, Johnny Kahlert, Jens Kirkeby, Peter Lange, Arne Bo Larsen, Jørgen Terp Laursen, Jørgen Lodberg, Anders H. Madsen, Jørgen Pagter, Jørn Pedersen, Birger Rasmussen, Jens Otto Svendsen, Jesper Windeløv.

Redaktion: Peter Lange (ansv.), Henning Ettrup (layout).

Illustrationer: Bjarne Golles og Jarmer Nielsen.

Oplag: 180.

Pris: 70,00 kr. (incl. forsendelse).

Indledning	2
Artsbehandling	3
Sjældne fugle	3
Retningslinier for indsendere	4
Vejret	5
Lommer	6
Lappedykkere	7
Stormfugle m.m	8
Årefødede	9
Storkefugle	10
Andefugle	12
Høgefugle	27
Falke	32
Hønsfugle	34
Tranefugle	35
Vademågefugle	36
Ducfugle	56
Gøgefugle	57
Ugler	58
Natravne	58
Skrigefugle	59
Spætter	60
Spurvefugle	61
Dyr i Århus amt	98
Indeks	101
Forkortelser	103
Medarbejdere	104
Bidragydere	105

Henvendelse til redaktionen kan ske til foreningens adresse, eller til: Peter Lange, Jeksensvej 108, 8464 Galten. Tlf. 86 95 03 41.

INDLEDNING

Dette er den 7. årgang af Fugle i Århus amt og den 22. årgang af lokalrapporter fra Århus amt.

Rapporten er i år holdt i stort set samme stil som de senere årgange, hvad angår artsbearbejdningen og omfang.

Den ornitologiske aktivitet i amtet har i 1993 fået et stort løft, i takt med at DOF's store projekt Fuglenes Danmark er kommet i gang. Lokalrapporten har fået stillet alt det indsamlede materiale til rådighed, hvilket har givet en stor og god geografisk spredning på materialet i år. Man vil således for mange af vore ynglefugle se en langt bedre dækning af yngleføremkomsten, end normalt. Fortsætter den gode tilslutning til projekt Fuglenes Danmark i de kommende år, vil vi få et virkelig fint materiale om amtets fugleliv.

Aktiviteten på vore træklokaliteter har, man fristes næsten til at skrive som sædvanlig, været af varierende størrelse. Arve Jensen & Maj-Britt Thygesen har atter tilbragt foråret på landets nok mest øde træksted; Totten på Anholt, og vi har herfra fået noget materiale. Hovedvægten her er dog lagt på ringmærkning, vi glæder os til at se resultaterne af dette store arbejde i de kommende år. Ved Gjerrild Nordstrand er aktiviteten, målt som antal dage med obs., næsten halveret, hvorimod Moesgård Strand blev dækket stort set i samme omfang som sidste år. Dækningen på de tre træklokaliteter er væsentlig at have in mente, når årets træktotaler skal vurderes og kommenteres.

Vejret i 1993 bød på alt lige fra den ene yderlighed til den anden. Årets varmeste dag faldt i april, juli regnede væk, og vinteren kom i november. Dette har på den ene eller den anden måde sat sit præg på fugleåret 1993, hvilket man kan læse om i rapporten.

Her fra redaktionen vil vi gerne sige tak til alle vore bidragsydere, uden hvis iver og aktivitet denne rapport ikke var blevet til. Også tak til alle medarbejderne i rapportgruppen.

Tilbage er blot at ønske alle en god læselyst.

Redaktionen v. Peter Lange

Indledning

ARTSBEHANDLINGEN

De enkelte arter er søgt behandlet efter følgende skabelon:

(Vedr. SJÆLDNE FUGLE - se nedenfor)

1. Præsentation af arten: Dansk og latinsk navn (systematik og navngivning efter K. M. Olsen: Danmarks fugle - en oversigt, DOF 1991), samt artens nummer til brug ved databasebearbejdningen.
2. Kortfattet kommentar til artens forekomst det forløbne år. Kun udtalte ændringer/afvigelser, f.eks. store/små eller tidlige/sene forekomster, i forhold til det "normale", kommenteres.
3. Yngleforekomst. Herunder også sommerfund og lign., som tyder på yngel, samt sommerfund af arter, der normalt ikke ses i området i sommerperioden.
4. Trækforekomst. Her omtales hhv. forårs- og efterårstræk, dvs. første og sidsteforekomster, samt større antal af både rastende og trækkende fugle, evt. summeret op pr. lokalitet.
5. Vinterforekomst. Vinterfund af arter, som normalt ikke forekommer i vinterperioden, samt en beskrivelse af vinterforekomsten hos de øvrige arter.
6. Præsentation af grundmaterialet, bestående af årstotal (= summen af månedssummerne + udaterede observationer, frasorteret dobbeltobs), antal indsendere af arten, antal observationer af arten (her oftest: antal udfyldte linjer på skemaerne), samt, ved visse arter, antallet af forskellige lokaliteter, hvorfra arten er observeret. Til sidst en månedsfordeling over alle de daterede obs., frasorteret dobbeltobs.

Bemærkning til ovenstående:

Månedsfordelinger og totaler er forsøgt udarbejdet gennem en frasortering af dobbeltobservationer, dvs. når to eller flere personer har indsendt observationer fra samme lokalitet den samme dag, bruges kun den største observation ved såvel træk- som rasteforekomster. Ved trækobservationer tages dog hensyn til optællingstidspunktet, hvis dette er oplyst. Denne proces giver ikke de store problemer ved primære trækobs, fåtallige og sjældne arter, men en del problemer ved f.eks. rastende ande- og vadefugle, hvor det kan være svært at afgøre, hvor stor udskiftning der er i flokkene. På længere sigt håber vi dog, at en ensartet behandling vil give et mere tydeligt billede af arternes forekomst, samt et bedre sammenligningsgrundlag i forhold til andre områder og tidligere år.

Heller ikke år har det været muligt at bringe samtlige indsendte observationer i rapporten. Dette er et glædeligt problem, opstået pga. en stadig stigning i indrapporteringen, men det skal hermed fastslås, at alt indsendt materiale er anvendt ved ARTSBEHANDLINGEN. Det er den enkelte redaktør, der står for prioriteringen m.h.t. teksten, og hvad der er relevant at nævne i afsnittet.

SJÆLDNE FUGLE

Observationer af sjældne fugle skal godkendes af SU: Dansk Ornitologisk Forenings Sjældnehedsudvalg, før en offentliggørelse finder sted. I Fugle i Århus amt bearbejdes SU-arterne efter følgende procedure: Godkendte obs. bringes på deres rette plads i artsgennemgangen med alle oplysninger. Observationer, som er beskrevet, men endnu ikke færdigbehandlet bringes også i artsgennemgangen, men uden nøjagtig dato og observatørinitial. Ubeskrevne og forkastede fund nævnes ikke i rapporten.

RETNINGSLINIER FOR INDSENDELSE AF MATERIALE

Alle iagttagelser modtages med glæde, også af de almindelige arter. Er dette uoverkommeligt, er vi især interesseret i: ynglefund/obs. der tyder på yngel af alle arter, ynglefugleoptællinger og optællinger af områder iøvrigt, de tre første og tre sidste obs. af trækfuglene og alle optællinger af trækkende og rastende fugle. Husk tidspunkt ved trækiagttagelser og obs. af sjældne fugle, flokke m.m. Notér også gerne evt.

medobservatører, samt oplysninger om vejr og lign. Vedr. stednavne: brug venligst kun stednavne, som kan genfindes på Geodætisk Instituts kort 1:100.000 (kortbogen). Ved omtale af mindre lokaliteter bør man tillige henvise til nærmeste større lokalitet. Når du indsender dine observationer, bedes du bruge vore indberetningsskemaer. Man kan frit vælge mellem et artsskema (A5-str) eller lokalitetsskemaer. Førstnævnte f.eks. til spredte obs, strøbs og træk, sidstnævnte anbefaler vi, når der er tale om mange, og grundige optællinger især af rastende- og ynglefugle fra den/de samme lokaliteter. Husk navn + adresse på hvert skema. Har du fået tildelt et initial af rapportgruppen, er det dog i orden kun at anføre dette. Brug venligst ikke selvkomponerede initialer og forkortelser på skemaerne ! Se listen over anvendte forkortelser bag i rapporten. Indsend kun reelle observationer, ikke skøn over f.eks. ynglebstande eller rastotaler (dem skal vi nok selv lave under bearbejdningen !), og alle obs skal være relaterede til en dato. Dette af hensyn til EDB-behandlingen af observationerne, idet vi ikke kan indtaste udaterede obs i databasen.

DET INDKOMNE MATERIALE

Det indkomne materiale indtastes i DOF's database over fugleobservationer og opbevares af rapportgruppen. Herved fremstår efterhånden et enestående kildemateriale over fuglelivet i Århus amt, som foreningens medlemmer kan anvende ved at rette henvendelse til rapportgruppen. For enkelte sårbare arters vedkommende må man dog regne med en form for klausulering af materialet. Materialet anvendes også ved udarbejdelsen af den landsdækkende årsrapport, som trykkes med jævne mellemrum i DOFT.

INDRAPPORTERING AF PATTEDYR, KRYBDYR & PADDER

Rapportgruppen indsanler også observationer af Pattedyr, Krybdyr og Padder fra Århus amt. De indkomne observationer videregives til Jørgen Terp Laursen, Brabrand, som opbevarer og behandler observationerne. En kort oversigt over det indkomne materiale bringes her i rapporten, hvorimod mere omfattende bearbejdnings bringes i Østjysk Biologisk Forenings blad GEJRFUGLEN. Du kan læse nærmere om, hvilke arter og observationer som specielt bør indsendes i afsnittet om Pattedyr, Krybdyr og Padder. Observationerne skemaføres og indsendes, sammen med fugleobservationerne, til rapportgruppen.

VEJRET OG FUGLENE 1993.

Året startede med mildt vejr og faktisk blev den hidtidige varmerecord for **januar** tangeret, da der blev målt 12 grader på Djursland. Midt i **januar** var det temmeligt blæsende og regnfuldt. Det lune vejr fortsatte ind i **februar**, og således kunne man konstatere, at vi for 6. år i træk havde haft en mild vinter. Dette var en del fugle, der nød godt af bl.a. rågerne, som på ny gik frem. **Marts blev tør og lun og denne vejrtype fortsatte et godt stykke ind** i april, hvor der så d. 21 kom et egentligt varmegennembrud. Med denne varme fulgte Hærfugl, Biæder og nogle meget tidlige Nattergale. Årets varmeste dag blev d. 27. april, hvor der blev målt over 28 grader! Varmen holdt sig ind i **maj** og til midten af **juni**, og mange var begyndt at snakke om en gentagelse af den ekstreme tørke, vi havde i 1992. Fuglemæssigt bemærkes i denne periode mange Piroler, som sikkert blev lokket nordpå af det sommerlige forår. Fra omkring Skt. Hans slog vejret så fuldstændigt om, og det blev køligt og regnfuldt, meget regnfuldt. Således huskes 1993 for sommeren, der forsvandt, idet vejrtypen med kulde og regn fortsatte i **juli**, **august** og **september** og første halvdel af **oktober**. Karakteristisk var det dog for sidste halvdel af september, at den var **præget af østenvinde**, der gav "århundredes" gåsctræk gennem Østjylland (se Larsen 1993 og Rygaard 1993), ligesom også lom- og andetrækket var stort (Larsen 1993). **Vinteren kom tidligt** med frost og sne i slutningen af november. Egentlige efterårsstorme oplevede vi ikke. Om det var det ekstremt regnfulde vejr, der forårsagede den store kogle- sætning på nåletræerne, vides ikke. Men det var i hvert fald noget, der tiltrak Spætter og Korsnæb, som blev set i pæne antal i løbet af vinteren. **December skiftede** mellem frost og milde perioder og **omkring d. 20. blæste der en storm** over landet. Endelig fik vi sne i juledagene; for første gang i mange år (kilde: DMI).

Lommer

Rødstrubet lom (*Gavia stellata*) 00020

Efter en række år med pænt mange rødstrubede lommer, så kom der et dyk i 1993, og vi skal faktisk tilbage til 1987 for at finde en lavere årstotal. Men de mange ubestemte smålommer taget i betragtning, så har der reelt set nok været masser af rødstrubede lommer i de østjydske farvande.

1. halvår: Kun obs fra 4 lokaliteter, alle nævnes: 2/1 1 + 9/1 12 **Kysing Næs** (OGJ), 11/1 1 + 17/1 2 **Ebeltoft-Odden** (CHØ), 3/4 1 vdr **Samsø** (SSI) og endelig en indlandsobs 24/4 1 2K rst **Skanderborg Sø** (JKI).

2. halvår: Efterårets første var 9/9 1 **Kysing Næs** (OGJ). 3 obs fra **Fornæs** er de eneste indrapporterede trækobs: 20/11 1 N + 1 S (HAC), 23/12 2 S + 1 N og 24/12 4 S (JNK,CO). Desuden er der endnu en indlandsobs: 11/12 1 ad vdr **Sminge Sø** (CHØ). Fuglen blev på lokaliteten indtil 15/1-94.

Total: 35   Antal indsendere: 7   Antal observationer: 11

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
16	0	0	2	0	0	0	0	1	0	8	8

Smålom sp. (*Gavia stellata*/*G. arctica*) 00025

På trods af en rekordstor forekomst ved **Fornæs** (se H.L. Larsen 1993), så blev årstotalen ikke helt så stor som rekordårene 1986 og 1988, hvor over 500 ubestemte smålommer blev set.

1. halvår: 9/1-8/4 i alt 37, med max 9/1 30 **Grenå-Varberg færgeren** (TBR)

2. halvår: 28/9-24/12 kun obs fra **Fornæs**, hvor den største forekomst i lokalrapportens historie blev noteret 28/9 med hele 234 N (HLL). En anden stor dag var 22/11 83 N + 14 S (HLL).

Total: 437   Antal indsendere: 7   Antal observationer: 12

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
33	0	0	4	0	0	0	0	234	5	121	40

Sortstrubet lom (*Gavia arctica*) 00030

Et rigtigt sløjt år med sølle 12 fugle, vi har ellers ikke været under 24 fugle siden 1987. Af bemærkelsesværdige obs skal nævnes ét sommerfund (i årene 1972-92 8-9 fund) og ét indlandsfund. Sortstrubet lom er den hyppigste sommergæst af vore to smålommer; men den sjældneste i ferskvand.

Alle obs nævnes: 8/4 2 Ø **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 8/8 1 sdr rst **Kysing Næs** (OGJ), 1/9 1 **Kalsemade** (TBR), 10/12 3 S **Fornæs** (HLL), 14/12 1 **Mossø** (AJA) og 23/12 3 S + 1 N **Fornæs** (CO,JNK)

Total: 12   Antal indsendere: 7   Antal observationer: 6

Islom (*Gavia immer*) 00040

To iagttagelser fra **Fornæs**: 2/1 1 2K S + 6/11 1 ad S (begge RD).

Storlom sp. (*Gavia immer*/*G. adamsii*) 00045

En enkelt fugl 27/3 1 vdr rst langt fra land **Vester Hedekrog, Samsø** (SDY).

Lom sp. (*Gavia sp.*) 00049

4 fugte fra 3 lokaliteter er der i år indsendt til "rodekassen" af diverse lommer. Således 1/9 1 V Kalsemade (TBR), 23/10 1 Sølde Strand (VOL) og 20/11 1 N + 1 S Fornæs (HAC).

Hvidnæbbet lom (*Gavia adamsii*) 00050

Fornæs sørgede også i år for én enkelt Hvidnæbbet lom: 18/1 1 ad S Fornæs (RD).

Lille lappedykker (*Tachybaptus ruficollis*) 00070

Fra ca. 100 lokaliteter med Lille lappedykker er der indsendt ialt 482 observationer af 1.337 fugle - i snit mellem 2 og 3 fugle pr. obs. Som det er karakteristisk for arten, er næsten alle iagttagelser i yngletiden fra en lang række lokaliteter med 1-2 adulte fugle. Fra yngletiden nævnes maksimale tal for hver lokalitet med mindst 4 fugle. Vinterflokkene er mindre og færre end i 1992, og arten viser en større spredning.

Yngletid (april-juni): 7/5 4 Kragmose på Helgenæs (JTL), 5/6 7 Bjerregrav Mose (TBA), 28/6 4 Romalt Enge slambede (LTP), 31/5 5 Hollandshjerg Holme (ORY), 27/4 8 ad Mossø (JKI/AMT), 1/7 4 Ringelmose Skov (TQA), 13/4 5 Lyngsø (JCN), 2/6 5 Silkeborg Langsø østbassin (BRS), 16/6 8 Drastrup Enge (PLA), 20/4 8 Brabrand Sø (HLL). En usædvanlig sommerforekomst er 13/6 48 Norsminde Fjord (OL). *Dununger*: De første sås 6/6 1 ad med 2 pul Søbyvad, Mølkjær (CHØ), sidste 21/10 1 ad med 1 pul Lyngsø (JCN).

Fældelokaliteter (august-september): 25/9 18 Overgårds Mark (HLL), 27/8 48 Norsminde Fjord vestende (JLY).

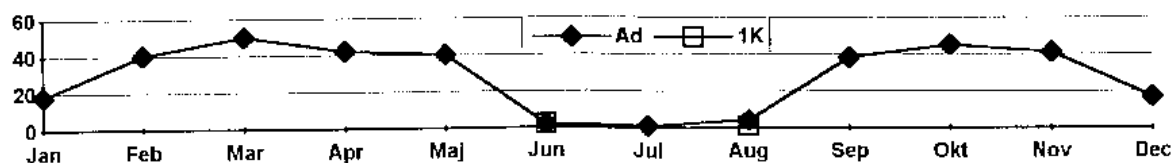
Vinter (jan-feb og nov-dec): 27/2 13 Kolindsund (HLL), 28/1 12 Norsminde Fjord (FNI), 3/1 25 Rye Mølle Kanal (JKI), 27/1 10 Egåen (PHJ) og 11/12 7 Julsø (FNI), 14/12 15 Brabrand Sø (AJA).

Total: 1.337   Antal observationer: 482

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
117	50	67	90	90	135	53	232	136	98	75	52

Toppet lappedykker (*Podiceps cristatus*) 00090

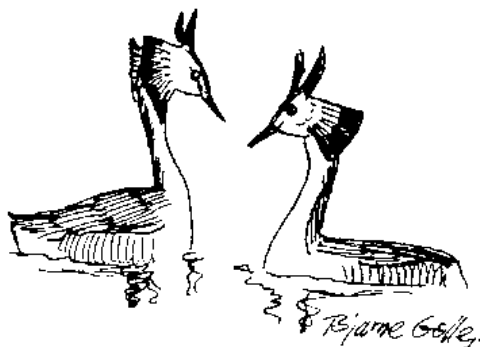
Den milde vinter og varmebølgen i april medførte en tidlig ankomst til søerne og tidlig ynglesæson. Fra ca. 100 søer og kystlokaliteter med Toppet lappedykker er der indsendt ialt 722 observationer af ikke mindre end 16.985 fugle - i snit godt 23 fugle pr. obs. I modsætning til tidligere angives alle bestandene direkte ved det iagttagne antal individer, dvs. at tallene ikke er omsat til antal par (se Fig. 1 for forklaring). Nedenfor nævnes sæsonvis største tal fra lokaliteter med over 20 fugle i yngletiden og større rasteflokk. Sammen med fældeflokkene i aug-sept ligger normalt også lokale, sent ynglende fugle med deres unger.

Figur 1. Diagram baseret på 80 observationer (JCN) af Toppet Lappedykker med en forårsbestand på 40-50 fugle gennem 1993 ved Ørnsø. Ifølge tællingerne er der kun enkelte af forårets fugle, som dette år viser tegn på yngel på denne lokalitet. Et eksempel på, at man ikke med sikkerhed kan omregne antallet af observerede lappedykkere i yngletiden til antal ynglepar for en lokalitet.

Lappedykkere

Yngletid: 22/4 22 **Stubbe Sø** (PBF), 9/5 20 **Øje Sø** (JPL), 15/5 20 **Sminge Sø** (JKI), 15/4 80 **Fussing Sø** (JKI), 2/5 38 **Dronningborg Bredning** i Randers Fjord (LTP), 28/4 52 **Knudsø** (JKI/AMT), 29/4 39 **Ravnø** (JKI/AMT), 6/6 24 **Vessø** (Holger Garner/AMT), 27/4 277 **Mossø** (JKI/AMT), 29/4 30 **Gudensø** (JKI/AMT), 28/4 22 **Birksø** (JKI/AMT), 28/4 440 **Julsø** (JKI/AMT), 13/4 42 **Ørnsø** (JCN), 31/5 25 **Silkeborg Langsø Østbassin** (BRS), 24/4 130 **Skanderborg Sø** (JKI/AMT), 23/5 31 ad + 19 pul **Skanderborg Lillesø** (CSE), 24/4 28 **Tåning Sø** (JKI/AMT), 12/6 139 ad **Salten Langsø** (Holger Garner/AMT), 26/5 73 sikre ynglepar **Brabrand Sø** (PHJ). *Dununger*: De første sås 24/4 med 2 i **Skanderborg Lillesø** (JKI/AMT), de seneste var 5/9 et par med 3 små dununger ved **Alø** i **Julsø** (JKI).

Fædelokaliteter (aug-sept): 21/8 125 **Stubbe Sø** (CMO), 17/9 175 **Solbjerg Sø** (PLA), 21/8 45 **Fussing Sø** (BRA), 22/8 32 **Knudsø** (JKI/AMT), 5/9 278 ad + 28 juv + 9 pul **Ravnø** (JKI/AMT), 8/8 22 ad + 3 juv + 2 pul **Vessø** (Holger Garner/AMT), 19/8 237 ad + 28 juv + 24 pul **Mossø** (JKI/AMT), 28/8 42 ad + 15 juv **Gudensø** (JKI/AMT), 29/4 28 **Ry Møllesø** (JKI/AMT), 22/8 25 ad + 8 juv + 1 pul **Birksø** (JKI/AMT), 24/9 435 **Julsø** (FNI), 29/9 38 **Ørnsø** (JCN), 26/8 145 **Borre Sø** (FNI), 26/8 46 **Brassø** (FNI), 21/8 24 **Silkeborg Langsø Vestbassin**, 66 i Midtbassinet og 30 i Østbassinet (JLO), 21/8 48 **Kalgårdsø** (JLO), 29/8 36 ad + 10 juv + 6 pul **Tåning Sø** (JKI/AMT), 29/8 280 ad + 66 juv + 6 pul **Skanderborg Sø** (JKI/AMT), 15/8 233 ad + 44 juv + 14 pul **Salten Langsø** (Holger Garner/AMT), 18/8 169 **Brabrand Sø** (AJA).

I saltvand: 22/9 95 i **Horsens Fjord** ved **Alrø** (SSK), 1/9 46 **Grund Fjord** (AJA).

Vinterflokke (jan-feb): 8/1 55 **Fussing Sø** (BRA), 17/2 40 **Salten Langsø** (JCN) og 22/2 40 **Ørnsø** (JCN). Eneste større vinterforekomst i saltvand i 1. halvår er 13/2 23 **Horsens Fjord** ved **Alrø** (SHØ) og 2. halvår (nov-dec): 12/12 44 **Stubbe Sø** (SHØ), 6/11 150 **Gudensø** (FNI), 14/12 579 **Mossø** (AJA), 7/11 250 **Salten Langsø** (JKI), 16/11 330 **Skanderborg Sø** (HYD). I saltvand: 17/12 25 **Knebel Vig** (AJA).

Totalt: 16.985

Antal observationer: 722

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
215	318	1079	2127	884	387	302	2778	2454	2644	2604	1193

Gråstrubet lappedykker (*Podiceps griseigena*) 00100

Fra yngletiden foreligger der oplysninger fra ca. 40 sølokaliteter med Gråstrubet lappedykker - flest med 1-3 fugle. Ialt er der indsendt 986 observerede fugle, hvoriblandt der er store forekomster fra efteråret i farvandene omkring Samsø. Fra den sidste uge i marts begynder fuglene at vise sig inde i landet i ynglesøerne. Nedenfor nævnes alle lokaliteter med mindst 4 fugle i yngletiden samt større rasteflokke.

Fra saltvand (marts - april) ved starten af yngletiden: 27/3 80 **Vester Hedekrog** på Samsø (SDY), 15/4 36 **Øster Hedekrog** (SDY), 21/3 23 **Nordby Bugt** ved Mårup Østerstrand (SDY), 21/3 8 **Issehoved** på Samsø (SDY).

Yngletid (april - juni): Op til 6 fugle **Rugård Nørresø** (HLL), 4 **Rørbæk Sø** ved Hinnerup (SMJ), 13 **Asferg Mose** (JPA), 5 **Sengeløkke Mose** ved Skårup i Rønne Kommune (JPL), 6 **Knudsminde Mose** ved Feldballe (JPL), 5 **Kejlstrup-Skårup** i Rønne Kommune (SEL), 7 **Tranemosen** på Samsø (LEB), 4 **Kølsmose** (JOK). *Dununger*: De tidligste var 4 ad med 3 pul 18/5 **Rugård Nørresø** (HLL).

Fældeperiode (aug-sep): 31/8 16 **Fornæs** (RD), 24/9 7 **Stavns Fjord** (SDY), 28/9 19 **Sælvig Bugt** (SDY), 28/9 79 **Vester Hedekrog** (SDY), 28/9 55 **Øster Hedekrog** og 30/10 81 samme sted efter fældningen (SDY).

Vinterflokke (nov-dec): 7/11 21 vest for Grenå (PBP), 13/11 5 Kysing Næs (OGJ).

Total: 986

Antal observationer:

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	4	153	221	134	34	26	26	242	104	29	1

Nordisk lappedykker (Podiceps auritus) 00110

Rekord med ialt 17-19 fugle, hvilket er en tredobling af sidste års forekomster. Alle fund nævnes:

1. halvår: 10/1 og 17/1 1 Fornæs (RD), 29/1 2 Kysing Næs (FAJ og SSK), 15/3 2 Øster Hedekrog på Samsø (LEB) og 28/4 1 ad Julsø ved Laven (JKI).

2. halvår: 18/9 2 Øster Hedekrog (SDY) og 22/9 1 Lilleøre (SDY), 11/10 2 Splidholm (TBR), 24/10 2 Kåsemade (TBR), 30/10 1 Kysing Næs (OGJ), 17/11 1 Fornæs (RD) og 5/12 1 Stubbe Sø (PBP).

Sorthalset lappedykker (Podiceps nigricollis) 00120

Ialt 155 observationer af 1.197 fugle - et niveau på knapt 8 fugle pr. obs. I modsætning til tidligere angives alle bestandene direkte ved det iagttagne antal individer, dvs. at tallene ikke er omsat til antal par. Sorthalset Lappedykker er i yngletiden vanskelig at konstatere med dununger, idet de voksne fortrinsvis fouragerer inde i rørskoven sammen med ungerne. Nedenfor nævnes i yngletiden det største antal for hver lokalitet med mindst 4 adulte fugle. Iøvrigt nævnes alle lokaliteter, hvor der er påvist rugning eller dununger, og lokalitetsnavnet er markeret med "*".

Det er interessant at se en fældeplads under opbygning i Horsens Fjord ud for Alrø, hvor i forvejen en større flok Toppet lappedykker også fælder. Det er vigtigt, at observatørerne oplyser mere præcist, hvor i fjorden fuglene ses. De gamle fugle, der kommer sent i gang med yngelen, gennemgår en forsinket fældning på selve ynglepladsen.

Yngletid (april - juni): 8/5 24 Dystrup Sø, 12/4 6 Fassing Sø (BRA), 16/5 4 Mørke Kær (SHØ), 29/4 10 Ravnsø (JKI/AMT), 27/4 239 Mossø* (JKI/AMT), 30/8 1 par med 2 pul Gudenåen* Mossø-Gudensø (SOT), 29/4 6 Gudensø* (JKI/AMT), 28/4 35 Knudsø* (JKI/AMT), 15/5 20 Ry Lillesø* (JKI), 28/4 13 Birksø* (JKI/AMT), 28/4 7 Gudenåen Birksø-Rosvig (JKI/AMT), 28/4 50 Julsø* (JKI/AMT), 6/6 10 Frederiksdal Hede* (JCN), 27/6 4 Borre Sø (FNI), 15/5 4 Sminge Sø (JKI), 5/5 9 Grauballe Mose (AJA), 23/5 4 Skanderborg Lillesø (CSE), 5/5 10 Eskehæk Mose (CSE), 24/4 5 Skanderborg Sø (JKI/AMT), 26/5 30 sikre ynglepar Brabrand Sø* (PHJ). *Dununger:* De første sås 6/6 10 ad med 2 pul Frederiksdal Hede (JCN), og de sidste 30/8 1 par med 2 pul Gudenåen Mossø-Gudensø (SOT).

Fædelokaliteter (aug-sept) i saltvand: Muligvis er der tale om observationer af den samme flok fra Horsens fjord: 8/8 30 Alrø (FAJ), 15/8 42 Strevelhoved på Alrø (OGJ), 22/9 48 Horsens Fjord ved Alrø (SSK).
Fra brakvand: 27/8 5 Norsminde Fjord vestdel (FNI og JLY).

Total: 1197

Antal observationer: 155

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	633	224	57	13	201	56	3	1	0

Mallemuk (Fulmarus glacialis) 00220

Der foreligger i år tre obs af denne, i vore Østjyske farvande, sjældne fugl (1 fugl i 1992). Til sammenligning kan nævnes, at i Nordjylland har de ganske anderledes "boller på suppen"; således 7/7 1993 2100 V Roshage. Alle obs: 9/1 1 Grenå-Varberg (TBR), 23/1 1 N Kysing Næs (OGJ) og 27/1 1 Ebeltoft-Odden (LB).

Stormfugle/Årefodede

Kuhl skråpe (*Calonectris diomedea*) SU-ART

En observation er under behandling af SU: januar 1 **Fornæs**.

Arten er SU-art. Der må ikke refereres til observationer, som ikke er godkendt af SU.

Sodfarvet skråpe (*Puffinus griseus*) 00430

Som i 1992 hele tre observationer, hvilket betyder, at amtstotalen nu er oppe på 23 fugle i løbet af 22 rapportår. Begge obs er vinterobs, hvilket er usædvanligt, men dog ikke uset: 18/1 2 S og 23/1 1 S, alle **Fornæs** (begge RD).

Almindelig skråpe (*Puffinus puffinus*) 00460

I alt 4 obs må siges at være flot. Der er nu i alt indrapporteret 9 fugle fra amtet, heri kun medregnet de SU-godkendte fra den periode, hvor arten var på SU-listen. Nordjylland melder også om et godt år, dog kun takket være en enkelt superobs: 7/7 24 V **Roshage** (Fugle og Dyr i Nordjylland 1993).

Årets obs i Århus amt: 18/1 1 S og 23/1 1 S, begge **Fornæs** (RD), 15/6 1 **Horsens Fjord v. Altrø** (HLL) - fløj ind i fjorden kl. 14.20 !, 4/7 1 SØ **Kysing Næs** kl. 10.15 (OGJ).

Sule (*Sula bassana*) 00710

Med i alt kun 12 fugle endnu et magert år for sulen i Århus amt - vi skal tilbage til 1983 for at finde færre fugle på et år.

I år udelukkende obs fra efteråret, alle obs nævnes: 24/7 6 SØ **Kysing Næs** (OGJ), 26/7 1 imm trk **Kalsemade** (TBR), 14/8 1 N **Fornæs** (RD,JNK), 21/8 1 N **Kalsenakke** (TBR), 28/9 1 1K N **Fornæs** (HLL), 2/10 1 SØ **Kysing Næs** (OGJ) og 10/10 1 ad Ø **Gjerrild Nordstrand** (JPA).

Skarv (*Phalacrocorax carbo*) 00720

Der er ingen tvivl om, at skarven også synes at **Samsø** er en "skjøn ø", hvis vi skal dømme efter belægningen i vore to kolonier i amtet, som jo begge findes i **Stavns Fjord**. I det forløbne år er kolonierne vokset fra i alt 1330 reder i 1992 til i alt 1848 reder i 1993 - en stigning på 28% !. De 1848 reder fordeler sig med 977 reder på **Yderste Holm** og 871 reder på **Kolderne** (JGR). Iøvrigt kan det oplyses, at Skov- og Naturstyrelsen i 1993 gav tilladelse til at man forsøger at forhindre skarven i at sprede sig yderligere i **Stavns Fjord**. Det skyldes især, at man er bange for at fuglen skal etablere sig på øen **Hjortholm**, som både huser en spændende flora samt en stor edrefuglekoloni ! Hvordan denne begrænsning af skarven skal foregå foreligger der ikke detaljer om !

De eneste tal fra overnatningspladserne, der bruges under mellemtrækket i efteråret, er fra **Fussing Sø**: 6/9 900, 29/9 530, 5/11 1100 (alle JGR).

Større antal fra ferskvand (lok-max): 25/2 350 **Salten Langsø** (på trods af navnet fersk ?)(HLL) - mange så tidligt på året, 24/4 71 **Tåning Sø** (JKI), 27/4 63 **Mossø** (AMT/JKI), 21/8 70 **Rugård Nørresø** (CMO), 3/10 31 **Brabrand Sø** (AJA).

Større antal fra kystområderne (saltvand, lok-max): 28/2 80 **Ajstrup Bugt** (JPA), 3/4 300 **Issehoved** (SDY), 17/4 50 **Norsmilde Fjord** (IZN), 25/7 1000 **Hov Røn** (TBR), 21/84 109 **Grund Fjord** (ORY) + 500 **Tangen/Boelsrev-Mellempoldene** (JPA,LTP), 1/9 139 **Skalmstrup Vig**, **Randers Fjord** (AJA), 6/9 468 **Helgenæs** (JTL) + 500 **Bønnerup Strand** (JPA) og 28/9 750 **Begtrup Røn** (HDE).

Træk: Her skal nævnes **Gjerrild Nordstrand**: 8/4-12/4 i alt 444 trk, max. 10/4 190 (alle HAC) samt en mega-obs fra Samsø: 9/9 2200 S Udsager **Hage** (LM). Observatøren bemærker: "- formentlig træk sydover, fuglene samlet i én flok".

Total: 26173 (summering af månedsmax pr. lokalitet) Antal indsendere: 48 Antal observationer: 641

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
15	578	1283	1604	4544	2923	1228	3684	7725	1839	200	550

Rørdrum (*Botaurus stellaris*) 00950

I 1993 er der udelukkende obs fra **Grund Fjord-området**, hvor der til gengæld rapporteres om mindst ét ynglepar (ORY).

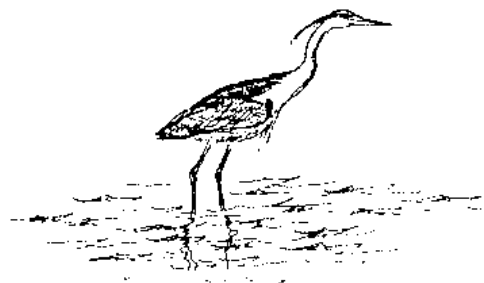
Alle obs nævnes: **Hollandshjerg Holme**: 8/4 1, 20/5 2, 31/5 2, 12/6 1, 23/6 1, 4/7 2, 21/8 2, 25/9 1, 30/10 1 (alle ORY). **Støvringgård Enge/Østrup Skov/Hvedelandet**: 18/4 1, 20/5 1, 1/7 1 (alle KIH). **Grund Fjord**: 19/7 1 (PLA), 1/9 1 (FFA), 12/9 1 (FFA).

Det formodes at alle obs drejer sig om de samme 2-4 fugle, idet alle lokaliteterne ligger indefor få kilometers afstand. En paukende fugl i **Hollandshjerg Holme** kan formodentlig høres på alle de nævnte lokaliteter !

Fiskehejre (*Ardea cinerea*) 01220

I 1993 blev der optalt 15 kolonier med i alt 434 reder (mod 314 reder i 1992). Af de større kendte kolonier mangler der kun tal fra **Kvindsø** (godt gået), samtidig er der opdaget/optalt 4 "nye" kolonier, således at vi kan gøre status (se Tabel 1).

Antal kolonier i tilbagegang	7 kolonier
Antal kolonier i fremgang	4 kolonier
Antal nye kolonier	4 kolonier
Antal ikke optalte kolonier	1 koloni
Eksisten tvivlsom	3 kolonier
I ALT	15-19 kolonier

Tabel 1. Fiskehejrekolonier i 1993.

Antallet af reder i de enkelte kolonier bølgler lidt op og ned, enkelte steder er der dog tale om konstant tilbagegang, f.eks. **Tustrup v. Clausholm**: 1990 = 54 reder, 1991 = 39 reder, 1992 = 35 reder og 1993 = 20 reder (JSP). **Bjerregrav Mose** - kolonien er til gengæld vokset fra 2 reder i 1992 til 15 reder i 1993 (TBA,JSP). **Floes Skov** - kolonien er efterhånden vokset til fordums størrelse: 1990 = 1 rede, 1991 = 3 reder, 1992 = 11 reder og 1993 = 12 reder (JSP). Kolonien er kendt tilbage til 1875 (10 par), dengang da **Randers Fjord** var et af fiskehejrens kerneområder i Danmark. **Kvindsø** - kolonien er ikke optalt siden 1991 (15 reder), og var da i tilbagegang, det ville være rart at høre om den stadig eksisterer. Tvivlsomme kolonier - eksisterer de stadig ? : **Moesgård Storskov**, **Brattingsborg Skov**, **Ahlhage** på Alrø.

Alle kolonier nævnes (antal reder/par): **Jevshoved Fredskov v. Hyllested Skovgårde** 33 (JSP), **Dejret Øhoved** 100 (JSP,AJA), **Borup Mose**, **Helgenæs I** (JTL), **Houlbjerg Skov** 6 (JSP), **Norslund Skov** 35 (OG), **Brunmose**, **Fjeld Skov** 59 (JSP), **Bjerregrav Mose** 15 (JSP), **Emborg** 60 (JSP), **Mejlesholm**, **Stavns Fjord** 3 (JGR), **Yderste Holm**, **Stavns Fjord** 12 (JGR), **Ringkloster**, **Skanderborg Sø** 40 (JSP), **Floes Skov** 12 (JSP), **Tustrup v. Clausholm** 20 (JSP), **Storskov v. Brabrand Sø** 16 (PHJ) og **Horskær**, **Gyllingnæs** 20-25 (TBR).

Storkefugle

Af større antal udenfor kolonierne skal nævnes (lok-max): 7/2 70 **Salten Langsø** (JCN), 14/2 90 **Treskelbakkeholm, Mariager Fjord** (EPR), 28/2 34 **Stubbe Sø** (PBP), 25/4 27 **Fuglkær Mose** (JOK), 25/9 43 **Søledet** (VOL) og 28/11 54 **Ørnsø** (JCN).

Bemærk igrøvrigt hele 81 indsendere - det må være rekord !

Total: 4250 (summen af månedsmax pr. lokalitet)   Antal indsendere: 81   Antal observationer: 831

JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
120	387	201	924	276	245	131	480	618	587	151	130

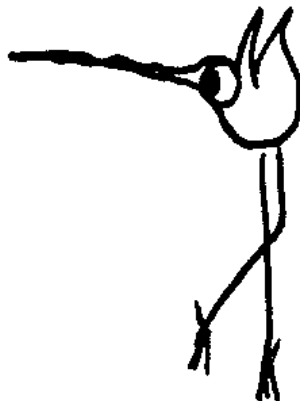
Sort stork (*Ciconia nigra*) 01310

Ikke en eneste i amtet i 1993 - og det siges endda at arten nu yngler årligt i Danmark med 1-3 par !

Hvid stork (*Ciconia ciconia*) 01340

En enkelt observatør påstår hårdnakket, at det er første gang siden han var ganske spæd, at der ikke er set storke i **Randers**, og han har næsten ret; én obs fra **Randers** må siges at være uhørt: 18/4 1 **Randers** (HSK, Storkegruppen).

De øvrige obs er: 22/2 1 **Langå** (OL) - meget tidlig !, 18-19/4 2 **Brabrand Sø** (fuglene d. 18/4 optrådte for det meste af projekt Fuglencs Danmarks optællerkursus), 3/5 5 **Trustrup** (HSK), 16/5 2 **Støvringgård Sønderkov** (KIH, HSK) og 28/5 1 over **Århus Midtby** (DOF).

Knopsvane (Cygnus olor) 01520

Ialt kun 65 sikre ynglepar og 26 sandsynlige ynglepar på 48 lokaliteter er indrapporteret af 36 observatører. Der er kun indrapporteret én enkelt koloni i år: **Søby Rev** 15 par (JGR), mens der følgende steder er mere end 2 par: 3 par **Dystrup Sø** (LPJ) og **Alrø Pøller** (JGR); 4 par **Norsminde Fjord** (OGJ) og **Bjerregrav Mose** (BRA,TBA) samt 5 par **Mørke Kær** (SHØ,LPJ,EJJ,OBV).

1. halvårs største obs (lok.max.): 1/1 175 og 31/1 160 **Råby Odde** (LTP,JPA,BRA), 18/2 166 v. **Gylling** (TBR), 4/3 330 **Mariager Yderfjord** (TNI), 28/3 155 **Mariager Inderfjord** (IBG). Efter den 1. april ses færre fugle: 17/4 96 **Norsminde Fjord** (IZN), 27/4 47 **Mossø** (AMT) + 31 **Fussing Sø** (BRA), 28/4 68 **Råby Odde** (MHA), 8/5 42 **Søby Strand** (TBR) og 16/5 80 **Randers Fjord** (JPA,LTP).

Fældefuglene dukker op som sædvanligt på de faste lokaliteter (dog mangler oplysninger fra Mariager Fjord!): 5/6 92 og 13/6 140 **Norsminde Fjord** (IZN,OL), 9/7 42 **Søby Strand** (TBR), 16/7 446 og 25/7 278 **Stavns Fjord** (LEB,SDY).

Efterårets største tal (lok.-max.): 4/8 187 og 24/9 236 **Stavns Fjord** (LEB,SDY), 21/8 160 og 23/10 220 **Norsminde Fjord** (IZN,OGJ,SHØ,FHE, m.fl.), 22/9 + 25/9 720 **Ajstrup Bugt** (HET,PLA), 1/10 500 v. **Overgård** (EPR), 10/10 200 v. **Hadsund** (TNI), 30/10 480 **Mariager Yderfjord** (TNI), 11/12 101 **Kastbjerg Odde** + 200 **Mariager Inderfjord** (EPR).

Total: 19509   Antal indsendere: 79   Antal obs.: 683   Antal lok.: 184

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
838	1002	1991	955	797	595	986	1221	3750	4802	660	1948

Pibesvane (Cygnus columbianus) 01530

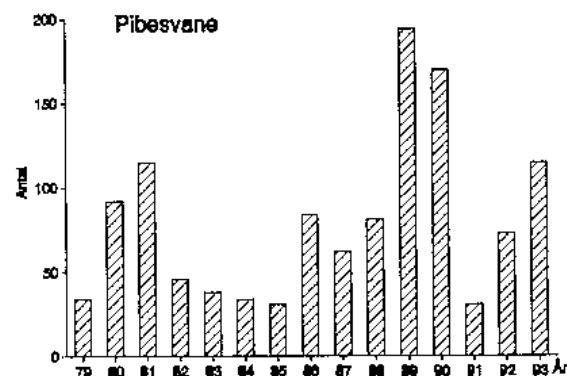
Arten må siges at optræde rimelig stabilt, men fåtalligt i amtet (Fig. 2).

Alle obs nævnes: **Kysing/Norsminde Fjord**: 1/1 1 ad og 14/2 2 ad (OGJ), 3/3 6 rst (SSK), 20/3 6 og 8/4 2 (OGJ) og efterår: 28/11 og 4/12 1 (OGJ,FNI,OL,JLY) samt 18-19/12 4 (OGJ,FAJ).

Øvrige obs, forår: 28/1 2 ad **Sødringkær** (HLL) og 2 ad+1 juv **Råby Kær** (HET), 18/2 2 ad + 1 juv og 23/2 3 **Gylling** (TBR), 19/2 2 ad **NØ Fornæs** (RD), 10/3 2 rst **Nørreådal** (BRA), 11/3 4 ad **Spilidholm** (TBR), 14/3 5 rst og 20/3 1 **Råby Kær** (JPA,LTP,BRA,MHA), 18/3 19 **NØ** og 9/4 8 Ø **Gjerrild Nordstrand** (RD,HAC).

Efterår: 19/10 4 ad + 5 juv **Udbyhøj** (LTP), 24/10 6 **Sødring Kær** (JPA), 24/10 18 **SV Hesselholm**, **Samsø** (SDY,LEB) samt 30/10 2 ad + 2 juv **Kolindsund** (VOL).

Total: 115   Antal indsendere: 21   Antal obs.: 30

Figur 2. Årstotalerne for Pibesvane i perioden 1976-93.

Sangsvane (Cygnus cygnus) 01540

Der er sket en voldsom øgning i antallet af indrapporterede fugle, hvilket enten må være et udslag af den generelle fremgang for bestanden, en øget ornitologisk aktivitet eller en kombination af begge.

Andefugle

1. halvår: Større obs (lok.-max.): 3/1-25/2 100-175 **Gylling** (TBR, HP), 28/1 422 og 8/3 527 (HLL) **Sødringkær**, 28/1-14/3 200-414 **Råby Kær** (JPA,HET), 29/1 200 rst **Ørsted Kær** (HET), 1/2 102 **Salten Langsø** (HLL), 24/2 484 **Randers Fjords udløb** (HET), 8/3-14/3 90-165 **Nørreådal**, v. **Venning** (BRA,JPA), 9/4 125 **Gjerrild Nordstrand** (JPL). Forårets sidste: 13/4 1 ad **Lading Sø** (HET) og 27/4 1 2k **Mossø** (AMT).

2. halvår: De første ses tidligt: 21/8 og 25/9 1 **Mariager Fjord v. Mariager** (ELS,PLA) (den har måske været oversomrende) og 12/9 30 **Kolind Sund** (ABL). Desuden 14/10 19 S **Brabrand** (JTL) og 16/10 38 N **Søften** (SMJ). 31/10

Øvrige efterårs obs (lok.-max.): 23/10 259 (HLL) og 12/12 340 (PLA) **Overgårds Marker**, 18/12 106 og 24/12 125 **Kysing Fjord** (OGJ,HLL), 18/12 117 og 23/12 138 **Splidholm** (TBR,FHE), 19/12 134 **Norsminde Fjord** + 118 **Alrø** (FAJ).

Total: 14497   Antal indsendere: 56   Antal obs.: 293   Antal lok.: 103

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3117	4038	4128	248	0	0	0	1	31	682	343	1878

Gæs og gåsetræk

Det blev et usædvanligt efterår for gåsetrækket, idet der den 28/9 kunne opleves et fantastisk træk over store dele af amtet. Og som det tilsvarende blev oplevet i oktober 1988 (jf. Fugle i Århus Amt 1988), blev det forårsaget af den meget østenvind, som oplevedes i sidste halvdel af september.

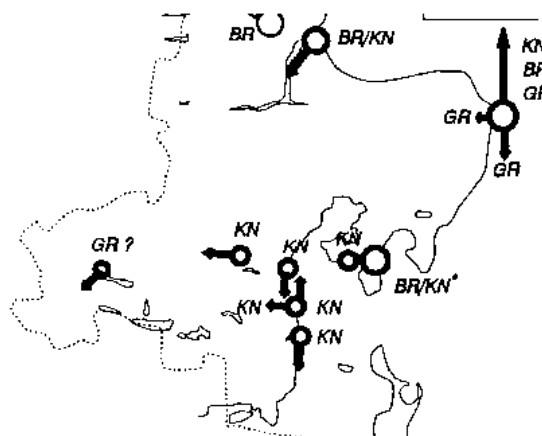
Foruden de rekordstore træk af **Bramgås** (3951 N) og **Knortegås** (9721 N) ved **Fornæs** (se H.L.Larsen 1993), blev der samme dag set adskillige trækkende gæs rundt i amtet. F.eks. oplyser Jytte Pedersen, Udbyhøj, at hun så mange flokke på 50-100 gæs samt én på ca 500 trække SV over **Udbyhøj** (sandsynligvis **Bram-** og **Knortegås**; se også O. Rygaard 1993), flokke som også blev set over **Randers** og **Fladbro**. Tilsvarende blev set min. 10 flokke (**Knorte-** og/eller **Bramgås**) på 100-200 gæs trække over **Dragsmur**, **Helgenæs** (Anton Høgh via JSP). Også ved **Silkeborg** blev der set ca. 70 gæs (måske **Grågæs**) trække SV (JCN). Nævnes må også de 3500 NV **Bramgås** over **Udbyover Sø** om aftenen den 27/9. (TNI).

I Fig. 3 er afbildet trækket, som det kunne opleves den 28/9.

Sædgås (*Anser fabalis*) 01570

Efter at være udeblevet sidste år, ses atter efterårsrastende fugle i **Norsminde Fjord**. Alle obs nævnes: 9/1 15 **Norsminde Fjord** (OGJ), 16/1 og 17/1 6 **Stubbe Sø** (MST,PBP), 7/3 1 **Salten Langsø**, østenden (BEH), 7/4 1 **Stavsøre, Helgenæs** (JTL), 13/4 4 NV **Brabrand** (LB), 14/4 5 **Moesgård Strand** (SSK), 14/9 48 N - hvoraf de 42 var i én flok - **Fornæs** (LPJ), 14/11 2 rst **Veng Sø** (JTL), 21/11 12 **Stubbe Sø** (PBP), 28/11 21-22 og 4/12 34 **Kysing Fjord** (SHØ,OGJ), 10/12 2 **Mariager Yderfjord** (TNI) og 22/12 26 rst **Fussing Sø** (LTP).

Total: 178   Antal indsendere: 11   Antal obs.: 16

Figur 3. "Århundredes" gåsetræk som det kunne opleves over Østjylland den 28/9 1993. BR: **Bramgås**, KN: **Knortegås**, GR: **Grågås**.

Kortnæbbet Gås (*Anser brachyrhynchus*) 01580

I år 1 forårsobs. og 3 efterårsobs.: 27/2 1 Stubbe Sø (HLL), 8/10 2 S og 10/10 6 rst Stavns Fjord (LEB) samt 18/12 1 Norsminde Fjord (OGJ).

Blisgås (*Anser albifrons*) 01590

Igen et år med få observationer, der fordeler sig med 3 fra foråret og 3 fra efteråret. Alle nævnes: 9/1 + 17/1 2 Norsminde Fjord (OGJ, SSK), 23/3 1 Horskær (TBR), 29/9 7 rst Stavns Fjord (LM), 30/9 1 Ringkloster Ådal (PLA) og 16/10 1 Brassø (FNI).

Grågås (*Anser anser*) 01610

Der er indrapporteret ialt 34-35 ynglepar (sikre, sandsynlige og mulige) fra 19 lokaliteter, men det skal bemærkes, at der er utilstrækkelige oplysninger fra amtets bedste lokalitet, Skanderborg Sø! LEB oplyser, at han ikke i år har haft så mange gæs i sommerperioden, som i de foregående år. Fra følgende lokaliteter foreligger 1 par: Rugård (HLL), Udbyover Sø (TNI), Dystrup Sø (mulig) (JPL), Mørke Kær (mulig) (OBV), Troldkær (LPJ), Tåning Sø (OCH), Kongssø Plantage (JB) Tåstrup Sø (MOH), Tåstrup Mose (MOH), Randlev Mose (JØP), Julsø (AMT) og Tranemosen (SDY). Desuden 2 par fra følgende lokaliteter: Bjerregrav Mose (sandsynlig) (JPA, EVV, TBA, CSS), Mossø (AMT), Vestermose v. Vrold (PLA, TNI), Stavns Fjord (SDY, LEB) og Skanderborg Sø (JKI), 4 par Salten Langsø (JKI). Endelig skal nævnes 8-9 kuld Båstrup Mose (jf. Århus Amt 1993).

Årets første obs: 2/1 2 Stubbe Sø (HLL), 10/1 2 Norsminde Fjord (OGJ), 17/1 2 Stavns Fjord (LM) + 2 Troldkær (LPJ) samt 20/1 2 Bjerregrav Mose (TBA).

1. halvår (lok.-max.): 14/2 60 V Salten Langsø (LTP, JPA, BRA), 6/3 38 Stavns Fjord (SDY), 25/3 35 Storekær v. Båstrup (SOT), 30/3 41 Skanderborg Sø (PLA), 4/4 46 Emborg Odde (JKI), 7/5 30 Bjerregrav Mose (JPA) og 32 Stubbe Sø (PBP). Sommerens første kuld ses samtidig med forårets max-tal: 24/4 125 ad + 8 pul Salten Langsø (JKI) og 27/4 30 ad + 8 pull Mossø (AMT).

Sommerens største obs: 29/6 22 Alrø (SHØ), 7/7 20 Skanderborg Sø øst (PLA), 10/7 94 Alrø Pøller (PLA), 11/7 37 Stubbe Sø (PBP), 22/7 74 Hjortholm, Stavns Fjord (LEB), 23/7 41 Yderste Holm, Stavns Fjord (LEB) 24/7 97 Stavns Fjord øst (SDY).

2. halvårs største obs (lok.-max.): 21/8 12 Ajstrup Bugt (AJA), 22/8 50 trk Gyllingnæs (TBR), 25/8 103 Solbjerg Sø (PLA), 12/9 52 Stubbe Sø (PBP), 24/9 38 rst Stavns Fjord (SDY), 28/9 23 S + 4 V + 87 N Fornæs (HLL), 29/9 75 SV Kastbjerg (EPR), 23/10 100 Grund Fjord (FF).

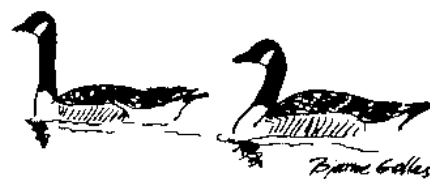
Og årets sidste: 20/11 1 S Hesselholm (LEB), 6/12 6 Grund Fjord (FF) og 11/12 9 Stavns Fjord (SDY).

Total: 2910   Antal indsendere: 55   Antal obs.: 280   Antal lok.: 107

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
12	179	470	610	345	57	462	178	361	197	24	15

Kanadagås (*Branta canadensis*) 01660

Frengangen fortsætter for arten (jf. Fig. 4). Som sædvanligt er det Stubbe Sø, som står for langt de fleste observationer (hvorfor der er en del gengangere i materialet); således er de 25 (20 forårsobs og 5 efterårsobs) gjort her, mens Kysing/Norsminde Fjord er næstbedst med 9 observationer. De øvrige observationer fordeler sig på 13 lokaliteter.

Andefugle

Og så er der (endelig eller desværre?) konstateret de første ynglepar i lokalrapportens historie: 3 ad + 4 juv i **Randlev Mose (JØP)** samt fugl m. pulli v. **Båstrup Mose (Århus Amt 1993)**.

1. halvår: **Stubbe Sø** (mere end 50 nævnes): 16-90 fugle i perioden 10/1-16/3 med flest 23/1 90 (LPJ,PBP m.fl.). Forårets sidste er 14/3 38 (PBP) og 16/3 1 (HLL).

Kysing/Norsminde Fjord: 3/1, 4/1 og 17/1 1 (OGJ,TQA,SSK). Øvrige obs: 21/2 1 Ø **Skanderborg Sø (PLA)**, 3/3 39 **Råby Kær (HET)**, 8/3 15 **Sødringkær (HLL)**, 21/3 1 **Tved Øhoved (AJA)**, 26/3 2 **Ørting (TBR)**, 4/4 2 **Resenbro (FNI)** og 18/4 2 **Alrø (JØP)**.

2. halvår: **Stubbe Sø**: 7/11 4, 5/12 og 26/12 121, 12/12 94 og 27/12 108 (PBP,SHØ,SEL). **Kysing/Norsminde Fjord**: 28/11 18, 4/12 1 og 5/12 31 (SHØ,OGJ,JLY,FNI,OL). Øvrige efterårsobs: 12/12 1 **Overgård (PLA)** + 12/12 18 v **Brabrand Sø (CRP)**, 14/12 19 **Ravnø (AJA)**, 18/12 33 og 23/12 30 **Splidholm (TBR)**, 12/12 - 31/12 10-18 **Brabrand Sø øst (LM,HLY,NW)** samt 23/12 26 **Fussing Sø (TBA)**.

Gengangere ikke frasorteret totalen, hvorimod frasortering er forsøgt i månedsoversigten.

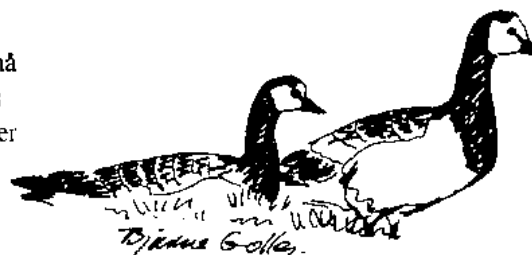
Total: 1640   Antal indsendere: 26   Antal obs.: 54   Antal lok.: 15

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
91	89	98	4	0	7	0	0	0	0	22	260

Bramgås (*Branta leucopsis*) 01670

Et "kanonår" for denne art, som primært skyldes et meget stort gennemtræk lige før den 1. oktober (se Larsen 1993). En længere periode med stabil østenvind, gjorde at trækket blev forskudt langt vestpå i forhold til det normale træk, som går over Sjælland. Det må dog forventes, at den i fremtiden bliver hyppigere på grund af dens ekspansion i yngleudbredelse (Tabel 2). Antallet af indrapporteringer har da også været stigende gennem de senere år.

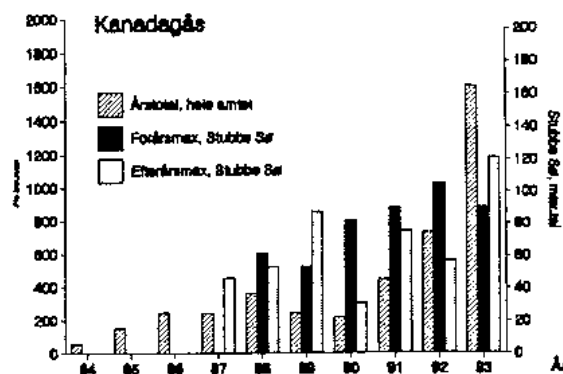
Forårsobs: 24/4 250 Ø **Hesselholm, Samsø (SDY)** 15/5 1 **Dystrup Sø (LPJ)**.

76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93
?	5	0	3	2	?	23	?	1	5	100	121	3000	509	7	102	48	10122

Tabel 2. Årstotalerne for Bramgås i perioden 1976-1993. Før 1977 foreligger ingen obs (jf. Fugle i Århus Amt 1987).

Efterår: De første på efterårstræk ses 6/9 1 **Dystrup Sø (LPJ)** og 26/9 1 **Jernhatten (CHL,MCH)**. Herefter ses et stort gennemtræk i perioden 27/9-2/10 med 13 obs af ialt ca. 9800 fugle (kun obs. over 100 nævnes): 27/9 3500 NV **Udbyover Sø (TNI)**, 28/9 3951 N + 14 V + 1 rst **Fornæs (HLL)** + 190 Ø **Langemark, Samsø (LM)**, 29/9 230 V **Romalt Enge (JSP)** + 500 rst **Mellempoide, Randers Fjord (JYP)**, 30/9 190 rst **Yderste Holm, Samsø (LM)**, 1/10 175 rst **Stavnø Fjord (LB)**, 2/10 800 rst **Ajstrup Bugt (EPR)**.

Figur 4. Årstotal af Kanadagås i Århus Amt samt forårs- og efterårsmax. ved Stubbe Sø i perioden 1984-93.

Herefter ses mere "normale" trækfal (alle nævnes): 3/10 50 Råby Odde (JPA,LTP), 6/10 34 SV Gyllingnæs (TBR) 10/10 31 Gjerrild Nordstrand (JPA), 11/10 80 SØ Ajstrup Bugt (PC), 13/10 22 Splidholm (TBR), 19/10 4 Bønnerup Strand (FUT, LTP), 30/10 16 Splidholm (CHØ), 13/11 5 Søledet Strand (VOL) og endelig en efternøler 11/12 1 rst Stavns Fjord (SDY).

Total: 10122   Antal indsendere: 19   Antal obs.: 32

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	250	1	0	0	0	8641	1221	3	1

Lysbuget Knortegås (Branta bernicla hrota) 01681

Denne race af knortegås forekommer i amtet udelukkende i Randers og Mariager fjorde. Det vides nogentunde sikkert, at verdensbestanden udgør i størrelsesordenen 4-5000 fugle, hvorfor totalen ikke giver et reelt billede af antallet.

1. halvår: 1/1-17/1 202-370 Råby Odde (LTP,JPA), 20/1 1960 Treskelbakke Holm + 180 Mellempolde (SP), 21/1 1755 Mariager Yderfjord (TNI), 25/1 458 Råby Odde + 26 Sødtringholm + 1800 Mariager Yderfjord (HET,CHØ), 17/2 150 Mellempolde + 45 Sødtringholm + 364 Mariager Yderfjord (HET), 21/2 490 Råby Odde + 50 Sødtringholm (JPA), 24/2 386 Sødtringholm + 34 Mellempolde (HLL,HET), 4/3 60 Mellempolde + 65 Ajstrup Bugt + 59 Mariager Yderfjord + 10 v. Overgård (HET). Og forårets sidste: 8/3 69 Sødtringholm (HLL) og 20/3 120 Råby Odde (MHA).

Efterår: De første ses 7/9 343 Mariager Yderfjord + 185 Ajstrup Bugt (HET). Øvrige store obs kan nævnes: 22/9 ca. 4180 (HET) (hvilket måske er 3/4-4/5 af verdensbestanden!) og 24/9 2871 (TNI) Mariager Yderfjord, 23/10 ca. 2500 Mariager Yderfjord + 950 Ajstrup Bugt + 215 Udbyhøj + 88 v. Overgård dige (HET,PLA,HLL,TNI,JPA), 30/10 1350 Ajstrup Bugt + 20 Pletten + 2850 Mariager Yderfjord (TNI), 18/11 875 Ajstrup Bugt + 530 Mariager Yderfjord + 185 Råby Odde (HET), 10/12 567 Mariager yderfjord + 51 Sødtringholm + 63 Mellempolde + 30 Råby Odde (PC,TNI). Desuden forefiger oplysninger fra: 25/9 111 og 26/9 26 Søledet Strandenge (AJA,VOL), 27/9 350 Støvringgård enge (KIH), og 19/10 91 Hevring Strand (LTP).

Månedsfordelingen er opgjort som summen af max. antallet pr lokalitet i den pågældende måned, mens totalen dækker over summen af alle indrapporterede fugle.

Total: 53602   Antal indsendere: 17   Antal obs.: 101

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2975	1585	512	0	0	0	0	0	4773	4690	1690	977

Mørkbuget Knortegås (Branta bernicla bernicla) 01680

Opgørelsen omfatter både artsbestemte og ikke artsbestemte knortegæs ud fra den betragtning, at fugle der forekommer udenfor Randers/Mariager Fjord-området formodes at være af den mørkbugede race. Det er som sædvanligt Stavns Fjord, der udgør amtets kernelokalitet, og herfra stammer 78 af de 163 indsendte observationer. Dog bemærkes, at den suværent største obs er fra Fornæs, hvor der den 28/9 blev set ikke færre end 9778 trækkende fugle (se afsnittet om trækket side 14).

Forår: Stavns Fjord-obs fremgår af Tabel 3. Øvrige obs: 16/1-14/3 1 Råby Odde (LTP,HET,BRA), 17/2 1 Mariager Yderfjord (HET), 21/3-30/5 2 Alrø, Poldkrøg (OGJ,PLA,JKI,FLU), 21/3 16 Begtrup Vig + 3 Tved Øhoved (AJA), 7/4 5 Ebeltoft Færgehavn (SEL), 13/4 2 S Fornæs (HLL), 15/4 2 Kalsenakke (TBR), 16/4 5 fra Hov-Samsø færgen (SDY), 25/4 4 rst Gjerrild Nordstrand (JPA,BRA), 6/6 2 rst Helgenæs (JTL) samt forårets sidste: 13/6 4 Sælvig (SDY), 14/6 1 Egsmark Strand og 17/6 1 Begtrup Røn (FF).

Andefugle

Efterår: Fordelingen af observationer er væsentlig forskellig fra forårets, idet kun 18 af ialt 72 observationer er fra **Stavns Fjord**, som dog stadig er den vigtigste rasteplads i amtet. Obs herfra fremgår af *tabel cc*.

Måned	Jan	Mar		Apr			Maj		Sep	Okt				Nov		Dec
Dato	17	6	27	8	11	14	8	23	30	10	23	24	31	13	19	11
Antal	195	216	114	172	165	256	172	160	275	110	133	111	127	106	100	159

Tabel 3. Max.-antal Mørkebuget Knortegås observeret i Stavns Fjord gennem foråret og efteråret 1993 (LEB,SDY,LM).

Efterår: Fordelingen af observationer er væsentlig forskellig fra forårets, idet kun 18 af ialt 72 observationer er fra **Stavns Fjord**, som dog stadig er den vigtigste rasteplads i amtet. Obs herfra fremgår af *tabel cc*.

Øvrige obs, der henvises iverigt til side 14 (kun lok.-max.): 14/9 93 S + 57 N **Risskov** (FR), 28/9 **9765 N** + 1 S + 12 rst **Fornæs** (HLL), 15 NV + 80 N **Moegård Strand** (PHJ), 100 V **Århus vest** (JDK), 750 **Begtrup Røn** (HDE) + 345 S (kl. 15.00-19.00) **Århus Havn** (FR), 29/9 140 S **Kysing Næs** (FNI) og 11/10 128 rst **Horskaer/Kalsemade/Splidholm** (TBR). Årets sidste er 20/11 1 S **Fornæs** (HAC) og 21/11 1 S **Brabrand** (LB).

Månedsfordelingen er opgjort som summen af max. antallet pr lokalitet i den pågældende måned, mens totalen dækker over summen af alle indrapporterede fugle.

Total: 17174   Antal indsendere: 33   Antal obs.: 163   Antal lokaliteter: 52

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
197	2	295	345	373	8	0	0	11551	1217	147	459

Rustand (*Tadorna ferruginea*) 01710

Flere observationer sidst på året: 24/10 5 **Dejret Øhoved** (PGH) og 23/10-10/12 3 **Mariager Fjord v. Havnø** (PHJ,PLA,TNI,PC). Nærmeste ynglepladser er i Sydøsteuropa. I mange tilfælde vil danske forekomster derfor være undslupne fangenskabfugle. I efteråret 1992 var der imidlertid temmelig megen østenvind, hvilket gør det mere sandsynligt, at der er tale om vilde fugle.

Gravand (*Tadorna tadorna*) 01730

Ca. dobbelt så mange indrapporteringer i forhold til 1992, både hvad angår ynglefund og rastende fugle. Traditionelt store koncentrationer i vinterhalvåret i **Mariager** og **Randers Fjorde**. En stor observation fra juni (se tabel) tyder på at de pågældende områder også bliver benyttet i forbindelse med fældningstrækket.

Ynglefund: 94 par, heraf 5 par **Søhygård Sø** (CHØ), 4 par **Norsminde Fjord** og **Skanderborg Lillesø** (OGJ,CSE), 3 par **Heden, Udbynedder, Mørke Kær** og **Brabrand Sø** (BLA,LPJ,PHJ).

Rastende fugle: 1. halvår (lokalitetsmax., ekskl. lokaliteter i nedenstående tabel): 17/1 190 **Stavns Fjord** (LM), 13/3 275 **Alrø** (SHØ), 24/2 500 **St. Sjørup** (HET), 21/3 65 **Tved Øhoved** (AJA), 29/4 93 **Skødshoved** (AJA), 14/5 93 **Kalsenakke** (TBR) og 15/5 70 **Norsminde Fjord** (IZN).

2. halvår: 13/8 58 SV **Kalsemade** (TBR), 25/9 125 + 23/10 193 **Søledet** (AJA,VOL), 31/10 97 **Lerdrup Bugt** (LPJ), 11/12 276 **Stavns Fjord** (SDY).

Total: 46898   Antal indsendere: 76   Antal obs.: 664

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for Mariager Fjord øst for Hadsund (2) og Randers Fjord, udmundning inkl. Sødringholm (3):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	4080	8709	7585	1498	1616	1954	966	445	2028	1399	937	3087
2)	600	3500	2700	-	-	-	-	20	402	7340	172	1485
3)	1000	1300	1500	151	45	1100	-	30	730	457	610	765

Pibeand (*Anas penelope*) 01790

Ganske mange sommerfund: 3/6 2 Krstrup Enge (LTP), 9/6-17/6 1-2 Drastrup Enge (LTP,PLA), 3/7 2

Alrø Poller (NH), 25/7 1 Mejlesholm (LEB) og 28/7 1 Dystrup Sø (LPJ).

1. halvår (lokalitetsmax. ekskl. lokaliteter i tabel): 31/1 100 Randers Fjord (JPA), 11/3 200 Skanderborg Sø (PLA), 13/3 405 Alrø (SHØ), 21/3 75 Tved Øhoved (AJA). De sidste blev: 4/5 + 6/5 hhv. 13 og 3 Råby Odde (MHA) samt 7/5 2 Splidholm (LPJ) + 1 Hesselholm (LEB).

2. halvår: De første blev: 18/8 1 Brabrand Sø (AJA), 19/8 3 Kalsemade (TBR), 20/8 21 Hesselholm (LEB) herefter 21/8 145 fugle på 8 lokaliteter. Lokalitetsmax. for efteråret: 25/9 101 Søledet (AJA,VOL), 25/9 210 Eskeplet (HLL), 10/10 144 Skanderborg Sø (PLA), 22/10 60 Mellempoldene, Randers Fjord (LTP), 23/10 165 Udbyhøj (LTP,JPA) + 160 Møllegrunden, Randers Fjord (JPA) + 92 Overgård (HLL), 24/10 99 Ringkloster Ådal (PLA) og 14/12 68 Alrø Poller (HLL).

Største trækobs: 28/8 25 SV og 23/10 35 S Kalsemade (TBR), 25/9 40 S Hesselholm (SDY), 28/9 337 N + 7 S Fornæs (HLL), 30/9 25 S Kysing Næs (FNI), 23/10 100 N Møllegrunden, Randers Fjord (LTP) og 24/10 35 S Besser Rev (SDY).

Total: 23713   Antal indsendere: 42   Antal obs.: 261

Månedsfordeling (1), samt månedsmax. for Norsminde Fjord (2), Mariager Fjord (3), Råby Odde (4) og Stavns Fjord (5):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	2700	1706	3365	1288	21	7	4	266	2372	8722	1727	1535
2)	830	800	200	-	-	-	-	50	680	1000	1000	600
3)	400	30	30	-	-	-	-	58	20	2000	-	580
4)	200	42	190	250	13	-	-	-	1	195	170	-
5)	196	-	152	-	-	-	-	-	235	282	208	270

Knarand (*Anas strepera*) 01820

Stationære par på flere lokaliteter: Dystrup Sø: parret iagttaget 25/4-18/5 (JPA,BRA,FR,OGJ,PLA,JTL,GGU), Hollandsbjerg Holme: parret iagttaget 25/4-12/6 (ORY) og Norsminde Fjord: 1 han + 1 hun iagttaget 10/5-5/6 (IZN, OGJ).

Udover de stationære fugle kun få iagttagelser: 6/3 1 par Stavns Fjord (LM), 8/4 1 han Mose v. Stubbe Sø (SEL), 21/4 2 Udbyover Sø (TNI), 18/8 1 Brabrand Sø (AJA), 18/10 1 juv. hun og 4/12 2 Gudenåparken (LTP,JPA).

Total: 15   Antal indsendere: 15   Antal obs.: 17   Antal lokaliteter: 8

Krikand (*Anas crecca*) 01840

Ynglefund: 1 sikkert ynglepar m. 3 pull. Pøtsø, Funder Ådal (JCN), derudover 4 sandsynlige og 9 mulige par.

Andefugle

1. halvår, lokalitetsmax: 10/1 187 **Stubbe Sø** (LPJ), 21/1 200 **Mariager Yderfjord** (TNI), 28/1 140 **Norsminde Fjord** (FNI), 1/2 84 **Salten Langsø** (HLL) + 85 **Gudenåparken** (LTP), 13/3 99 **Alrø** (SHØ), 20/3 75 **Råby Odde** (MHA), 21/3 60 **Tved Øhoved** (AJA), 3/4 58 **Hesselholm** (LEB,SDY), 5/4 60 **Fussing Sø** (BRA), 8/4 110 **Hollandshjerg Holme** (ORY), 8/4 120 **Brabrand Sø** (JTL), 9/4 og 20/4 120 **Slambede, Romalt Enge** (LTP), 11/4 65 **Bjerregrav Mose** (JPA) og 20/6 150 **Drastrup Enge** (JPA).

2. halvår, lokalitetsmax: 18/8 55 **Brabrand Sø** (AJA), 21/8 149 **Drastrup Enge** (ORY) + 150 **Kåsemade** (TBR) + 170 **Norsminde Fjord** (IZN,AJA) + 85 **Mariager Yderfjord** (AJA), 29/8 100 **Alrø** (NH), 12/9 75 **Dejret Øhoved** (SHØ), 25/9 173 **Søledet** (VOL,AJA), 8/10 150 **Slambede, Romalt Enge** (JPA,LTP), 17/10 70 **Fussing Sø** (LTP,JPA), 24/10 200 **Ajstrup Bugt** (AJA) samt 28/11 105 **Gudenåparken** (LTP) + 65 **Stubbe Sø** (PBP).

Total: 10475   Antal indsendere: 49   Antal obs.: 425

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1030	474	1356	1833	108	618	84	1917	1162	1155	335	349

Gråand (*Anas platyrhynchos*) 01860

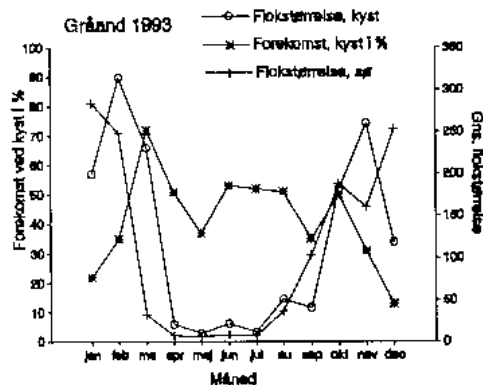
De forholdsvist milde vintre betyder, at mange af Grænderne bliver liggende i søerne om vinteren, således er under 30 % af vinterbestanden iagttaget ved kysten (Fig. 5). I træktiden, specielt om foråret, ses de fleste Grænder ved kysten. Generelt er flokkene ved kysten også større end flokkene i søerne. At flok størrelsen er lav gennem hele yngleperioden skyldes dels, at der er færre fugle til stede i antet, og dels at de ynglende fugle spreder sig mere i landskabet og tager nogle lokaliteter i brug i yngleperioden, som de normalt ikke bruger i vinterhalvåret.

Ynglefund: Imponerende indrapportering på hele 251 par, bliv ved med det! Flest: 15 par **Tåstrup Mose** (MOH), 9 par **Gudenå, Resenbro-Porskær** (JLO), 8 par **Drastrup Enge og Hollandshjerg Holme** (JHA,ORY), 7 par **Østerby Mose** (FHE) og 6 par **Kåsemade** (JOK).

1. halvår (> 250): 10/1 286 **Rugård Nørresø** (LPJ), 31/1 300, 24/2 1200 og 3/3 1200 **Sødringholm Strand** (BRA,LTP,HET), 31/1 280 og 17/2 400 **Mellempoldene, Randers Fjord** (JPA,HET), 17/2 700, 4/3 1880 og 14/3 1200 **Mariager Yderfjord** (HET,TNI), 25/2 280 **Alrø** (HP).

2. halvår (>250): 29/8 300 **Alrø** (NH), 22/10 370 **Sødringholm Strand** (LTP), 23/10 259, 13/11 611 og 14/12 882 **Mossø** (SMU,AJA,PLA), 23/10 275, 24/10 278 og 11/12 384 **Stavns Fjord** (SDY), 24/10 40030/10 802 og 10/12 300 **Mariager Yderfjord** (TNI), 24/10 575, 13/11 280 og 16/11 541 **Skanderborg Sø** (SOT,HYD,PLA), 13/11 300 **Mellempoldene, Randers Fjord** (JPA), 11/12 450 **Julsø** (FNI), 12/12 252 og 26/12 340 **Salten Langsø** (ERH,NH), 14/12 535 **Ravn Sø** (AJA), 18/12 522 **Rugård Nørresø** (AJA) samt 29/12 300 **Almind Sø** (JCN).

Total: 65714   Antal indsendere: 83   Antal obs.: 946

Figur 5. Flok størrelse hos Gråand samt fordeling ved kyst og i søer.

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for Stubbe Sø (2), Fussing Sø (3) og Norsminde Fjord (4), Gråand.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	5998	9473	8343	1367	1206	1072	804	2981	4589	14093	4735	11053
2)	382	1200	400	30	22	11	7	150	600	700	352	900
3)	1500	600	273	80	2	13	-	25	145	796	-	1000
4)	-	-	200	30	50	100	-	210	400	1500	1000	-

Spidsand (*Anas acuta*) 01890

2 mulige ynglepar på Mellempoldene i Randers Fjord (AJA), herfra også den største rastobs. i mange år. Hele 3 fund fra januar og december

De første blev således: 17/1 12 Stavns Fjord (LM), 28/1 16 Sødringær (HLL), 7/2 23 Sødringholm Strand (BRA,JPA), 19/2 4 Mossø (JB), 24/2 2 Norsminde Fjord (PLA) og 25/2 2 hunner + 1 han Alrø (HP).

Større rastobs (> 24): 6/3 74 Stavns fjord (LM), 20/3 250 Mellempoldene (AJA), 14/4 42 Hjortholm, Stavns Fjord (SDY), 30/4 25 Mellempoldene (AJA) og 10/12 33 Ajstrup Bugt (TNI).

De sidste var: 13/11 1 par Sødringholm Strand (LTP) og 10/12 33 Mariager Yderfjord (TNI).

Trækobs: 28/8 4 SV Kalsemade (TBR), 28/9 33 N Fornæs (HLL) samt 24/10 2 V Stavns Fjord (LEB).

Total: 914   Antal indsendere: 26   Antal obs.: 95

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
28	54	497	149	14	6	0	33	55	28	2	33

Atlingand (*Anas querquedula*) 01910

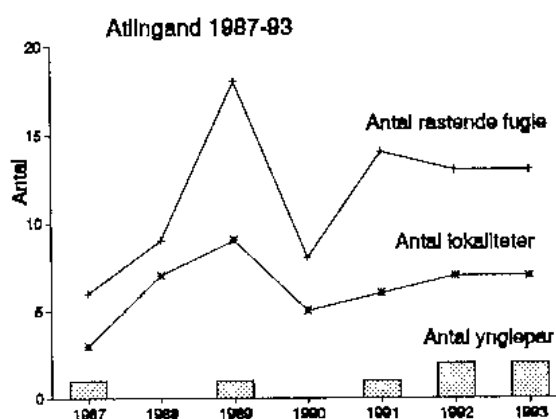
I løbet af de sidste 20 år er denne art gået markant tilbage på landsplan sandsynligvis som følge af afvanding af de ferske enge samt tørke i vinterkvarteret. I Århus Amt synes arten siden slutningen 80'erne imidlertid at have stabiliseret sig med nogle ganske få ynglepar og ca. 10-20 rastende fugle i foråret (Fig. 6). Ingen efterårsfund i 1993.

Sandsynlige ynglepar: 1 par Brabrand Sø (PHJ), 1 par Hollandsbjerg Holme (ORY).

Alle obs nævnt: 28/3 1 par og 15/5 1 han Norsminde Fjord (IZN,OGJ), 16/4 1 han Alrø Poller (SDY) + 2 Bjerregrav Mose (TBA), 4/5 1 han og 8/5-14/5 1 par Dystrup Sø (GGU,JKI,SSK,NW,HAC), 8/5 1 par Stavns Fjord (SDY,LEB), 27/5 1 han + 1 Romalt Enge (LTP).

Trækobs: 9/4 7 N Gjerrild Nordstrand (HAC).

Total: 24   Antal lokaliteter: 8
Antal indsendere: 15   Antal obs.: 19

Figur 6. Udviklingen i bestanden af Atlingand i perioden 1987-93.

Skeand (*Anas clypeata*) 01940

Ynglefund: 1 sikkert ynglepar fra Brabrand Sø (PHJ), derudover 4 sandsynlige par fra Romalt Enge, Hollandsbjerg Holme, Galten Gammelose og Eskebæk Mose (LTP,ORY,PLA,CSE) og 4 mulige

Andefugle

Ynglepar fra **Tved Øhoved, Drastrup Enge, Kristrup Enge og Romalt Enge (AJA,JHA,LTP,JPA).**

Ankomst: 15/2 1 hun **Råby Odde (LTP), 24/2 1 Sødtringkær (HLL).**

Større obs forekommer kun fra **Brabrand Sø: 18/8 19 og 26/8 14 (AJA,LB)** og **Norsminde Fjord: 13/6 11 (fældningstræk), 27/8 11, 25/9 16 samt 2/10 12 (OL,FNI,JLY,OGJ).**

Afrejse: 30/10 2 **Norsminde Fjord (CHØ), 13/11 2 Stavns Fjord SDY.**

Total: 354   Antal indsendere: 35   Antal obs.: 129

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	2	29	94	56	50	19	56	26	20	2	0

Taffeland (Aythya ferina) 01980

Alter i år en markant nedgang i antallet af observerede fugle, og totalen er nu nede på niveauet fra 1988-89. Nedgangen i forhold til årene 1990-91 skyldes formodentlig manglende tal fra **Mariager og Stavns fjorde.** Yngleresultatet ligger nogenlunde på niveau med tidligere års resultater (bortset fra 1992).

Yngel: I alt 12 sikre par fra 8 lokaliteter, heraf 3 par **Brabrand Sø (PHJ, JOK), 2 par Søbygård Sø (CHØ)** og 2 par **Ringelmose Skov (TQA).** Desuden 21 sandsynlige par fra 11 lokaliteter, heraf 4 par **Gammelmose nord f. Nørremose (AJA)** og 5 par **Borum Stormose (CHJ).**

Større antal (lok. max.) for hhv. 1. og 2. halvår (kun obs. over 25): 17/1 300 (LPJ) og 19/10 70 (CMO) **Stubbe Sø, 2/2 30 (JW)** og 30/10 50 (CHØ) **Brabrand Sø 24/2 25 Norsminde Fjord (PLA), 20/3 56 og 10/10 110 Søbygård Sø (CHØ), 4/4 25 Borum Stormose (CHJ), 8/4 26 Dagstrup Mose (LPJ), 9/4 28 Dystrup Sø (CHØ), 27/4 58 Mørke Kær (SHØ), 25/9 30 Drastrup Enge (ORY), 23/10 50 Rugård Nørresø (CMO), 23/10 28 Kåsemade (TBR) og 24/10 40 Skanderborg Sø (PLA).**

Total: 4303   Antal indsendere: 59   Antal observationer: 462

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for **Stubbe Sø (2)** og **Søbygård Sø (3):**

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	660	354	537	524	340	240	156	192	134	759	301	106
2)	300	130	120	6	5	4	2	6	12	70	10	6
3)	25	4	56	55	10	25	17	3	13	110	65	14

Troldand (Aythya fuligula) 02030

Såvel årets total som yngleresultatet ligger lidt højere end sidste år, så alt i alt et rimeligt godt år for arten.

Yngel: 16-18 sikre par fra 11 lokaliteter, heraf 3 par fra **Mossø (AMT), 3 par fra Ringelmose Skov (TQA)** og 3 par fra **Sø vest for Lisbjerg Skov (AJA).** Desuden 17 sandsynlige par fra 9 lokaliteter, heraf 3 par fra **Gammelmose nord for Nørremose (AJA)** og 5 par fra **Borum Stormose (CHJ).** Fra **Borum Stormose** meldes desuden 3 mulige par (CHJ), 8 mulige par meldes fra **Mørke Kær (OBV)** og 3 mulige fra **Brabrand Sø (PHJ).**

De største observationer kommer fra følgende lokaliteter (lok. max.) 1. og 2. halvår (kun obs. over 50): 10/1 64 **Rugård Nørresø (LPJ), 17/1 150 (PBP+LPJ), 14/2 150 (PBP)** og 12/12 700 (SHØ) **Stubbe Sø, 25/1 4500 Tangen-Boelsrev-Sødtringholm Strand (BRA), 26/1 100 (JJS)** og 16/11 50 (JCN) **Salten Langsø, 28/1 135 (FNI)** og 26/10 229 (AJA) **Norsminde Fjord, 28/1 240 (BRA)** og 10/7 158 (BRA) **Fussing Sø, 27/2 320 (BRA)** og 28/12 103 (IBG) **Mariager, 28/2 230 Århus Havn (OL), 11/3 70 Tranemosen (LEB), 14/3 650 Mariager Fjord, Yderfjorden (TNI), 16/3 50 Amstrup Mose (JØP), 7/3 120 (TQA) 14/12 66 (AJA) Brabrand Sø, 28/3 80 Mørke Kær (SHØ), 9/4 50 Dystrup Sø (HAC), 25/4 57 Hollandsbjerg Holme**

(ORY), 27/4 194 (AMT) og 19/8 251 (AMT) Mossø, 14/7 95 Drastrup Enge (PLA), 19/9 530 Sletterhage 31/10 80 **Kalø-ruinen** (VOL) og 11/12 88 **Julsø** (FNI).

Total: 18892   Antal indsendere: 65   Antal observationer: 661

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for **Stubbe Sø** (2) og **Fussing Sø** (3):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	5923	1967	1910	1392	365	168	554	827	939	1164	738	2945
2)	150	150	65	24	6	9	4	130	65	100	150	700
3)	240	25	48	20	2	1	158	95	118	10	0	10

Bjergand (*Aythya marila*) 02040

Bortset fra en enkelt observation af en flok på 10000 individer er året præget af relativt små observationer, hvilket da også giver sig udslag i årstotalen. Foråret sidste var 4/4 1 **Norsminde Fjord** (FLU) og 20/5 7 S **Lushage** (SDY). Efterårets første var 12/9 2 og 26/9 38 **Kysing Næs** (OGJ).

Største antal (lok. max.): 18/1 1160 **Fornæs** (RD), 19/10 10000 **Hevring Strand** (LTP) og 12/12 200 **Kattegat mellem Mariager-Randers Fjorde** (PLA).

Indlandsfund (lok. max.): 10/1 1 **Rugård Nørresø** (LPJ), 26/3 2 **Brabrand Sø** (TQA), 28/11 396 **Stubbe Sø** (LPJ) og 21/12 5 **Udbyover Sø** (TNI).

Total: 13323   Antal indsendere: 23   Antal observationer: 58

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for **Stubbe Sø** (2):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	1760	179	34	1	7	0	0	0	80	10078	561	623
2)	300	60	32	0	0	0	0	0	0	2	396	140

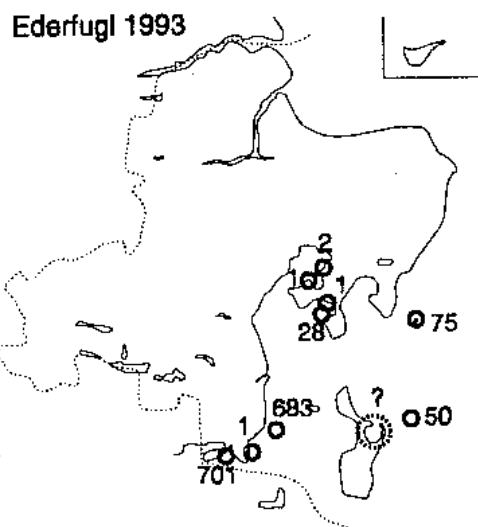
Ederfugl (*Somateria mollissima*) 02060

Ynglemæssigt et meget dårligt resultat i år, hvilket dog nok skyldes manglende tal fra **Stavns Fjord** og **Hov Røn**.

Yngel: I alt 1540-1549 par fra 9 lokaliteter, heraf 75 **Hjelm** (NEE), 683 **Søby Rev** (JGR), 701 **Alrø Poller** (JGR) og 50 **Bosserne** (JGR) (se Fig. 7).

Største observationer (lok. max.): 15/2 20000 S **Fornæs** (RD), 28/3 3000 og 12/11+17/12 3000 **Kalsenakke** (TBR), 28/3 5000 **Vester Hedekrog** (SDY), 19/10 3000 **Overgårds mark-Pletten** (SHØ), 19/10 5000 **Gjerrild Nordstrand** (LTP), 22/10 15000 **Tangen-Boelsrev-Sødringholm** (LTP), 23/10 5000 **Havet/vaden øst for Overgårds Dige** (HLL), 23/10 6500 **Eskeplet/Bette Anholt** (HLL), 24/10 3500 **Havet nord for Djursland** (JPA), 4/11 10300 **Issehoved** (SDY) og 7/11 3000 **Mellempoldene Randers Fjord** (JPA).

Desuden én havobs. 4/3 10000 **Havet mellem Tunø og Samsø** (SHØ) samt et indlandsfund: 3/1 1 han rst. **Mørke Kær** (SHØ).

Figur 6. Fordelingen af ynglelokaliteter og antal ynglepar for Ederfugl i Århus amt 1993. Arten yngler i Stavns Fjord (LEB m.fl.) - men antal ikke modtaget.

Andefugle

Total: 177006   Antal indsendere: 36   Antal observationer: 294

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for **Kalsenakke** (2):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	2214	23931	32911	6750	4775	1668	4100	1691	2144	59156	24316	13350
2)	0	25	3000	300	250	175	350	0	0	1000	3000	3000

Havlit (*Clangula hyemalis*) 02120

Der er observeret et meget stor antal i år i forhold til foregående år, dette skyldes dog udelukkende et par store observationer fra **Stavns Fjord**.

De største observationer var (alle over 10 nævnt): 28/3 27 **Øster Hedekrog**, 28/3 14 **Vester Hedekrog**, 16/4 65 **Sælvig Havn**, 13/11 450 og 11/12 855 **Stavns Fjord** (alle SDY), 19/11 21 og 22/11 60 **Hesselholm** og 20/11 14 (HAC) samt 24/12 10 (JNK) **Fornæs**.

Total: 1579   Antal indsendere: 8   Antal observationer: 26

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
6	0	62	74	0	0	0	0	1	18	547	871

Sortand (*Melanitta nigra*) 02130

Pånt antal observeret og totalen er meget markant over alle tidligere års antal (når disse års flytællinger ikke medregnes), hvilket skyldes en enkelt stor observation fra **Fornæs**.

Største observationer (alle over 1000 nævnt): 17/1 1000 og 24/1 1000 **Mellempoldene Randers Fjord** (JPA), 4/3 1000 **Tangen-Boelsrev-Sødringholm Strand** (HET), 21/3 3000 **Gjerrild Nordstrand** (JPA), 27/3 3500 og 3/4 1000 **Issehoved** (SDY), 28/3 4000 **Vester Hedekrog** (SDY), 28/3 1500 **Kattegat Mariager-Randers Fjorde** (JPA), 14/4 2100 **Øster Hedekrog** (SDY), 16/4 1000 **Sælvig Havn** (SDY), 31/8 12500 N (RD) og 14/9 1521 N (LPJ) **Fornæs**.

Sommerobservationer: 12/6 2 **Tunø** (SHØ), 25/7 43 SV og 29/7 110 SV **Kalsenakke** (TBR).

Årets eneste indlandsobservation kommer fra **Fussing Sø** 12/4 2 rst (BRA).

Total: 39429   Antal indsendere: 21   Antal observationer: 65

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2012	1475	14044	6082	8	2	153	12502	2564	98	289	200

Fløjsand (*Melanitta fusca*) 02150

Årets total ret lav hvilket formodentlig skyldes at der ikke er observeret de store flokke på havet. Største flok var på 400.

De største observationer (alle over 100 nævnt): 26/1 145 **Ebeltoft-Odden** (LB), 28/3 100 **Kattegat ml. Mariager-Randers Fjorde** (JPA), 28/3 150 **Øster Hedekrog** (SDY), 28/3 400 og 8/4 200 **Vester Hedekrog** (SDY) og 16/4 250 **Sælvig Havn** (SDY).

Sommerobservation: 20/7 16 S **Fornæs** (HLL).

Forårets sidste: 22/4 8 og 25/4 4 **Øster Hedekrog** (SDY) og 7/5 1 V **Gjerrild Nordstrand** (HAC).

Efterårets første: 12/9 3 **Kysing Næs** (OGJ), 14/9 8 N **Fornæs** (LPJ) og 18/9 21 **Øster Hedekrog** (SDY).

Total: 1779   Antal indsendere: 10   Antal observationer: 48

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
172	5	881	551	1	0	16	0	103	33	17	0

Hvinand (*Bucephala clangula*) 02180

Et pænt antal fugle er observeret i løbet af året, og en hel del oversomrende fugle, især i **Fussing Sø** og slambedene på **Drastrup Enge**. De øvrige sommer- lokaliteter var med 1-2 fugle.

Største observationer (lok. max) 1. og 2. halvår (obs. over 100): 3/1 100 **Alrø** (TBR), 5/1 1320 (LM) og 11/12 855 (SDY) **Stavns Fjord**, 8/1 800 og 13/11 100 **Mellempoldene Randers Fjord** (JPA), 31/1 225 **Mariager Fjord - Hadsund-Havnø** (BRA), 6/2 100 **Randers Fjord v. Udbyhøj** (TNI), 13/2 360 (SHØ) og 12/12 300 (JKI) **Horsens Fjord v. Alrø**, 24/2 300 **Råby Odde** (HET), 29/2 150 (JPL) og 17/12 253 (AJA) **Kalø Ruinen**, 3/3 500 **Råby Kær** (HET), 3/3 600 (HET) og 13/11 100 (LTP) **Tangen-Boelsrev-Sødringholm Strand**, 4/3 800 (HET) og 12/12 120 (PLA) **Ajstrup Bugt**, 26/3 150 **Mågeøen Følle Strand** (JPL), 28/3 132 **Vester Hedekrog** (SDY), 23/10 165 **Havet/vaden øst for Overgårds Dige** (HLL), 24/10 140 **Besser Rev** (LEB), 4/12 150 **Norsminde Fjord** (JLY, FNI og OL), 12/12 130 **Kattegat Mariager-Randers Fjorde** (PLA), 17/12 105 **Egens Vig** (AJA), 17/12 293 **Knebel Vig** (AJA), 17/12 202 **Dejret Øhoved** (AJA), 17/12 105 **Begrup Vig** (AJA), 17/2 2500 (HET) og 10/12 930 (TNI) **Mariager Fjord Yderfjorden**.

Største sommer observationer (lok. max. over 5): 11/7 14 **Drastrup Enge** (JPA), 21/8 83 **Fussing Sø** (BRA), 19/8 7 **Mossø** (AMT) og 21/8 7 **Møllegrund Randers Fjord** (LTP).

Total: 19232   Antal indsendere: 48   Antal observationer: 295

Månedsfordeling (1), månedsmax for **Stubbe Sø** (2), **Stavns Fjord** (3), **Mariager Fjord** (4) og **Alrø** (5):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	4752	3753	4437	178	8	10	90	101	64	1269	789	3781
2)	9	24	12	0	0	0	0	0	0	50	15	5
3)	1320	0	547	0	0	0	0	0	0	130	450	855
4)	1250	2500	500	0	0	0	0	0	0	30	20	950
5)	0	0	136	1	0	0	0	0	0	34	0	300

Lille Skallesluger (*Mergus albellus*) 02200

Næststørste antal siden 1987, kun overgået af 1991. Observeret på i alt 8 lokaliteter (se Fig. 8).

Største observationer (lok. max., alle lokaliteter nævnt): 27/1 16 **Stubbe Sø** (HLL), 30/1 2 **Kysing Næs** (HP), 30/1 5 (GGU og HP) samt 28/11 5 (SHØ) **Norsminde Fjord**, 16/2 8 **Salten Langsø** (HLL), 9/3 4 **Brabrand Sø** (TQA), 6/11 2 **Fornæs** (RD), 11/12 1 **Julsø** (FNI) og 14/12 12 **Mossø** (AJA).

Foråret sidste er observeret 28/3 3 (PBP) og 10/4 3 ♀ + 1 ♂ (HLL) i **Stubbe Sø**.

Efterårets første er set 28/11 4 ♂ + 1 ♀ i **Norsminde Fjord** (OGJ,SHØ) og 5/12 1 ♀ i **Brabrand Sø** (HLL) samt 5/12 1 ♀ og 1 ♂ i **Stubbe Sø** (FAJ).

Lille Skallesluger 1993

Figur 7. Lokaliteter med observerede (max.-antal) Lille Skallesluger i Århus amt 1993.

Andefugle

Total: 194 Antal indsendere: 24 Antal observationer: 83

Månedsfordeling (1) og månedsmax for Stubbe Sø (2):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	60	56	35	4	0	0	0	0	0	0	13	26
2)	16	12	7	4	0	0	0	0	0	0	0	6

Toppet Skallesluger (Mergus serrator) 02210

Et meget flot resultat, såvel for totalen som for yngleparrene. Det store tal for antal ynglepar stammer dog fra en enkelt lokalitet Hjelm med 40 par, det resterende antal ligger på linie med foregående år.

Yngel: ialt 40-50 sikre fund fra 8 lokaliteter, heraf 30-40 par fra Hjelm (NEE), 3-4 par fra Norsminde Fjord (JZN og OGJ) og 2 par fra Kalsenakke (TBR). Resterende lokaliteter alle 1 par. Desuden er der meldt om 7 sandsynlige ynglepar fra 6 lokaliteter.

Største observationer (lok. max. over 30): 21/1 152 Mariager Fjord Yderfjorden (TNI), 6/2 38 Mellempoldene Randers Fjord (TNI), 20/2 30 Horskær (FLU), 4/3 35 Tunø (SHØ), 16/3 30 Alrø Poldkrog (JØP), 28/3 75 Kalsenakke (TBR), 28/3 59 Vester Hedekrog (SDY), 28/3 55 Sælvig (SDY), 3/4 30 Issehoved (SDY), 9/5 34 Horsens Fjord ved Alrø (SHØ), 6/6 60-80 Hjelm (NEE), 13/6 75 (OL) og 27/8 75 (JLY) Norsminde Fjord, 28/9 47 S Fornæs (HLL), 30/10 227 Øster Hedekrog (SDY) og 11/12 169 Stavns Fjord (SDY).

Indlandsobservationer: 21/3 1 Fussing Sø (TBA), 5/4 2 par Rugård Nørresø (JPL) og 16/4 1 Bjerregrav Mose (BRA).

Total: 3807 Antal indsendere: 38 Antal observationer: 251

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for Kalsemade (2) og Kalsenakke (3):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	335	127	397	363	119	163	182	242	525	987	148	219
2)	0	30	75	25	6	10	16	0	0	0	0	0
3)	0	0	0	0	0	0	0	12	14	16	0	0

Stor Skallesluger (Mergus merganser) 02230

Totalen har rettet sig igen fra sidste år og er nu atter oppe på et normalt niveau.

Største observationer (lok. max. 1. og 2. halvår, over 25): 9/1 100 13/1 100 og 25/1 100 Ørnsø (JCN), 17/1 68 Stavns Fjord (LM), 17/1 30 (JCN) og 29/12 50 (FNI) Brassø, 23/1 30 Silkeborg Langsø (FNI), 25/1 46 Bjerregrav Mose (TBA), 27/1 232 (HLL) og 12/12 192 (SHØ) Stubbe Sø, 31/1 50 (JPA og LTP) og 10/12 142 (TNI) Mariager Fjord Yderfjorden, 31/1 75 Mariager Fjord Hadsund-Havnø (BRA), 31/1 32 Råby Odde (BRA), 7/2 60 (FNI og JTL) og 6/12 206 (LPJ) Salten Langsø, 13/2 37 ♂ og 37 ♀ Langsø i Skramsø Plantage (JPL), 19/2 40 Torup Sø (JB), 27/2 35 (BRA) og 23/12 38 (TBA) Fussing Sø, 7/3 75 Skanderborg Sø (PLA), 10/3 320 (BGO) og 14/2 27 (AJA) Brabrand Sø, 19/3 40 Alling Sø (AJA), 28/3 71 Mørke Kær (SHØ), 11/12 450 Borre Sø (FNI) og 14/12 105 Mossø (AJA).

Sommerfund: 22/8 1 han oversomrende i Knudsø (AMT).

Forårets sidste: 19/4 12 Bjerregrav Mose (JPA), 25/4 7 og 7/5 4 Hollandbjergs Holme (ORY).

Efterårets første: 23/10 4 Randers Fjord-Mellerup-Grund Fjord (ORY), 30/10 2 Norsminde Fjord (CHØ) + 7 Ørnsø (JCN).

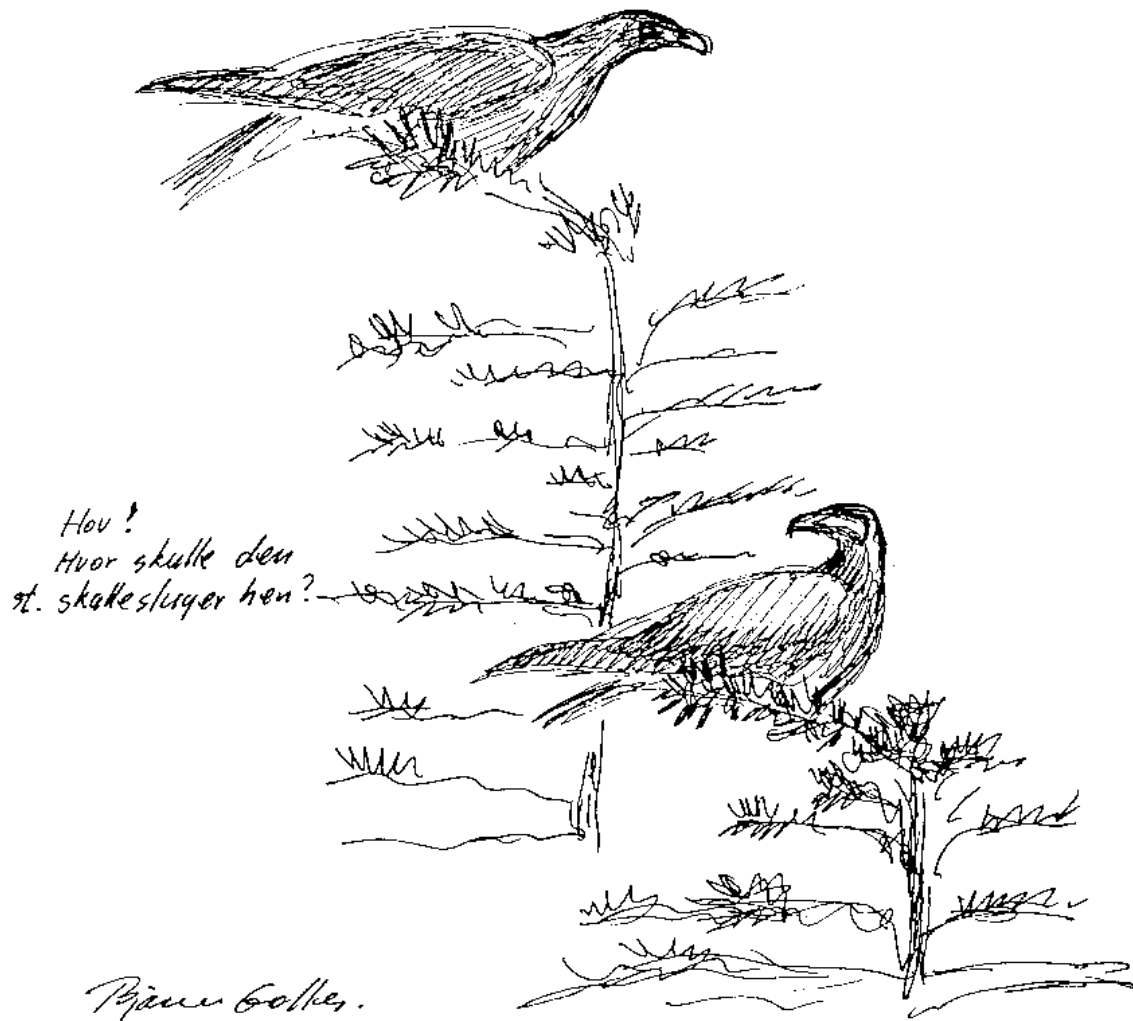
Total: 7370

Antal indsendere: 48

Antal observationer: 348

Månedsfordeling (1) samt månedsmax for Stubbe Sø (2), Ørnsø (3), Brabrand Sø (4), og Salten Langsø (5):

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	2160	1194	1301	99	4	0	0	1	0	29	561	2021
2)	232	120	31	0	0	0	0	0	0	0	14	192
3)	100	40	50	0	0	0	0	0	0	9	1	22
4)	54	30	320	0	0	0	0	0	0	0	17	25
5)	2	60	25	0	0	0	0	0	0	0	100	206

Rovfugle

Indledning til rovfugle 1993

Aktiviteten ved træklokaliteterne fremgår af tabel 4.

	Gjerrild Nordstrand	Moesgård Strand	Totten Anholt
Feb	0	0	0
Mar	3	9	0
Apr	15	9	11
Maj	10	3	17
Jun	0	0	0
I ALT	28	21	28

Tabel 4. Antal obs-dage ved træklokaliteterne i 1993 opgjort på baggrund af det indsendte materiale.

Der er sket et fald i aktiviteten på 50 % ved **Gjerrild Nordstrand**, mens der var den samme aktivitet på **Moesgård Strand** og **Totten Anholt**. Indrapporteringen fra Anholt har dog været ret sporadisk, f.eks. har vi ikke modtaget tal om Musvåge, Spurvehøg m.fl. Til gengæld er der generelt kommet større aktivitet i juli, hvilket må skyldes feltprojektet.

Hvæpsevåge (*Pernis apivorus*) 02310

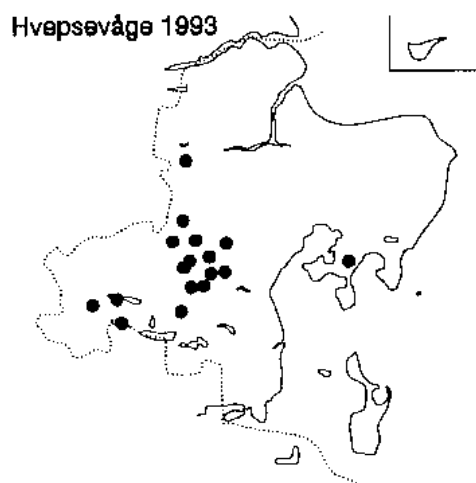
Antallet af indrapporteringer er halveret i forhold til 1992s rekordantal. Derimod pæne tal fra træklokaliteterne Gjerrild Nordstrand og Anholt.

Yngel: Der er indrapporteret 15-17 ynglepar på 17 lokaliteter i den sydlige halvdel af amtet jf. Fig. 9.

Træk: De første meget tidlige var 23/4 1 V + 1 ad ♀ Ø **Gjerrild Nordstrand** (RD), herefter 1/5 1 **Nørreris Skov** (SMJ), 7/5 2 **Hollandsbjerg Holme** (ORY) og 1 **Stubbe Sø** (PBP) samt 1/8 1 **Brabrand Sø** (HLL).

De største trækdage lå i perioden 16/5 til 23/5: **Totten Anholt**: 18/5 17 NØ, 20/5 32 NØ, 21/5 43 NØ (AJE,MBT). 16/5 14 trk **Botanisk Have** (BGO). 18/5 11 NØ **Tunø** (JTL), 21/5 5 Ø **Gjerrild Nordstrand** (HAC) samt 23/5 6 **Lushage** (SDY).

Efterårstræk: Der foreligger kun få iagttagelser med trækangivelse: 7/8 1 V **Gyllingnæs** (TBR), 15/8 1 S **Elsegårde** (LB), 22/8 1 S **Helgenæs** (JTL), 23/8 1 N **Hesselholm** (LEB) samt årets sidste 18/9 1 V **Vesborg Fyr** og 23/9 1 NV **Brattingsborg** (begge SDY).

Figur 9. Ynglelokaliteter for Hvæpsevåge 1993.

Efterårets max.tal: 2/8 5 **Fajstrup Krat** (JTL), 7/8 13, 11/8 4 og 15/8 7 **Salten Langsø** (GGU,HLL) samt 22/8 4 **Vesterskov v. Møllerup** (JPL).

Total: 217 32 58
 Antal indsendere: 36 Antal lokaliteter: 65

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	2	159	8	27	12	5	0	0	0

Sort Glente (*Milvus migrans*) 02380

Det 5 indsendte observationer ligger på det niveau, som er set de senere år.

12/4 1 Gjerrild Bakken (JNK), 7/5 1 Sindbjerg-Stoubjerg Hede (FNI), 8/5 1 Gjerrild Nordstrand (HAC), 15/5 1 Anholt (JSP), 5/8 1 Bråbrand Sø-Østenden (HLY).

Rød Glente (*Milvus milvus*) 02390

Bestanden har tilsyneladende stabiliseret sig på et niveau på 3-4 ynglepar - men kan det virkelig passe, at der ikke er plads til flere i Århus amt ?? Måske de kommende motorveje kan bedre situationen, så vi i det mindste får lidt gavn af dem (!).

Yngel: Der er observeret 4 ynglepar i amtet, hvoraf det ene par fik 2 unger.

Træk, forår: De første var 16/2 1 Moesgård Have (OGJ), 23/3 1 Stubbe Sø (HLL), 24/3 1 Fornæs (RD), 3/4 1 (OGJ,HAC) Gjerrild Nordstrand samt 11/4 1 (FAJ) og 22/4 1 (SSK) Moesgård strand. Efterår: 4/8 1 Lading (HET) sikkert sidste obs af ynglefuglene, 23/9 1 Norsminde Fjord (SSK), 30/10 1 Hesselholm (SDY).

Total: 75 Antal indsendere: 27 Antal lokaliteter: 4

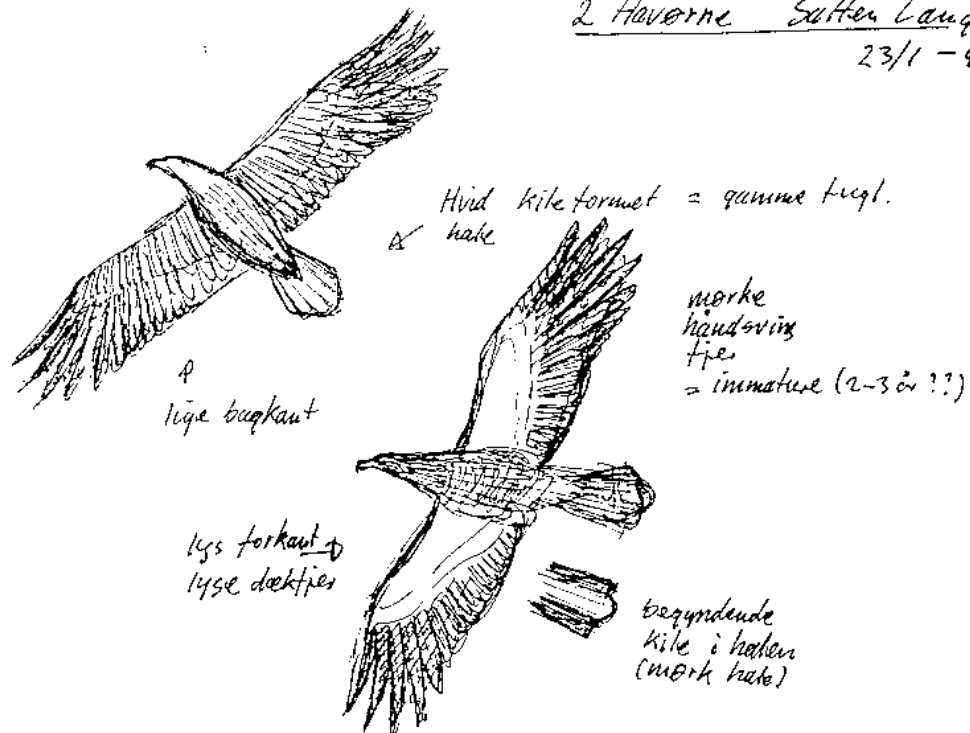
JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	1	4	39	16	5	7	1	1	1	0	0

Havørn (*Haliaeetus albicilla*) 02430

For 5. år i træk er der observeret overvintrende Havørn v. Salten Langsø. Der er indrapporteret 30 obs af 16 observatører. De er indsendt som JUV IMM 2K 3K 4K AD, så der er tale om mindst 2 forskellige fugle. Der er ingen obs fra Stubbe Sø, hvor der har været overvintrende havørn de seneste 4 vintre.

Alle obs på nær to er fra Søhøjlandet: Salten Langsø/Mossø: 6/1-

13/3 1 (DOF,JCN,JB,GGU m.fl.); dog 18/1 og 23/1 1 ad + 1 juv (HLL,BGO,JRP). Øvrige obs: 20/2 1 imm. N Gjerrild Nordstrand (DOF) samt 4/3 1 rst Ajstrup Bugt (HET).

2 Havørne Salten Langsø
23/1 - 93

Høgefugle

Rørhøg (Circus aeruginosus) 02600

Ialt 9 par fra 7 lokaliteter. Der var i år 3 ynglepar ved **Brabrand Sø** med tilsammen 7 unger.

Træk, bemærk meget tidlig ankomst. Det første var: 15/3 1 (FAJ), 16/3 1 (JTL), 17/3 1 (EJJ,BGO) alle **Brabrand Sø**, 23/3 1 **Stubbe Sø** (HLL) og 27/3 1 **Bjerregrav Mose** (TBA). **Gjerrild Nordstrand** 2/4-1/5 ialt 10, max 26/4 3 (HAC). **Totten, Anholt** 23/4-21/5 ialt 6 (AJE+MBT).

Sidste: 2/10 1 **Norsminde Fjord** (OGJ), 23/10 1 **Randers Fjord** (ORY) + 1 **Råby Kær** (LTP), 30/10 1 **Overgård Mark** (EPR).

Total: 399   Antal indsendere: 55   Antal lokaliteter: 100

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	8	103	82	55	43	73	31	4	0	0

Blå Kærhøg (Circus cyaneus) 02610

Der har for første gang været oversomrende kærhøge i Århus amt, så måske har den nu endelig slået sig ned her for at yngle: således "sommer" 1 **Kastbjerg Ådal** (EPR) samt i perioden 11/5-4/9 1 ♀ og 4/9 1 ♂ omkring **Vinstrup** (alle TNI).

Træk: Forårstræk er registreret gennem det meste af april måned. De første var 28/3 1 Ø **Fløjstrup Strand** (FNI), **Totten Anholt**: 6/4 2 NØ, 18/4 1 NØ, 23/4 1 NØ og 2/5 2 NØ (AJE+MBT). **Moesgård Strand**: 13/4 1, 22/4 3 (begge SSK). **Gjerrild Nordstrand**: 25/4 1 (BRA), 27/4 1 (HAC), 30/4 1 Ø (FR,OGJ). **Hesselholm**: 9/4 1 (SDY;LEB), 15/4 1 (SDY). Forårets sidste var 9/5 1 **Totten** (AJE+MBT).

Efterårstrækket indledtes i sidste halvdel af august, men der foreligger kun få oplysninger om besluttet træk, således: 18/8 1 SV **Sondrup Plantage** (SSK), 23/9 1 **Brattingsborg** (SDY) og 16/10 1 S **Moesgård Strand** (SSK).

Vinterobs: Der har i 1. halvår været 1-2 overvintrende fugle på/i følgende 6 lokaliteter/områder: **Bjerregrav Mose**, **Sødringholm**, **Randers Fjord**, **Kolindsund**, **Salten Langsø** og **Gyllingnæs**. Derforuden foreligger 12 observationer af 1-2 fugle på yderligere 12 lokaliteter. I 2. halvår ses 1-3 fugle overvintrende på 4-6 lokaliteter (**Mariager Yderfjord/Overgård**, **Randers Fjord**, **Kolindsund** (max. 3 22/10 (AJA)), **Gyllingnæs** og måske **Salten Langsø** samt **Norsminde Fjord**. Yderligere foreligger 10 obs fra 9 lokaliteter.

Total: 153   Antal indsendere: 39   Antal lokaliteter: 65

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
17	19	14	25	15	1	1	4	7	28	11	11

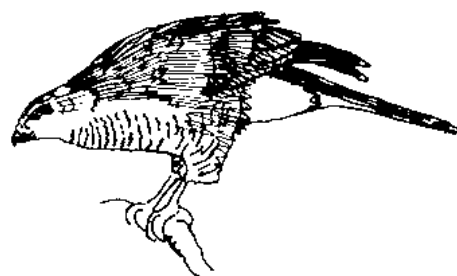
Hedehøg (Circus pygargus) 02630

Ialt 6 obs: 25/4 1 **Drastrup Enge** (JHA), 27/4 1 **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 2/5 1 ad ♂ S **Elsegårde Strand** (LB) + 1 **Sjelle** (JDK), 17/5 1 ad ♀ N **Begtrup Vig** (AJA), 23/5 1 ♀ NØ **Totten Anholt** (AJE,MBT).

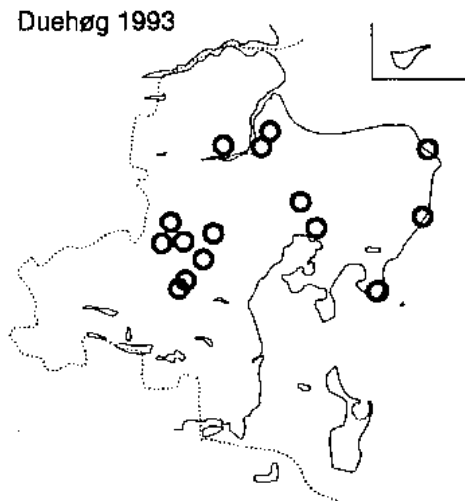
Duehøg (Accipiter gentilis) 02670

Det er i år indrapporteret 13-17 ynglepar på 15 lokaliteter, heraf 3 **Rugård skovene** (via JTL) (Fig. 10).

Træk: **Gjerrild Nordstrand** 1/3-22/5 ialt 5 fugle (HAC,LPJ,FAJ m.fl.) med max. 1/3 2 (FAJ). **Totten Anholt**: 13/4 1, 23/5 1

(AJE,MBT). **Issehoved** 5/4 1 (LEB). **Hesselholm:** 13/4 1, 14/4 1 (SDY).

Figur 9. Ynglelokaliteter for Duehøg 1993.

Total: 186 Antal indsendere: 40 Antal lokaliteter: 61

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
5	29	37	26	24	9	20	10	4	10	3	6

Spurvehøg (*Accipiter nisus*) 02690

Det må skyldes feltprojektet at der er så mange observationer i juli, samt et rekord højt antal ynglefund. Til gengæld er det gået ud over træk observationerne.

Yngel: 45-50 ynglepar fra 48 lokaliteter fordelt over det meste af amtet.

Træk forår: **Gjerrild Nordstrand:** 29/3-9/5 ialt 139 (mar 3, apr 103, maj 21). Max 9/4 25, 10/4 15, 11/4 15 (HAC). **Moesgård Strand:** 7/3-12/4 19 (mar 18, apr 1). Max 7/3 5, 20/3 5, 15/3 4 (JTL). **Fornæs:** max 29/3 49, 13/4 33 (HLL), 9/4 7, 12/4 7 (JNK).

Efterårstræk: **Sletterhage:** 19/9-20/10 15 trk, Max 20/10 5 (JTL), 10/10 4 (LPJ), 18/10 3 (JTL). Største obs: 18/9 19, 19/9 14 **Vesborg Fyr** (SDY), 18/9 14 **Tyskertårnet** (JTL).

Total: 780 Antal indsendere: 54 Antal lokaliteter: 48

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
24	30	114	171	65	62	107	28	86	56	16	21

Musvåge (*Buteo buteo*) 02870

Aktiviteten er dalet på trækstederne, ligesom der mangler oplysninger fra Anholt. Til gengæld er der et rekordstort antal yngleobs: 99-109 par på 81 lokaliteter.

Træk, forår: **Gjerrild Nordstrand:** 11/3-22/5 ialt 800 (mar 91, apr 362, maj 347). Max 1/5 307 NØ (GGU,JTL), 9/4 190 Ø (HAC), 29/3 64 Ø (HLL). **Moesgård Strand** 4/3-18/4 ialt 734 (mar 696, apr 38). Max 15/3 255 N, 20/3 142 N (JTL), 16/3 135 NØ (JDK). **Fornæs** 3 større obs: 9/4 49 NØ, 12/4 13 NØ (JNK), 13/4 30 Ø (HLL).

Øvrige større træk: 7/3 47 **Salten Langsø** (GGU), 16/3 236 V + 23/3 61 V **Stubbe Sø** (HLL), 6/3 145 N (FNI) + 15/3 150 N **Moesgård Storskov** (MD).

Efterårstræk: I midten af september kunne opleves omvendt træk på flere lokaliteter bl.a.: 18/9 48 N, 19/9 59 N, 23/9 53 N **Vesborg Fyr** (alle SDY) og 18/9 15 N **Tyskertårnet** (JTL). Af øvrige obs kan nævnes: 17/10 13 **Ørnsø**, 8/10 11 **Funder Ådal** (JCN), 14/10 10 **Linå Vesterskov** (FNI).

Høgefugle

Total: 5011   Antal indsendere: 79   Antal lokaliteter: 270

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
100	282	1035	1008	1018	172	208	158	338	274	334	84

Østlig Musvåge (*Buteo buteo intermedius*)Der er gjort én observation af denne for vore længdegrader usædvanlige fugl: 7/5 1 N **Brabrand Sø** (JTL).**Fjeldvåge (*Buteo lagopus*) 02900**

Antallet er næsten halveret i forhold til 1992, hvilket bl.a. formodes at skyldes en lavere aktivitet på træklokaliteterne.

1.halvår: De første ses allerede under "afviklingen" af nytårsrusen: 1/1 1 rst **Råby Odde** og 2/1 **Dronningborg Bredning** (begge LTP) samt 3/1 **Vissing** (CHL). Den træffes derefter spredt foråret igennem med 1-2 fugle, dog 15/3 4 **Århus Midtby** (CHL).Fra trækstederne følgende oplysninger: **Gjerrild Nordstrand**: 9/4-1/5 ialt 4; **Moegård Strand**: 9/4-22/4 ialt 5; **Hesselholm**: 9/4-24/4 ialt 10. Max 14/4 3 (SDY); ingen oplysninger fra **Anholt**.Én enkelt sommerobs: 4/7 1 **Sigkær, Feldballe** (JPL).Efterårstrækket indledtes 8/9 1 **Mariager** (EPR), 13/9 1 **Hem** (EPR) og 18/9 1 **Tyskertårnet** (JTL). De største tal fra efteråret er: 17/10 3 **Mariager Yderfjord** og 30/10 3 **Overgårds Marker** (EPR). Årets sidste fugle er fra 10/12 1 rst **Mariager Yderfjord** (TNI).

Total: 94   Antal indsendere: 28   Antal lokaliteter: 40

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
11	14	16	23	3	0	1	0	5	15	7	1

Skrigeørn sp. (*Aquila pomarina/A. clanga*) SU-ARTEn observation fra **Hov-kanten** er under behandling i SU: april 1 rk **Halling Mark, Hov**.

Begge arter er på SU-listen, observationen må derfor ikke refereres før den er godkendt af SU.

Kongeørn (*Aquila chrysaetos*) 02960Der er i år indkommet 2 observationer som er: 12/4 1 5K SV **Gjerrild Bakken** (JNK), 24/10 1 juv **Salten Langsø** (ERH).**Fiskeørn (*Pandion haliaetus*) 03010**Der foreligger ikke oplysninger om ynglefugle, men de sædvanlige observationer sommeren igennem fra **Søhøjlandet** kunne give mistanke om i det mindste én ynglelokalitet.Træk, forår: De første var 27/3 1 **Uldrup Bakker** (FLU), 28/3 1 **Østerby Samsø** (SDY), 30/3 1 **Bjerregrav mose** (BHJ). **Gjerrild Nordstrand**: 3/4-23/5 ialt 30 (max. 1/5 4). **Moegård Strand**: 10/4-15/5 ialt 10 (apr 9, maj 1). Max 2 10/4 (OGJ), 13/4 og 21/4 (SSK). **Totten Anholt**: 7/4-25/5 ialt 12. Max 2 17/4 og 12/5 (A-JE+MBT). **Hesselholm** 3/4-24/4 14. Max 13/4 3 (SDY), 15/4 2 (SDY,LEB) og 23/4 2 (SDY).Sommerobs: Fra **Søhøjlandet** 11 observationer i perioden 3/6-31/7 af fra 1-3 fugle, flest 31/7 3 fou **Mossø** (PLA). Foruden disse obs foreligger følgende: 23/6 1 **Fussing Sø** (SPO), 30/6-23/7 1-2 **Søbygård Sø** (CHØ)

og 8/6-27/7 1 fou Grund Fjord (FFA,PLA).

Efterårstrækket forløb som sædvanligt gennem august og afsluttedes medio september med følgende obs: 12/9 1 Dejret Øhoved (SHØ) + 1 Gylling Næs (OGJ) + 1 Ellev Enge (LPJ) + 1 Medkær, Thorsager (ABL) + 1 Grund Fjord (FFA), 16/9 1 Lushage og 19/9 1 S Vesborg Fyr (begge SDY). Årets 3 sidste obs bliver: 30/9 + 8/10 1 Funder By (JCN) samt 31/10 1 Dystrup Sø (VOL).

Total: 216   Antal indsendere: 49   Antal lokaliteter: 61

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	3	60	44	6	18	49	27	2	0	0

Tårnfalk (*Falco tinnunculus*) 03040

Ialt 44-50 ynglepar fra 45 lokaliteter.

Træk: Gjerrild Nordstrand: 3/4-23/5 ialt 20 (apr 14, maj 6). Max 3 10/4 og 26/4 (HAC). Moesgård Strand 7/3-12/4 ialt 5 (mar 3, apr 2). Max 12/4 2 (TQA). Hesselholm: 9/4-23/4 ialt 31. Max 13/4 12 og 12/4 9 (SDY).

Efterårstræk: Vesborg Fyr: 18/9-24/9 ialt 32. Max 23/9 21 og 18/9 8 (SDY). 17/10 8 Albæk enge (LTP). 19/9 5 Kolindsund (ABL), 17/10 5 Mariager Fjord (EPR) og 23/10 5 Overgårds Mark (HLL).

Total: 1139   Antal indsendere: 30   Antal lokaliteter: 61

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
50	43	73	148	95	121	165	198	81	88	32	45

Aftenfalk (*Falco vespertinus*) 03070

Sidste års score kunne ikke gentages - men det blev den jo heller ikke på Skagen (jf. Fugle og Dyr i Nordjylland 1993). Det blev alligevel til 5 forårsobs, 1 sommerobs samt 1 fra sensommeren, fra ialt 7 lokaliteter.

Alle nævnes: 26/4 1 ♀ V Gjerrild Nordstrand (HAC, RD), 2/5 1 ♀ Malling Mose (OGJ), 9/5 1 NØ ad ♂ Barnekold (SDY), 16/5 1 ad ♀ rst Sødringholm (DOF), 20/5 1 2K ♂ N Kragemosen (SDY), 30/6 1 N Elsegårde Strand (LB), 7/8 1 imm ♀ S Norsminde Fjord (OGJ).

Dværgfalk (*Falco columbarius*) 03090

Det blev et lidt usædvanligt år, idet der ingen vinterfund foreligger. Derimod oplyser SD, at Samsø havde et usædvanligt godt forår med ikke færre end 20 obs p.g.a. højtryksperiode med megen Ø-NNØ vind. Ligeledes gav også SØ-vinden i september mange falke til øen.

Forårstræk: De første var 2/4 1 Silkeborg (GGU), 3/4 1 Gjerrild Nordstrand (OGJ) + 1 Hemmed Kær (FR). Fra træklokaliteterne ligger følgende obs: Gjerrild Nordstrand: kun yderligere 2 obs: 25/4 1 (HAC, LB) og 10/5 1 (SSK). Totten Anholt: 21/4-22/5 ialt 15 (apr 2, maj 13). Max 13/5 4 (AJE, MBT). Hesselholm 11/4-25/5 ialt 14 (apr 13, maj 2). Max 15/4 5 (SDY). Moesgård Strand: 21/4 2 (SSK). Sidste forårsobs: 29/5 1 Norsminde Fjord (OGJ). Foruden de ovenfor nævnte foreligger yderligere 8 obs fordelt over amtet, bl.a. 26/4 2 N Sindbjerg/Stoubjerg Hede (FNI).

Sommer: 21/6 1 ♂ fou Issehoved (LEB).

Efterårstræk er konstateret i perioden 9/9-14/10 med ialt 21 fugle (sep 16 (heraf 7 på Samsø), okt 5). Specielt perioden med østenvind sidst i september gav en del obs. Max 21/9 2 Kysing Næs (SSK), 23/9 2 Vesborg

Falke

Fyr (SDY), 25/9 2 **Norminde Fjord** (OGJ) og 2 **Fornæs** (HLL). De sidste var 13/10 1 **Kalsemade** (TBR) + 1 **Mundelstrup** (JDK) samt 14/10 1 v. **Skødstrup** (HET).

Total: 81   Antal indsendere: 23   Antal lokaliteter: 31

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	33	21	1	0	0	21	5	0	0

Lærkefalk (Falco subbuteo) 03100

Det gode forårstræk på Skagen (det næstbedste i mands minde (Fugle og Dyr i Nordjylland 1993)) slog slet ikke igennem på vore breddegrader, idet der blev gjort færre (!) obs end sidste år. Et enkelt sommerfund blev det dog til: 26/6 1 **Stubbe Sø** (PBP), så måske ynglede den også i 1993 i amtet.

Træk: De første var 25/4 fou 2 **Gjerrild Bakken** (LB), 26/4 1 Ø + 2 **Gjerrild Nordstrand** (RD,HAC), 1/5 3 **Gjerrild Bakken** (JTL). Forårstrækket sluttede 20/5 1 N **Helgenæs** (JTL) og 5/6 1 N **Lushage** (LB).

Efterårstrækket var koncentreret og begyndte 18/9 1 S **Salten Langsø** (SSK,FAJ) + 1 fou **Vesborg Fyr** (SDY), 19/9 1 rst **Sletterhage** (LTP,BRA,JPA,JTL). De sidste blev set: 23/9 1 S **Lushage** (SDY), 24/9 1 fou **Hesselholm** (LEB), 27/9 1 S **Hestehave skov** (FR), 8/10 1 fou **Hesselholm** (LEB).

Total: 33   Antal indsendere: 22   Antal lokaliteter: 17

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	5	16	2	0	0	9	1	0	0

Jagt-/Vandrefalk (Falco-rusticolus/peregrinus) 03185

Én enkelt ubestemt storfalk er indrapporteret: 17/2 1 **Århus Midtby** (MD).

Vandrefalk (Falco peregrinus) 03200

1992 var rekordår med ikke færre end 31 fugle - 1993 lever med 29 obs næsten op til det, endda på trods af lavere aktivitet på trækstederne.

Forårstræk: De første var 13/3 1 **Fløjstrup Kær** (SSK) + 1 N **Moesgård Storskov** (FAJ) og 26/3 1 rst **Brabrand Sø** (JTL). Forårets sidste var 5/5 1 **Totten Anholt** (AJE,MBT), 9/5 1 ♂ imm N **Dragsmur** (JTL) samt 10/5 2 ad **Totten Anholt** (AJE,MBT).

Efterårstræk: De første var 27/8 1 rst **Kalsemade** (TBR), 6/9 2 S **Sletterhage** (JTL) og 12/9 1 **Råby Kær** (JPA).

Årets sidste obs var 13/10-22/10 1 ♂ imm rst **Kalsemade** (TBR), 23/10 1 **Råby Kær** (LTP) og 26/10 1 **Alrø** (SSK).

Der foreligger 3 vinterobs: 1/1 1 **Brabrand Sø** (FAJ,SSK), 18/1 1 S **Fornæs** (RD) og 27-28/1 1 ad **Randers Fjord** (DOF).

Total: 29   Antal indsendere: 13   Antal lokaliteter: 17

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3	0	3	7	4	0	0	1	5	6	0	0

Agerhøne (*Perdix perdix*) 03670

Agerhønen er en af de arter, hvor materialet er kraftigt forøget, fordi vi har fået resultaterne fra Projekt Fuglenes Danmark med.

Yngel: ialt 98 ynglepar indrapporteret! Yngleparene er fordelt på 43 lokaliteter, der var flest på **Drastrup Enge 6 Par (JHA)**.

Største flokke: 8/1 20 **Råby Kær (JPA)**, 29/1 19 **Gjerlev (JØP)**, 27/11 133 **Hornbæk Enge** fordelt på 15 flokke (LTP), 29/11 60 **Randers (ASJ)** og 24/12 20 **Støvringgård Enge (JPA)**.

Total: 1430

Antal observationer: 295

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
105	49	105	151	137	56	108	82	86	121	299	131

Vagtel (*Coturnix coturnix*) 03700

Ialt 10 observationer af 6-7 fugle, alle nævnes: 21/5 1 hørt **Mårup Mark (JPL)**, 1/6 1 hørt **rapsmark nær Stjær (PLA)**, 5-6/6 1 hørt **ml. Tilst og Kasted (OL,JLY,FNI)**, og endelig 6/6-9/6 1 hørt **Sjellemossegård v. Sjelle (JDK)**. Desuden er vagtlen registreret som sandsynlig ynglende ved **Udbyhøj (JYP-atlasskema)** og en fugl er hørt synge 10-12 gange d. 7/6 **Glatved Strand (OFR)**.

Fasan (*Phasianus colchicus*) 03940

Yngel: for første gang i mange år er der indrapporteret ynglefund af fasanen, idet der i år via projekt Fuglenes Danmark er indsendt hele 65 par ! Disse fordeler sig på 13 lokaliteter, flest var der på **Drastrup Enge** med 12 par (JHA).

De største antal: 9/10 17 **Sminge Sø (FNI)**, 21/12 30 **Spørring Å (PLA)**.

Total: 586

Antal observationer: 195

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
16	22	72	129	112	49	50	31	14	46	6	39

Vandrikse (*Rallus aquaticus*) 04070

Der foreligger utroligt mange vinterobservationer: 7-10 fugle januar og 5-10 i februar er en fordobling af det "normale" antal vinter-obs. De fleste vinterfund er fra **Salten Langsø**, hvor observationerne må betragtes som en sidegevinst af havørnene. Ellers foreligger der observationer fra alle årets måneder, undtagen november.

Yngel: ialt 28 ynglepar indrapporteret fra 15 forskellige lokaliteter. Flest i **Bjerregrav Mose** med 9 par (TBA) og **Brabrand Sø** 3 par (PHJ).

Største obs: 10/1 4 **Salten Langsø (GGU)**, 26/3 7 og 15/6 9, alle **Bjerregrav Mose (TBA)**.

Total: 177

Antal indsendere: 34

Antal observationer: 150

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
7	5	38	31	36	18	5	9	7	17	0	4

Plettet rørvagtel (*Porzana porzana*) 04080

Ikke én eneste observation i 1993 ! Fuglen er ellers set (hørt) årligt i antet siden 1985, med 1-11 ex. pr. år.

Vandhøns/Traner

Engsnarre (*Crex crex*) 04210

Ingen observationer ! Det må vist skyldes den dårlige sommer.

Grønbenet rørhøne (*Gallinula chloropus*) 04240

Rørhønen er endnu en af de arter, der virkelig er steget i antal fordi vi har fået tallene fra projekt Fuglenes Danmark med i rapporten. Det totale antal er næsten fordoblet i forhold til 1992.

Yngel: hele 136 ynglepar, hvilket må være det største antal i lokalrapportens historie! Der er ynglefund fra ialt 70 lokaliteter, med flest par; Dronningborg Bredning 5, Kølmosø 6, Brabrand Sø 8 og Tåstrup mose 8 (LTP,JOK,PHJ,MOH).

Større antal: 19/1 28 + 11/2 34, alle Universitetsparken, Århus (JØP), 29/3 35 Brabrand sø (PHJ) og 4/7 19 Hollandsbjerg Holme (ORY).

Total: 830

Antal observationer: 256

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
42	66	68	100	142	96	113	88	43	21	34	7

Blishøne (*Fulica atra*) 04290

Yngel: I alt 385 ynglepar er indrapporteret, fordelt på 87 lokaliteter! Flest var der i Udbyover Sø 18 par (TNI), Silkeborg Langsø 19 par (BRS) og Brabrand Sø 27 par (PHJ).

De største flokke blev set i fjord-områderne: : 14/3 2000, 30/10 9070, 13/11 2800 og 10/12 3550, alle Mariager Fjord (alle TNI), 25/9 3000, 21/10 3500, 23/10 6000, alle Ajstrup Bugt (PLA,TNI), samt 21/8 1900, 4/9 2500, 25/9 3400, 26/10 1818, alle Norsminde Fjord (OGJ,IZN,AJA).

Total: 93357

Antal observationer: 791

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2859	2936	5021	2911	1898	1794	1756	8439	12595	42385	6104	4659

Trane (*Grus grus*) 04330

I alt 4 observationer af 8 fugle, som alle nævnes: 10/4 4 NØ Gjerrild Nordstrand (DOF), 18/4 1 S Moesgård Strand (OGJ), 24/4 2 N Hesselholm (SDY) og 16/5 1 Totten, Anholt (AJE,MBT).

Strandskade (*Haematopus ostralegus*) 04500

Strandskaden er en af de arter, hvor projekt Fuglenes Danmark giver mærkbare resultater. Både totalen og mængden af ynglepar er rekordhøj, det sidste endda på trods af, at vi atter mangler oplysninger fra øerne i **Stavns Fjord** vildtreservatet (43 par i 1991).

De vigtigste ynglelokaliteter i 1993 var (antal par): **Hjelm 15 (NEE)**, **Søby Rev 13 (JGR)** og **Alrø Poller 14 (JGR)**. I alt er der oplysninger om 81-86 par fra 22 lokaliteter, alle på nær en i kystområderne. En observation på 100 fugle 10/6 ved **Alrø (JØP)** må skyldes oversomrende, ikke-ynglende fugle.

Der var strandskader i amtet året rundt. Forårets forekomster kulminerede ult feb-med marts og igen med april, de vigtigste lokaliteter var (lokalitetsmax > 50 ex.): 24/2 75 **Mellempoldene (HET)**, 3/3 150 **Sødringholm Strand (HET)**, 6/3 364 **Stavns Fjord (SDY)**, 8/3 62 **Eskeplet-Bette Anholt (HLL)** og 13/3 218 **Alrø (SHØ)**.

Allerede pri. juli begyndte strandskaderne igen at sanles, og efterårets forekomst kulminerede ult. juli-pri. sep (lok-max >50 ex.): 31/7 200 **Alrø (HLL)**, 22/8 161 **Søledet (VOL)**, 5/9 125 **Sødringholm Strand (LTP,JPA)**, 13/11 54 **Stavns Fjord (SDY)** og 11/12 74 **Mellempoldene (JPA)**.

Vinter: I jan.-feb. var der store forekomster ved vadeerne mellem **Randers** og **Mariager** fjorde; 8/1 170 **Mellempoldene (JPA)**, 28/1 31 **Eskeplet** + 89 **Sødringholm Strand (HLL)** samt 7/2 180 **Sødringholm Strand (BRA)**.

Total: 6267   Antal indsendere: 49   Antal observationer: 381

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
402	435	1581	758	504	218	878	512	409	333	169	127

Klyde (*Recurvirostra avosetta*) 04560

Udover de sædvanlige omrøkeringer i ynglebestanden i Ramsarområde 13 samt et yngleforsøg i **Randers Fjord**, bemærkes nogle store rasteforekomster både forår og efterår. Sidste års større forekomster i **Mariager Fjord** er udeblevet (- eller ikke set/rapporteret ?).

Yngel: **Søby Rev 18 par**, **Alrø Poller 7 par** (begge JGR), **Kalsenakke** muligvis 1 par (TBR), samt **Drastrup Enge, Randers Fjord**, hvor mindst 2 par gjorde yngleforsøg (PLA,JHA). Yngleforsøget skete i et slambassin, hvor fuglene opgav i løbet af juni, da vandet forsvandt fra området. Endvidere er der delte meninger om hvorvidt der har ynglet klyder ved **Hesselholm, Samsø**, idet (JGR) har rapporteret min. 1 par, men (LEB) oplyser, at klyderne ikke ynglede. Der blev jævnligt set op til 3 fugle i området i både maj og juni (LEB,SDY).

Træk: Forårets første klyder dukkede op 14/3 4 **Råby Odde (JPA,BRA,LTP)**, de næste 20/3 6 **Mellempoldene (AJA)** + 1 **Hesselholm (SDY)** og 21/3 1 **Alrø Poldkrog (OGJ)**. Forårets forekomst kulminerede med 14/4 54 + 15/4 80, alle **Stavns Fjord (SDY)** og 9/5 15 **Barnekold, Stavns Fjord**, 12/6 15 **Yderste Holm** (alle SDY). Herudover ingen obs. over 6 ex. udenfor yngleområderne. Største antal fra **Alrø** blev 18/4 30 fou **Alhale**, 10/6 30 (begge JØP) og 3/7 34 **Alrø Poller (OGJ)**. Fra **Drastrup Enge** max. 16/6 10 (PLA).

Efterårets forekomst var stort set begrænset til ovennævnte områder, med max: 10/7 14 **Øster hedekrog** + 25 **Hesselholm Made (SDY)**, 11-18/7 op til 7 **Kalsenakke/Kalsemade (TBR)**, 24/7 25 + 25/7 51, alle **Stavns Fjord nord (SDY)** og 18/9 i alt 23 **Stavns Fjord (SDY)**. Disse blev også årets seneste, på nær en enkelt undtagelse; 19/10 1 **Overgård (SHØ)**.

Vadefugle

Total: 679   Antal indsendere: 16   Antal observationer: 106

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	46	209	104	101	191	2	25	1	0	0

Lille præstekrave (Charadrius dubius) 04690

Årets forekomst er lidt mere spredt end i 1992, men stadig domineres materialet totalt af slambassinerne ved **Randers Fjord** og **Brabrand Sø** samt **Dystrup Sø**, med i alt 58 ud af 79 observationer.

Yngel: I alt 10-13 par fra 12 lokaliteter, heraf sandsynligvis 3 par **Kristrup Enge** m. slambassiner (LTP). Herudover observationer i yngletiden fra yderligere 5 lokaliteter.

Træk: De første var 8/4 2 **Kristrup Enge** (LTP), 10/4 2 **Randers Havn** + 2 **Kristrup Enge** (begge JPA) og 15/4 2 **Langkær v. Bidstrup** (JSP). Af større ansamlinger skal nævnes; 20/4 12, 11/6 9 og 4/7 10, alle **Romalt Enge m. slambede** (LTP,CSS) og 1/8 6 juv **slambede Kristrup Enge** (LTP).

Efterårets sidste blev 10/8 2 **Randers Havn** (JPA) og 1/9 2 **Romalt Enge** (LTP).

Total: 158   Antal indsendere: 18   antal observationer: 79

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	45	38	37	23	13	2	0	0	0

Stor præstekrave (Charadrius hiaticula) 04700

Yngel: Mere end dobbelt så mange ynglepar som i 1992, endda på trods af manglende eller mangelfulde oplysninger fra traditionelt gode lokaliteter som **Stavns Fjord**, **Helgenæs** og **Anholt**. I alt 41-42 par fordelt på 17 lokaliteter, flest var der på **Sødringholm Strand** 6 par (HET), **Hjelm** 5 par (NEE), **Mårup Østerstrand** 5 par (SDY) og **Vrinner Strand** 3 par (AJA).

Trækket: På nær nogle enkelte fugle i februar skulle vi hen midt i marts før fuglene indfandt sig i amtet. De tidlige var 21/2 1 **Kysing Næs** (OGJ) samt 24/2 6 **Norsminde Fjord** (PLA) + 1 **Eskeplet** (HLL). Herefter skal vi hen til 11/3, før de næste ses, til gengæld på hele tre lokaliteter; **Århus Havn**, **Norsminde Fjord** og **Alrø Poller** (FNI,TQA,PLA).

Forårstrækkets største koncentrationer er traditionelt fra de større vadeområder, dette gælder også 1993: 13/3 37 **Alrø** (SHØ), 21/3 11 **Kalø** (JØP,OL) + 16 **Bønnerup Strand** (JPA), 27/3 33 **Norsminde Fjord** (OGJ) + 16 **Romalt Enge** (LTP), 28/3 60 **Eskeplet** (JPA). Der foreligger ingen tal fra den sene trækbølge i maj.

Efterårets forekomster indledtes så småt med. juli, og kulminerede pri. august. De eneste lokaliteter med større tal (>15 ex.) var: **Sødringholm Strand** max. 8/8 40 (LTP,JPA) og **Kalsenakke** max. 22/7 25 (TBR). Efterårets sidste: 11/10 2 **Kalsemade** (TBR), 16/10 1 **Horskær** (TBR) og 23/10 1 **Søledet** (VOL).

Total: 939   Antal indsendere:36   Antal observationer: 204

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	8	289	105	120	86	135	142	48	6	0	0

Pomeransfugl (Charadrius morinellus) 04820

Hele tre fund på et år er aldrig tidligere set i lokalrapportens historie. Der er tale om de første fund siden 1990, og 5.-7. fund i rapportens tid. De tidligere fund fordeler sig med et forår (23/5 1981), et sommer (17-19/7 1990) samt 2 efterår (22/8 1975 og 30/8 1984).

De lange tidsintervaller mellem de tre fund burde udelukke at der er tale om den samme fugl: 28/8 1 rst på mark v. **Dalbyover** (TNI), 19/9 1 ad i somnerdragt rst på stranden ved **Tyskertårnet, Helgenæs** (JTL) samt

22/10 1 rst **Kolindsund** (AJA). Den sidste observation er også på landsplan meget sen. Efterårstræk udgøres normalt af 5-10 fugle på landsplan, og trækket plejet at være overstået i løbet af pri sept. Fund efter pri okt. er exceptionelle jvf. K.M.Olsen 1992: Danmarks Fugle - en oversigt.

Hjejle (*Pluvialis apricaria*) 04850

Årets total er den hidtil største, især de koordinerede rastefugletællinger i efteråret "skæpper" godt i kassen. D. 23/10 er der således tal fra ikke mindre end 22 lokaliteter, med i alt 7486 hjejler. Den 30/10 fandt en international hjejletælling sted i hele Vestpalæarktis, herunder Danmark. Generelt blev der set færre hjejler end forventet i Vestdanmark, og flere end forventet i Østdanmark. I Århus amt blev der talt på 16 lokaliteter denne dag, med i alt 14361 hjejler.

Vinterens og forårets største forekomster var (månedsmax): 1/1 400 **Sødringholm Strand** (LTP), 13/2 2000 **Råby Odde** (EPR), 16/3 200 **Alrø** + 650 **Alrø Poller** (JØP), 9/4 2000 **Søhy Strand** (TBR) og 9/5 875 **Alrø** (SHØ).

Forårets sidste hjejler blev set; 14/5 3 **Kalsenakke** (TBR) og 17/5 2 **Tved Øhoved** (AJA). En observation 13/6 130 **Kysing Fjord** (OL) er formodentlig de første adulte fugle på nedtræk.

Efterårets forekomst indledtes efter bogen pri. juli: 1/7 træk hørt **Kalsemade** (TBR), 6/7 100 **Mellempoldene** (HET) og 14/7 8 **Drastrup Enge** (PLA) + træk hørt **Kalsemade** (TBR). Vi skal dog hen imidt i august, før de store flokke begynder at optræde. De største enkeltforekomster var 27/8 4000 **Alrø** (TQA), 16/10 3000 **Albæk Enge** (LTP), 30/10 3600 **Mariager Yderfjord** (TNI), 31/10 3200 og 13/11 3300 **Kolindsund** (ABL), 31/10 4750 **Mellempoldene** (JPA) og 13/11 3000 **Råby Kær** (JPA,LTP). Ult. november tynder det ud i flokkene, men der blev dog set hjejler i amtet året ud. Decembers største flok var 10/12 700 **Mariager Yderfjord** (TNI).

Total: 168984   Antal indsendere: 38   Antal observationer: 366

Månedsfordeling (1) samt månedsmax. for **Alrø** (2), **Norsminde/Kysing Fjord** (3), **Kalsemade/Kalsenakke** (4), **Råby Kær/Odde** (5) og **Randers Fjord munding (Mellempoldene-Tangen-Eskeplet)** (6). Bemærk hvorledes efterårsforekomsten på flere lokaliteter kulminerer både i august og igen i oktober-november, hvilket tyder på at flere forskellige bestande af hjejler passerer amtet.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	2111	3369	2817	10086	2040	130	542	29517	26480	61646	28086	2060
2)	-	50	850	700	875	-	200	4000	452	3110	-	40
3)	200	-	3	-	-	130	-	136	600	430	-	250
4)	300	300	500	700	27	-	130	2000	2500	2500	2000	200
5)	285	2000	100	1110	550	-	-	2250	450	900	3000	200
6)	400	400	-	1245	-	-	100	1500	500	4750	1500	400

Strandhjejle (*Pluvialis squatarola*) 04860

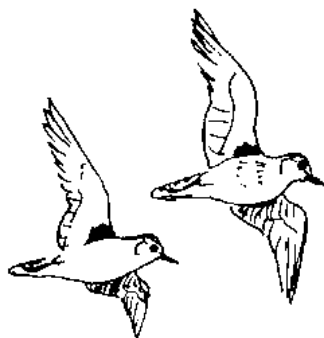
Årets resultat er næsten en fordobling af det hidtil bedste år (1988; 2644 ex.), hvilket bl.a. kan tilskrives de koordinerede rastefugletællinger i efteråret. Således er der fra tællingen d. 24-25/9 talt i alt 535 strandhjejler fordelt på 16 lokaliteter, og fra tællingen d. 23-24/10 i alt 1346 fugle fra 18 lokaliteter (se Fig. 11).

Forårets forekomst lå i perioden 7/5 5 **Lerdrup Bugt** (LPJ) til 22/5 4 **Kalsenakke** (TBR). De største flokke var 16/5 35-45 **Sødringholm Strand** (AJA,JPA,LTP) og 17/5 13 **Tved Øhoved** (AJA).

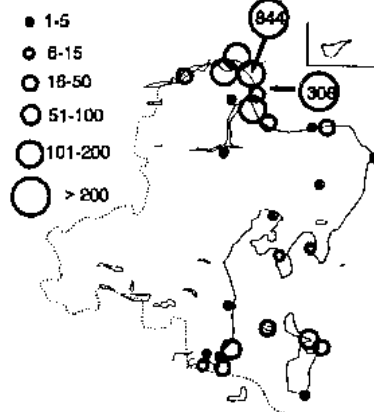
Efterårets forekomst indledtes også til normal tid; 3/7 1 **Alrø Poldkrog** (OGJ) og 10/7 1 **SV Hesselholm** (SDY). Fra d. 16/7 næsten daglige observationer. De bedste rasteplasser fremgår af figuren. Fuglene forsvinder meget pludseligt fra amtet omkring 1. november, formodentlig jaget bort af kuldeperioden, som indtraf på dette tidspunkt. De sidste observationer er fra rastefugletællingerne d. 13/11: 8 **Sødringholm**

Vadefugle

Strand (LTP,JPA) + 14 Stavns Fjord (SDY).

Strandhøjle 1993

Figur 11. Fordelingen af observerede Strandhøjle 1993.

Total: 4121   Antal indsendere: 26
 Antal observationer: 160

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	111	0	26	827	718	2393	46	0

Vibe (*Vanellus vanellus*) 04930

1993 indledtes med endnu en mild vinter, hvilket betød at vi atter havde viber i amtet fra nytår af; således 1/1 100 Kalsemade (TBR) + 20 Norsminde Fjord vest (OGJ). Nogle kuldeperioder i løbet af januar får dog jaget fuglene sydpå, og først omkring 7/2 begynder større flokke igen at optræde. Februars max. blev således 7/2 125 Kalsenakke (TBR), 14/2 145 Norsminde Fjord (HLL) og 17/2 110 Nørreådalens v. Venning (BRA). Herefter skal vi hen til 11/3, før der igen rapporteres større flokke; 11/3 150 Egådalen (JØP). Denne obs blev sammen med 14/3 150 Kysing Fjord (JØP) og 16/3 150 Kalsemade (TBR) kulminationen på forårstrækket.

I april og maj er det stort set kun ynglefugle der indberettes, med 18/4 69 Alrø (JØP) og 26/5 34 Drastrup Enge (JHA) som månedsmax. Totalt er der indrapporteret 239-269 ynglepår fordelt på 69 lokaliteter, hvilket er rekord.

Viberne begynder at koncentreres igen allerede i juni, ifølge "Danmarks Fugle - en oversigt" er der tale om mellemtræk af fugle nord- og østfra: 13/6 270 Norsminde Fjord + 400 Kysing Fjord (OL) og 28/6 100 Tved Øhoved (AJA). Efterårets første forekomster er fra perioden ult. aug.-med. nov.: 21/8 1100 + 12/9 1500 Norsminde Fjord (OGJ), 24/8 1000 marker syd for Grenå Hede (JNK), 29/9 ca. 2000 Stenrevet, Randers Fjord (JYP), 17/10 1250 Albæk Enge (LTP) og 30/10 1227 Mariager Yderfjord (TNI).

Sidste i november tynder det kraftigt ud i viberne, og de sidste ses i december: 5/12 22 Norsminde Fjord (OGJ), 10/12 1 Mariager Yderfjord(TNI) og 12/12 3 Kolindsund (ABL).

Total: 51443   Antal indsendere: 69   Antal observationer: 758

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
225	765	2247	789	877	1488	3446	8566	15422	13182	4402	34

Islandsk ryle (*Calidris canutus*) 04960

Udover nogle vinterfund, som er usædvanlige i Østjylland, bemærkes at totalen er den 3. største nogensinde, kun overgået af rekordåret 1978 (2475 ex.) og 1991 (656 ex.). Efterårets forekomst kulminerer tidligt, hvilket tyder på et dårligt ynglear (med få ungfugle), men årsagen kan også være, at ungfugletrækket blot er passeret udenom Østjylland. Der foreligger ingen forårsfund.

Efterår: De første var 8/7 1 Romalt slambassiner (LTP), 18/7 9 og 20/7 3, alle Kalsenakke (TBR). De

største observationer er; 22/7 20 + 31/7 28, alle **Kalsenakke** (TBR), 7/8 20 **Kalsemade** (TBR), 13/8 64 SV **Kalsemade** (TBR), 21/8 26 **Eskeplet** (AJA) og 12/9 18 **Besser Rev** (LEB). Efterårets sidste: 23/10 4 **Stavns Fjord** (SDY) + 10 **Alrø Poller** (FLU) samt 13/11 3 **Stavns Fjord** (SDY).

Vinter: 17/1 4 **Stavns Fjord** (LM), 30/1 3 **Besser Rev** (LM) og 23/11 4 **Stavns Fjord** (LM).

Total: 559   Antal indsendere: 18   Antal observationer: 69

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
7	0	0	0	0	0	119	352	52	22	7	0

Sandløber (*Calidris alba*) 04970

Et stort år med det hidtil største antal observationer, mht. antal fugle er der dog stadig et stykke op til rekorden på 122 fugle i 1989. Fænologisk bemærkes en række vinterfund eller sene efterårsfugle fra **Gjerrild Nordstrand**.

Forår: Kun en enkelt observation 29/5 2 **Tunø** (SHØ).

Efterår: 21/8 - 19/10 i alt 11 observationer af sammenlagt 28 fugle. De største flokke var 7/9 4 **Mariager Yderfjord** (HET), 18/9 6 **Bellevue, Risskov** (Per Kjær), 19/9 4 **Kysing Næs** (OGJ) og 24/9 4 **Vester Hedekrog** (LEB) - altså en forholdsvis tydelig kulmination med-ult. sep. I denne periode er det normalt ungfuglene der trækker.

Vinter: 3/1 1 S **Udsager Hage** (LM), 20/11 5 rst, 3/12 11 rst, 4/12 6 rst og 5/12 3 rst, alle **Gjerrild Nordstrand** (alle HAC).

Total: 47-56   Antal indsendere: 11   Antal observationer: 18

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	0	0	2	0	0	1	24	3	5	11

Dværgryle (*Calidris minuta*) 05010

Forekomsten er både fænologisk og antalsmæssigt på linje med de tre forrige år. Slambassinerne er i år ikke så dominerende som tidligere, idet der er observationer fra hele 14 lokaliteter. Alle observationer er fra efterårstrækket: 14/7-9/10 i alt 83-86 fugle fordelt på 31 observationer. De største flokke var 22/8 8 **Alrø Poldkrog** (OGJ), 1/9 10 **Drastrup Enge** (AJA) + 8 **Romalt slambassinere** (LTP) og 4/9 7 **slambassinerne vest for Brabrand Sø** (FAJ). Ingen af fuglene er aldersbestemt.

Total: 83-86   Antal indsendere: 14   Antal observationer: 31

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	0	0	9	22	54	1	0	0

Temminck ryle (*Calidris temminckii*) 05020

Rekordår, det hidtil bedste år var 1989 med 55 fugle. Atter en gang er det slambassinerne ved **Brabrand Sø** og **Randers Fjord**, som hæver totalen med nogle store flokke, især i foråret, hvorimod forekomsten i efteråret er betydeligt mere spredt ud over amtet. Ingen fugle er aldersbestemt.

Forårets forekomst, alle nævnes: 14/5 1 **Kalsenakke** (TBR) + 15 **Brabrand Sø vestenden** (OGJ,HLL), 15/5 1 **Kasted Mose** (FR) + 3 **Romalt slambassinere** (LTP) og 16/5 16 **Romalt slambassinere** (LTP,JPA).

Efterår, forekomsten nævnes lokalitetsvis: **Drastrup Enge slambassinere**; 14/7-1/9 i alt 15 fugle, max. 21/8 5 (ORY,JPA,LTP,FR,AJA). **Norsminde Fjord, Det Herreløse**; 18/7-8/8 i alt 14 fugle, max. 20/7 6 (OGJ,HLL). **Norsminde Fjord, vestenden**: 22/8 1 (OGJ). **Kalsenakke/Kalsemade**: 26/7-21/8 i alt 7 fugle (3

Vadefugle

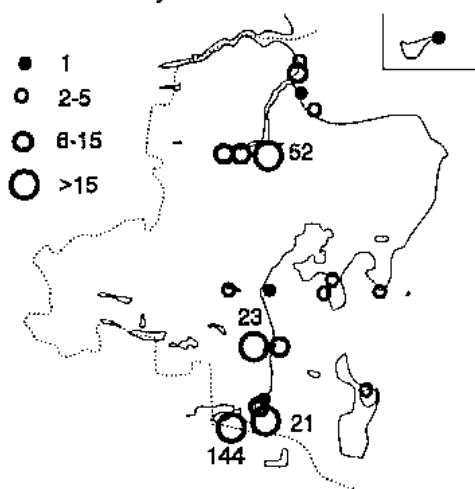
obs)(TBR). **Alrø Poldkrog**: 15/8 1 og 22/8 1 (begge OGI). **Råby Kær**: 1/9 1 (AJA).

Total: 76 Antal indsendere: 8 Antal observationer: 26

Krumnæbbet ryle (*Calidris ferruginea*) 05090

Også de krumnæbbede ryler optrådte i rekordantal i 1993 (Fig 12b). Alle årets fugle må være en del af efterårstrækket, selvom den første er meget tidlig. Skal man se krumnæbbet ryle i Århus amt, er slambassinerne ved **Randers Fjord (Kistrup-, Romalt- og Drastrup Enge)** absolut nogle af de sikreste steder. Men den kan også ses ved **Alrø** og vaderne ved munden af **Randers Fjord** (se Fig. 12a).

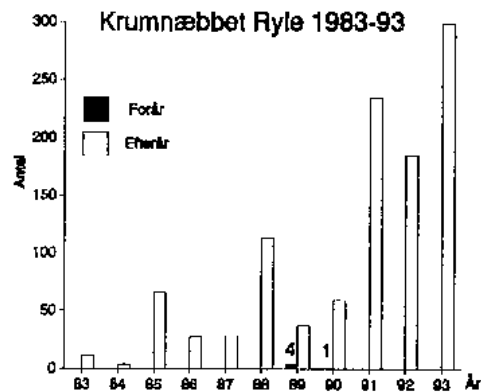
Krumnæbbet Ryle 1991-93

Figur 12a. Fordelingen af obs af Krumnæbbet Ryle i form af max.-antal pr. lokalitet i perioden 1991-93.

max. 14/7 52 **Drastrup Enge** slambassinere (PLA) og 22/7 21 **Kalsenakke** (TBR). Juvenile fugle er set i perioden 8/8-20/9, med max. 25/8 30 **Alrø Poldkrog** (PLA). Årets sidste var: 20/9 1 **Barnekold, Stavns Fjord**, 24/9 2 **Stavns Fjord** (begge SDY) og 25/9 1 **Søledet** (AJA).

Årets forekomst: De første sås allerede 24/6 1 + 8/7 1, begge **Drastrup Enge** slambassinere (PLA) samt 9/7 1 **Kalsenakke** (TBR). Adulte fugle er set 11/7-21/8, med

Figur 12b. Krumnæbbet Ryle i Århus Amt 1983-93. Arten er meget sjælden under forårstrækket. De seneste 3 år har været decidede rekordår. Rekorden indtil 1991 var 1978 med 132 fugle.

Total: 298   Antal indsendere: 13   Antal observationer: 58   Antal lokaliteter: 18

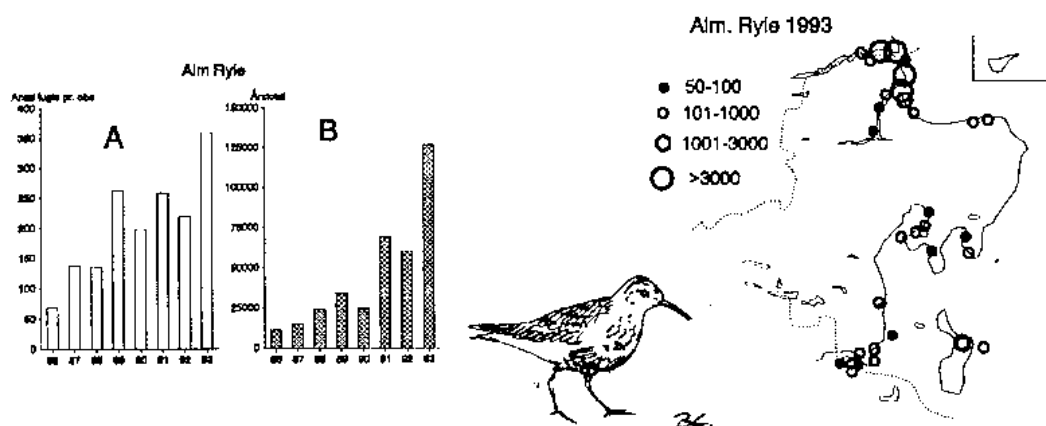
JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	0	1	180	106	11	0	0	0

Sortgrå ryle (*Calidris maritima*) 05100

I alt 5 fugle er indrapporteret: 23/10 2 **Stavns Fjord**, 1/11 1 **Stavns Fjord øst** (begge SDY), 12/11 1 **S Fornæs** (RD) samt 13/11 1 **rst Stavns Fjord** (SDY).

Almindelig ryle (*Calidris alpina*) 05120

Årets total er mere end en fordobling af det hidtil bedste år (1991 med 69245 ex.). Ligesom en række andre vadefugle, har vi i de senere år oplevet en stadig bedre indrapportering af den almindelige ryle, idet både antallet af observationer, antal indsendere samt antallet af fugle pr. observation har været næsten konstant stigende siden 1986 (se Fig. 13a). Den almindelige ryle ses året igennem på træk og som overvintrende i amtet, hvorimod den er yderst sjælden og uregelmæssig som ynglende. I år ingen observationer som kan henføres til yngel.

Figur 13a. A: Antal Alm. Ryle set pr. observation i perioden 1986-93. B: Årstotalerne af Alm. Ryle for perioden 1986-93.

Figur 13b. Fordelingen af obs af Alm. Ryle i form af årsmax. pr. lokalitet i perioden 1991-93 (kun lokaliteter med >50 rst fugle).

Forårstræk indledtes ult februar, og kulminerede ult apr-med maj. Rastepladserne fremgår af figur Forårets sidste fugle må være 25/5 80 og 28/5 95, alle Alrø Poller (NH), hvorimode 13/6 15 Norsminde Fjord (OL) og 19/6 35 Ebeltoft Vig (NNR) må være oversommrende fugle eller de første på nedtræk. Den egentlige efterårsforekomst indledtes 4/7 11 Kalsenakke (TBR), og allerede 6/7 ses 1200 Mellempoldene (HET). Efterårets forekomst kulminerede i sept-okt. Max.-tal pr. lokalitet fremgår af Fig. 13b.

Total: 126679   Antal indsendere: 42   Antal observationer: 353

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3001	3047	4610	15995	6020	50	3522	7789	23961	43210	11359	4115

Kærløber (*Limicola falcinellus*) 05140

Igen i 1993 blev der set Kærløbere; 8/8 1 AD i den vestlige del af Norsminde Fjord (FR, OGJ) og den 23/8 på én Kalsemade, hvor TBR for andet år i træk så Kærløber.

Brushane (*Philomachus pugnax*) 05170

Det ser ud til, at der har været en pæn fremgang for Brushanen de seneste tre år, hvilket fremgår af treårsoversigten. Også antal obs er steget i samme periode, men det alene forklarer ikke fremgangen. Så enten er vi blevet bedre observatører, eller også er der en reel fremgang i bestanden.

For at afklare om det forholder sig sådan kunne det være spændende at sammenligne os med andre amter! Det man i alle tilfælde kan se af tallene er, at fuglene kom senere i 1993, helt hen i sep, og igen i år var det områderne ved Rander Fjord, der gav de mange obs og de mange fugle.

Foråret: de første fugle ses 20/4 1 Romalt Enge (LTP), samme dag 1 Brabrand Sø (JTL), 24/4 2 Hesselholm Made (SDY), 27/4 27 Romalt Enge (LTP).

Årets største: 2/5 70 og 1/9 40 Romalt Enge (LTP, JP), 12/9 62 og 13/9 84 Norsminde Fjord (OGJ).

Årets sidste: 17/10 8 Albæk Enge (JP, LTP), 23/10 1-3 Vestrup-Tustrup (JPA, PLA) og 24/10 1 Ringkloster Ådal (PLA).

Total: 876   Antal indsendere: 19   Antal obs: 96   Lokalteter: 26

Vadefugle

(1) Månedstotal 1993, Årstotal 875, (2) Månedstotal 1992, Årstotal 551, (3) Månedstotal 1991, Årstotal 236.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	0	0	0	45	142	81	94	75	384	55	0	0
2)	0	0	0	2	50	20	138	301	18	22	0	0
3)	0	0	0	0	6	9	72	147	3	0	0	0

Enkeltbekkasin (*Limnocyptes minimus*) 05180

Få obs - mange fugle! - Eller hvad er sandheden? Der var få obs i 1993, men var der mange fugle? - Det er svært at sige, men der var nogle bemærkelsesværdige obs ved **Norsminde Fjord** i okt. Hvor mange Enkeltbekkasin er det i virkeligheden drejer sig om, får vi nok aldrig at vide.

Ved **Brabrand Sø** ses de i perioden mar-apr 1 (FAJ, SSK), **Søbygård** området mar og okt 1-3 (SSI, CHØ), **Norsminde Fjord** 1-26 apr og sep-okt (OGJ) samt 1 **Albuen Besser Rev** (SDY).

Årets største obs var i okt, hvor OGJ tre gange så mere end 10 ved **Norsminde Fjord**, 2/10 13, 16/10 26 og 25/10 16.

Total: 40-75   Antal indsendere: 5   Antal obs: 18   Lokalteter: 4

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	4	9	0	0	0	0	2	59	1	0

Dobbeltbekkasin (*Gallinago gallinago*) 05190

På trods af at Allan Janniche i 1993 ikke bidrog med ugentlige tællinger fra **Brabrand Sø**, så blev året alligevel antalsmæssigt pænt. Det skyldes ikke mindst, at normalt tørre lokaliteter var oversvømmet i efteråret, så fuglene havde nogle gode indlands rastelokaliteter.

Ynglefugle i alt 22-29 par, **Begtrup Vig** (0-1), **Hvalløs Kær** (2-3), **Lading Sø** (1), **Nebstrup Sø** (1), **Støvringgård Eng** (2), **Eskeplet** (0-1), **Norsminde Fjord** (1), **Assedrup Enge** (1), **Bjerregrav Mose** (1-4), **Kristrup enge** (1), **Hollandshjerg Holme** (3-4), **Møgelmosen-Ringbjerg** (1-2), **Ansø Enge** (2), **Tingvad Kær** (1), **Brabrand Sø** (3) og **Hørret Skov** (1) (AJA, BLA, CBR, CHJ, ELS, HET, JTL, JWF, LTP, OGJ, ORY, PHJ, TBA, THE) .

Foråret, max-tal: 21/3 53 **Norsminde Fjord** (OGJ) og 28/3 47 **Brabrand Sø** (FAJ).

Efteråret aug-nov, max-tal: 21/8 46 **Ajstrup Bugt** (AJA), **Norsminde Fjord**: 21/8 53 (OGJ) 27/8 43 (FN), 2/10 36 (OGJ) og 25/10 117 (OGJ); 8/10 25 **Romalt Enge** (LTP), 22/10 25 **Råby Odde** (LTP), 24/10 38 **Ringkloster Ådal** (PLA), 31/10 32 **Stubbe Sø** (PBP), 7/11 31 **Malling Mose** (OGJ), 10/11 32 **Brabrand Sø** (PHJ).

Vinter obs fra jan og nov-dec: **Norsminde Fjord** 1/1 3 (OGJ), 28/11 5 (SHØ) og 18/12 5 (OGJ), **Eng v. Søbygård Sø** 21/1 3 og 26/12 7 (CHØ).

Total: 1605   Antal Indsendere: 46   Antal obs: 260   Antal lokaliteter: ca. 65

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
9	2	177	180	67	79	27	278	142	529	98	17

Tredækker (*Gallinago media*) 05200

Efter et år uden obs af **Tredækker** blev denne sjældne igen set i amtet, det skete med to obs i september måned; 6/9 1 **Tyskertårnet**, **Slettervang** (JTL) og 15/9 1 **Helgenæs** (SSI).

Skovsneppe (*Scolopax rusticola*) 05290

Med 78 obs og 98 fugle blev 1993 et fint år for observationer af Skovsneppe. Men det gennemsnitlige antal fugle pr. obs har været uændret de seneste fem år, med ca 1,3.

Ynglefugle: Der er indrapporteret mulige ynglefugle på syv lokaliteter; **Svejstrup Skov** (1-2), **Søbygård Skov** (1), **Norring Vesterskov** (1), **Ramten Skov** (1), **Østervoer** (1), **Fjordplantagen Voer** (1), **Hørret Skov** (1) (CHØ,HLL,JSP,ORY,SMJ,THE,PLA).

Forår: Der ses enkelte fugle på flere lokaliteter, og på fire ses 3-4 fugle; **Norslund Skov**, **Brattingborg Skov**, **Fuglsø Mose**, **Østrup Skov** (FR,JDK,KIH,OGJ).

Efterår jul-okt, max-tal: 1/7 og 2/8 5 Østrup Skov (KIH) og 30/7 2 Norsminde Fjord (HLL).

Vinter: 24/1 2 Enslev Mose (TN), 18/12 3 Norslund Skov (OGJ).

Total: 98 Antal Indsendere: 27 Antal obs: 78 Antal lokaliteter: ca 35

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3	0	24	16	20	3	9	8	0	2	1	3

Stor Kobbersneppe (*Limosa limosa*) 05320

Fire obs, alle nævnes: 10/3 1 Bakken v. Gjerrild (SSI), 8/6 1 Alrø poldkrog (HLL), 20/7 2 Kalsenakke (TBR) og endeligt 21/8 2 Drastrup Enge (ORY).

Lille Kobbersneppe (*Limosa lapponica*) 05340

Et virkeligt flot år for Lille Kobbersneppe i amtet med en rekord på 11220 fugle!. Et 7-dages søjlediagram vil se ud som figur 7 i Fugle i Århus Amt 1990, side 47, bortset fra de mange flere fugle. Dvs. at tiderne for trækket ligger nogenlunde ens. Igen i år er det **Alrø** og **Stavns Fjord** der trækker de mange fugle.

I foråret ses der flokke 24/2 - 9/5 fra 100 - 1720 på **Alrø**, med de største dage; 24/3 1400, 17/4 1200, 18/4 400, 20/4 680, 28/4 1720 og 9/5 1130 (FLU,HLL,NH,JW,JØP,LPI,PLA,SHØ,TBR). På **Samsø** (Stavns Fjord m.m.) i samme periode er flokstyrrelsen 20-222, med de største dage: 13/4 167, 14/4 190 og 15/4 220 (LEB, SDY).

Efterårets største er så absolut 14/8 231 Samsø (SSI).

Årets sidste: 11/10 1 Kalsemade (TBR), 19/10 1 Bønnerup Strand (FUT, LTP), 30/10 10 Alrø Poller (NH) og 31/10 1 Alrø Poldkrog (OGJ).

Total: 11220 Antal Indsendere: 19 Antal obs: 171

(1) Månedtotal 1993, Årstotal 11220, (2) Månedtotal 1992, Årstotal 7549, (3) Månedtotal 1991, Årstotal 7617, (4) Månedtotal 1990, Årstotal 5453, (5) Månedtotal 1989, Årstotal 7566.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	2	149	2831	5412	1926	77	390	395	24	14	0	0
2)	0	31	2534	2578	1238	260	380	429	79	30	0	0
3)	0	0	2834	3192	808	30	177	79	160	318	9	9
4)	8	50	1036	3396	608	80	196	56	13	9	1	0
5)	0	24	2055	1288	3774	11	257	85	44	7	13	8

Vadefugle

Lille Regnspove (Numenius phaepus) 05380

Som i de foregående år blev også 1993 helt og holdent domineret af tallene fra Samsø.

Første fugle: 20/4 14 **Sondrup Strand** (PLA), 23/4 1 **Kalsenakke** (TBR), 28/4 1 **Alrø** (SHØ), 29/4 3 **Tved Øhoved** (AJA), 29/4 1 **Skødshoved Strand** (AJA).

Efterårstrækket: 12/6 2 **SV Øster Hedekrog** (SDY), 19/6 1 **Norsminde Fjord** (OGJ), 20/7 55 **Fornæs** (HLL), 31/7 55 **Alrø** (HLL), 22/8 16 **Søleddet Strandeng** (VOL), større obs fra **Hesselholm Made**; 21/7 51, 22/7 90, 23/7 53, 25/7 75 og 27/7 54 (LEB, SDY).

Indlandsobs: 10/7 1 **N Søften** (SMJ), 13/7 5 **S Ødum** (FR), 14/7 1 **S Stjær Bakker** (PLA).

Årets sidste: 23/8 2 **Hesselholm** (LEB), 25/8 1 **Alrø Poldkrog** (PLA) og 29/8 1 **Kysing Næs** (OGJ).

Total: 1650   Antal Indsendere: 16   Antal obs: 165   Antal lokaliteter: 27

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	24	29	5	1506	86	0	0	0	0

Stor Regnspove (Numenius arquata) 05410

1993 blev et ganske normalt år, måske lidt i underkanten med "kun" 1139 fugle. Det skyldes primært manglende obs i apr og jun-jul fra Samsø.

Førårstrækkets max: 13/3 19 **Alrø** (SHØ), 21/3 31 **Tved Øhoved** + 32 **Skødshoved** (AJA), 4/4 14 **Alrø Poldkrog** (OGJ), 9/5 25 **Søby Strand** (TBR).

Efterårstrækket: 27/6 23 **S Sjelle** (JDK), 1/8 91 **Eskeplet** (HLL), 3/9 28 **Mellempolde** (JPA, LTP), 5/9 26 **Sødringholm** (LTP) og 24/10 **Skødshoved** (LTP).

Vinter jan-feb + nov-dec: 9/2 24 **Alrø Poldkrog** (HLL), 25/2 46 **Alrø** (HP), 13/11 7 **Sødringholm** (JPA, LTP), 11/12 3 **Mellempolde** (JPA) + 4 **Stavns Fjord** (SDY).

Total: 1139   Antal Indsendere: 35   Antal obs: 216   Antal lokaliteter: ca. 50

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
8	83	129	89	28	169	125	188	165	134	14	7

Sortklire (Tringa erythropus) 05450

Tilbage til det "normale" igen, dvs omkring gennemsnittet for de seneste fem år. Så det ser ud til at Sortkliren holder status quo i amtet.

Årets første: 20/3 3 **Eskeplet** (AJA), 18/4 1 **Norsminde Fjord** (OGJ), 26/4 3 **Mellempolde** (HET) og 29/4 2 **Skødshoved** (AJA).

Efterårstrækket sætter ind 11/6 11 **Romalt Enge** (LTP), 17/6 8 **Drastrup Enge** (LTP) og 19/6 12 **Norsminde Fjord** (OGJ) var de største obs i trækperioden.

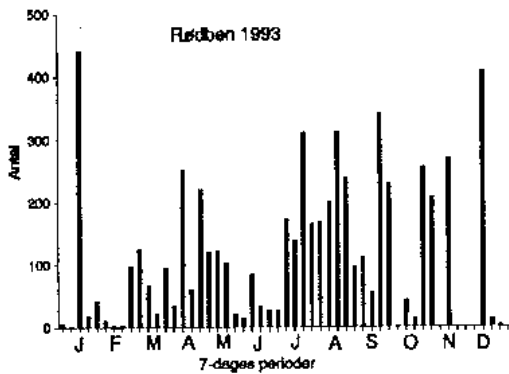
Årets sidste: 24/9 4 **Stavns Fjord** (SDY), 25/9 1 **Hollandsbjerg Holme** (ORY), 25/9 3 og 9/10 1 **Norsminde Fjord** (OGJ) og 19/10 1 v. **Overgård** (SHØ).

Total: 170   Antal Indsendere: 21   Antal obs: 75

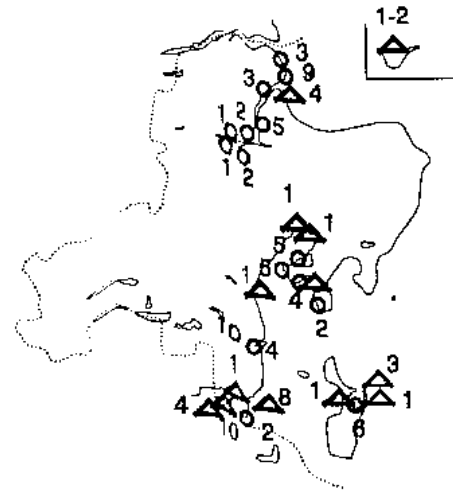
JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	3	6	16	66	27	34	16	2	0	0

Rødben (*Tringa totanus*) 05460

Ynglefugle; Der er indrapporteret 48-49 ynglepar fra følgende lokaliteter: Skødshoved 5, Begtrup Vig 4, Helgenæs 2, Støvringgård Eng 2, Råby Strand 6, Norsminde Fjord 2, Assedrup Enge 1, Kalsenakke 2, Romølle 1, Hollandshjerg Holme 4-5, Hesselholm Made 5, Drastrup Enge 2 (AJ, MHA, OGJ, ORY, TBR). På i Fig. 14a ses årets ynglepar som cirkler, og tidligere års områder, der ikke er optalt i 1993, som trekanter.

Figur 14a. Fordelingen af Rødben på 7-dages perioder.

Figur 14b. Ynglelokaliteter for Rødben i 1993 (cirkel) og tidligere år (trekant). Tallene angiver antal ynglepar.

Hvis man sammenligner 7-dages fordelingen for 1993 (Fig. 14a) med den fra 1990 (Fugle i Århus Amt 1990, figur 8 side 49), vil man kunne se, at der i 1993 er god dækning af undersarten "robusta". I vinterperioden januar - februar og medio september - december skulle det være de Islandske Rødben der dominerer (K.M. Olsen 1992). De mange vinterfugle er resultatet af få observationer i modsætning til resten af året. Det betyder at flokstyrrelsen er størst om vinteren.

Forårstrækket foregår fra primo marts til medio maj, og hjemtrækket i to omgange: de voksne totaler kommer primo juli - medio juli og de juvenile medio august - ultimo september.

Vinterens største: 17/1 116 Stavns Fjord (LM), 21/1 275 Mariager Yderfjord (TNI), 1/11 111 og 13/11 270 Stavns Fjord (SDY) og 10/12 388 Mariager Yderfjord (TNI).

Forårstræk: 10/3 7 N Jelene og 15/3 5 N Kasted Mose (JØP), 21/4 1 Gjerrild (HAC).

Efterårstræk: 14/7 12 S Fornæs (JNK), 22/8 6 S Helgenæs (JTL), 25/8 2 N Risskov By (FR).

Total: 5562   Antal Indsendere: 46   Antal obs: 367

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
511	58	377	579	323	176	801	824	693	404	391	425

Hvidklire (*Tringa nebularia*) 05480

Hvidkliren viste endnu engang fremgang i Århus amt. Specielt uge 17 (med 622 fugle) var god, men også uge 15). Som i foråret 1991 trak hovedparten af Hvidklirerne gennem amtet på godt en uge, medens efterårstrækket spredes over ca. 2 måneder og de juvenile efterårstræk.

Vadefugle .

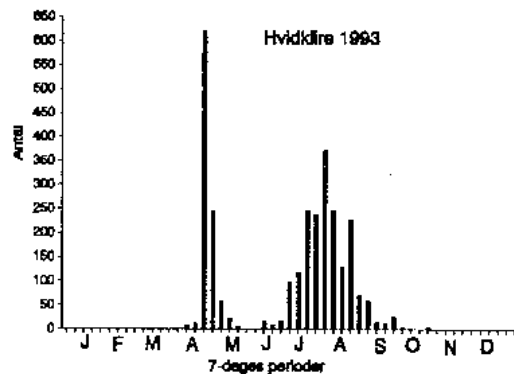
De første Hvidklirer lod sig se 8/4 1 **Hesselholm** (LEB),
10/4 1 **Stubbe Sø** (HLL) + 2 **Ægholm** (SDY).

De største obs fra forårstrækket var: 26/4 142
Mellempoldene + 304 **Sødringholm Strand** (HET), 28/4
137 **Råby Odde** (MHA), 4/5 155 **Mellempoldene** (AJA).

Efterårstrækkets største: 7/8 60 **Kalsemade** (TBR), 8/8 75
Sødringholm Strand (JPA, LTP).

Årets sidste: 5/10 og 10/10 1 **Norsminde Fjord** (OGJ,
SSK), 23/10 1 **Overgårds dike** (HLL) og 1 v. **Alrø**
(FHE).

Total: 2844 Antal Indsendere: 35 Antal obs: 293

Figur 15. Antal Hvidklire fordelt på 7-dages perioder.

(1) Månedstotal 1993, Årstotal 2844, (2) Månedstotal 1992, Årstotal 2023.

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	0	0	0	664	260	42	889	846	133	10	0	0
2)	0	0	0	126	346	75	544	732	175	25	0	0

Svaleklire (Tringa ochropus) 05530

Forårstrækket observeres fra ultimo mar - primo maj, hvor der ialt indrapporteres 17 Svaleklirer fra **Gjerrild** og **Hesselholm** med hovedtrækretning Ø-NØ (HC, SDY).

Forårets første og største var henholdsvis 24/3 1 **Moegård Strand** (SSK) 12/4 10 **Langkær v. Bidstrup** (JSP).

Fra efterårstrækket foreligger der kun én obs med trækretning: 13/8 6 SV **Kalsemade** (TBR).

Det er ikke kun for Svaleklire at trækobs er ønskværdige, men for alle vadefugle. Indrapportering af obs med tidspunkt og trækretning/rastefugle angivelse giver et bedre datamateriale!!

Efterårets sidste: 5/10 1 **Bjerregrav Mose** (TBA) og 8/10 1 **Romalt Enge** (LTP)

Vinterobs: 18/1 1 **Fussing Enge** (TBA), 17/2 2 **Voermølle Å** (JDK), 21/2 1 **Tinning Mose** (JDK) og 13/11 1 **Bjerregrav Mose** (FR).

Total: 338 Antal Indsendere: 31 Antal obs: 150

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	3	1	63	11	23	84	141	8	2	1	0

Tinksmed (Tringa glareola) 05540

Igen et år med mange Tinksmede, hvor der måske var lidt færre forårsfugle end året før, men med et pænt ungfugletræk i efteråret.

Årets første: 10/4 1 **Kongsø Plt** (JBA), 24/4 3 **Langkær v. Bidstrup** (JSP), 27/4 2 **Kristrup Enge** (LTP) + 2-4 **Slambede vest f. Brabrand Sø** (FAJ, SSI).

Største obs: 14/7 18 **Drastrup Enge** (JP, LTP), 18/7 22 **Norsminde Fjord** (OGJ), 25/7 20 **Romalt Enge** (CSS).

Årets sidste: 1/9 4 **Romalt Enge** (LTP) og 1 **Drastrup Enge** (AJA).

Total: 326   Antal Indsendere: 18   Antal obs: 84

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	17	62	12	167	63	5	0	0	0

Mudderklire (*Actitis hypoleucos*) 05560

Årets første: 19/4 1 og 21/4 3 **Fussing Sø** (BRA), 21/4 5 **Gudenåen vest for Randers** (JP), 22/4 3 **Slambede vest for Brabrand Sø** (FAJ) + 1 **Vilhelmsborg Skov** (CHL).

Forårets største: 16/5 63 **Norsminde Fjord** (OGJ).

Elterårets største: 2/8 35 og 6/8 30 **Kalsemade** (TBR), 14/8 32 **Eskeplet** (HLL).

Årets sidste: 25/9 7 **Hollandshjerg Holme** + 2 v. **Grund Fjord** + 5 i **Drastrup Enge** (alle ORY), derefter 23/10 6 **Søledets Strandenge** (VOL).

Total: 836   Antal Indsendere: 41   Antal obs: 207

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	29	155	8	229	374	35	6	0	0

Stenvender (*Arenaria interpres*) 05610

Årets første og største stammer fra **Besser Rev 30/1**, hvor LM så 21!!.... Han skriver selv; "...Usædvanlig mange samme sted, fouragerende nær **Drejet** i løv flok.." Vi kan ikke finde noget at sammenligne med fra tidligere, så det må betragtes som den største obs nogensinde i amtet! Vi fik også den største års-total i rapportens historie (104).

Den mest spændende obs i 1993 stammer fra **Brabrand Sø vestende 18/8 2** (AJA, PHJ), for som det fremgår af figur 8 i Fugle i Århus Amt 1992 side 43, så ses Stenvenderen stort set kun ved kysten.

De sidste Stenvendere ses 13/11 1 **Sletterhage** + 1 **Romalt Enge** + 1 **Stavns Fjord** (alle SDY) samt 14/11 1 **Kysing Næs** (OGJ) + 1 **Besser Rev** (LM).

Total: 104   Antal Indsendere: 12   Antal obs: 38   Antal lokaliteter: 13

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
21	0	6	3	14	0	17	13	2	11	17	0

Odinshane (*Phalaropus lobatus*) 05640

16/6 1 (PLA) og 17/6 2 (BRA, JPA, LTP) **Drastrup Enge** og samme sted 1/9 var der endnu en **Odinshane** ifølge AJA.

Kjover/Måger

Mellemkjove Stercorarius pomarinus 05660

Ingen obs. i 1993, selv om den er set årligt siden 1987.

Almindelig kjove (Stercorarius parasiticus) 05670

Efter to gode år var vi ellers ved at være vant til tocifrede årstotaler; men der har desværre ikke været nogle store dage ved **Kysing Næs** som de tidligere år. Årets 7 fugle er blevet iagttaget på blot 3 lokaliteter, og de er alle set i den periode, hvor arten optræder hyppigst i Århus Amt.

Alle obs nævnes: **Kysing Næs**: 29/8 2 ad SØ + 5/9 1 ad lys SØ + 30/9 1 IK + 2/10 1 IK (samme?) alle obs (OGJ). Herudover fra **Samsø**: 19/9 1 IK lys fou **Armhoved/Arm Hage** (SDY) og 20/9 1 ad lys **S Stavns Fjord øst** (SDY).

Total: 6-7

Antal indsendere: 2

Antal observationer: 6

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	0	0

Lille kjove (Stercorarius longicaudus) 05680

Med 2 obs i 1993 når vi op på 16 fugle set i Århus Amt siden 1858, jvf OGI: Søravnen 2/1992 og div. årgange af DOFT. I OGI's artikel, som dækker 1858-1991 mangler der dog 3 obs af arten som er blevet godkendt af SU, hvorfor de skal nævnes her. 10/10-1987 1 IK **Mossø** (JKI), 10/10-1988 1 ad **Thorsø, Grenå** (MEN) og 7/10-1990 1 ad **Sødringholm** (Lars Rudfeldt). Efter arten blev taget af SU-listen er der en obs som ikke nåede med i artiklen, nemlig 25-27/9 1991 1 IK mark ved **Voldum, Hadsten** (BLA). Desuden er der en trykfejl i artiklen og der sås således 3 og ikke 2 fugle 29/9-91 v. **Kysing Næs** (OGJ mfl).

Årets obs: Allerede den 28/7 blev 1 juv rst på en **mark ved Ommestrup** (LPJ). Det er meget usædvanligt med en ungfugl så tidligt på året, og det er da også den hidtil tidligste obs af en IK fugl i Danmark. Fundet er godkendt af SU. 8-12/9 sås 1 IK rst **Kysing Næs** (OGJ).

Storkjove Stercorarius skua 05690

Ingen obs i 1993. Arten er ellers set årligt ved vore kyster siden 1988.

Dværghmåge (Larus minutus) 05780

Pænt mange fugle med en - efterhånden - normal fordeling; et enkelt vinterfund, enkelte i foråret og de fleste fra efteråret.

Alle obs. nævnes: Forår: 2/5 3 ad **Julsø** (JKI), 11/5 1 2K **Universitetsparken, Århus** (JØP).

Efterår: 15/8 1 **Norsminde** (FAJ), 19/8 1 IK **Mossø** (AMT/JKI), 21/8 4 rst **Kalsemade** (TBR), 4/9 2 **Brabrand Sø** (FAJ), 12/9 1 IK + 1/10 1 IK + 14/10 1 ad, alle **Kysing Næs** (alle OGJ), 12/9 1 IK **Norsminde Fjord vest** (OGJ), 20/9 1 IK v **Barnekold, Stavns Fjord** (SDY), 24/9 1 rst **Stavns Fjord** (SDY), 28/9 4 ad **N Fornæs** (HLL).

Vinter: 2/1 1 ad **Kysing Næs** (OGJ).

Hættemåge (Larus ridibundus) 05820

Sidste års katastrofale tilbagegang i amtets største koloni: **Brabrand Sø** gentog sig heldigvis ikke i 1993. Derimod forsvandt hættemågen stort set fra en af dens tidligere kernelokaliteter: **Dystrup Sø** (500 par i 1989). Heldigvis er en del "nye" kolonier blevet opdaget i 1993, således at det samlede antal par er på 3090-3269, fordelt på 21 kolonier. De største var (antal par): **Stenrev v. Vrinners Strand** 140, **Grauballe Mose** 80-100, **Stillingshøj Mose** (Grauballe) 56, **Huldremose** 300, **Alrø Poller** 51, **Emborg Odde** 300, **Julsø**

(Alø) 250, Frederiksdal Hedemose ca. 75, Overgård Sø 100, Skanderborg Lillesø 75-100 og Brabrand Sø 1580 par (AJA,HAC,JGR,AMT/JKI,JCN,CSE,PHJ). Desuden var der 11 mindre (2-35 par) kolonier med tilsammen 134-172 par. Desværre mangler vi i år tal fra især Stavns Fjord (3000 par i 1988), Skaføgård Sø (150 par i 1991) og Mørke Kær (235 par i 1992). Hvem besøger dem i 1993 ? Husk at negative meldinger fra tidligere kolonier også har interesse.

De største ansamlinger udenfor koloniområderne var (lok-max >1000 ex.): 14/3 3000 Sødriholm Strand (BRA), 24/8 1000 rst på mark v. Skovby (JCN), 25/8 1100 Stubbe Sø (PBP), 15/10 1500 til overnatning Splidholm (PLA), 20/9 3050 fou Stavns Fjord (SDY), 5/11 1200 rst Sælvig Bugt (SDY).

Total: 42382   Antal indsendere: 46   Antal observationer: 374

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
265	442	5412	7167	3661	3400	2386	3167	7940	5093	1719	1730

Stormmåge (*Larus canus*) 05900

Yngleoplysningerne hos de fleste af mågerne (og ternerne) er meget vanskelige at arbejde med, da tallene fra de enkelte kolonier ofte svinger meget fra år til år (se tabel 5). Om dette skyldes reelle svingninger i bestandene, eller blot varierende grader af grundighed hos ornitologerne der har besøgt områderne, er svært at sige. Redaktøren hælder mest til den sidste antagelse. Der foreligger i år tal fra 7 ynglelokaliteter (Tabel 5).

De eneste optællinger af stormmåger på overnatningsplads er fra Stubbe Sø: 29/9 mindst 20.000 (JGR), 31/10 8000 (TBA) og 23/12 4500 (TBA). Desuden 15/10 mindst 500 Splidholm (PLA).

I sensommeren og efteråret blev mågerne som sædvanligt set stå i flokke på marker og enge: 18/8 500 Forlev (PLA), 6/9 400 Helgenæs (JTL), 17/9 1000 Blegind (PLA).

Total: 46199   Antal indsendere: 32   Antal observationer: 195

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
57	252	149	7009	605	98	940	87	22490	9053	345	5114

Område	1993	1992	1991	1990	1989	1988
Hjelm	400	-	-	-	-	120
Vrinner Strand	10	-	-	-	-	-
Begtrup Røn	3	-	2	-	5-10	-
Søby Rev	124	75	38	90	65	55
Alrø Poller	86	43	9	30	63	38
Alrø Eghoved	1	-	-	-	-	-
Tunø	35	30	32	20	30-40	15-25
Anhoit	-	-	60	-	30-40	50-60
Sangstrup Klint	-	-	10	-	3	2-4
Gjesing Mose	-	-	0-2	-	1	-
Lindholm	-	-	12	-	-	11
Kyholm	-	-	33	-	-	-
Besser Rev	-	-	94	-	-	-
Stavns Fjord	-	-	-	53	107	317
Hov Røn	-	-	-	5	10	5
Total	624	148	290	198	314-339	613-635

Tabel 5. Ynglende stormmåger i Århus amt 1988-93. "-" = oplysninger mangler.

Måger

Sildemåge (*Larus fuscus*) 05910

Desværre foreligger der ingen tal fra Anholt (1300 par i 1991) eller Stavns Fjord (381 par i 1991), hvorfor vores billede af dens yngleføremst i Århus amt unægtelig er noget mangelfuldt. Det eneste opløftende, er at der i år er tal fra Hjelm, hvor (NEE) 6/6 talte 400 par. Desuden skønnede (JGR) under et besøg på Bosserne d. 8/5, at der var mindst 150 par der.

26.10.95

Træk: Vi skal helt hen sidst i marts før de første ses, hvilket er ret sent: 27/3 1 ad Issehoved (SDY), 28/3 2 Brabrand Sø (JOK) og 29/3 4 Brabrand Sø (PHJ). Den største forekomst udenfor yngleområderne er sølle 18/7 10 Hollandsbjerg Holme (ORY). Årets sidste obs var 25/9 1 rst Lerdrup Bugt (JPE) og 23/10 1 Stavns Fjord (SDY). Indlandsobs foreligger fra Brabrand Sø, Stubbe Sø, Tørring Mark og Ørnsø.

Vinter: Der foreligger en usædvanlig vinterobs: 20/1 1 ad Ørnsø (JCN).

Total: 229   Antal indsendere: 19   Antal observationer: 31

Sølvmåge (*Larus argentatus*) 05920

Findes der virkelig ikke en eneste ornitolog i Århus Midtby, som en gang imellem gider at kaste et blik op på byens tage og tagrender omkring Storetorv, Domkirkepladsen og Europaplads, for at se efter sølvmåger ??? I 1985 var der 6 par, men vi har ikke hørt noget til disse fugle siden yngleføremsten blev beskrevet af Hansen (1985). Ligesom hos de øvrige måger og terner er yngleplysningerne om Sølvmåge også yderst mangelfulde. Eneste lyspunkt, er at vi i år har fået tal fra Hjelm.

Som det fremgår af Tabel 6 over de kendte yngleføremster siden 1990, mangler der optællinger fra en del af de tidligere yngleområder. Hvem besøger dem i 1994 og 1995 ?

Lokalitet	1993	1992	1991	1990
Hjelm	1000	-	-	600
Begtrup Røn	104	100	-	90-100
Søby Rev	45	5	-	25
Alrø Poller	21	6	3	4
Bosserne	50	-	47	-
Hov Røn	-	700	233	675
Anholt	-	-	217	100+
Lindholm	-	-	275	-
Kyholm	-	-	24	-
Stavns Fjord	-	-	226	200+
Total	1220	811	1025	1694+

Tabel 6. Ynglende Sølvmåger i Århus amt siden 1990. "-" betyder, at der ikke foreligger oplysninger fra området det pågældende år.

Større antal udenfor yngleområderne (lok-max > 100): 6/2 400 Fussing Sø (JPA), 8/3 146 Fjellerup Strand (LPJ), 30/4 250 Kalsenakke (TBR), 2/5 224 Gjerrild Nordstrand (ABL), 18/9 506 Glatved Strand (LPJ), 24/9 550 Stavns Fjord (SDY), 19/10 150 Stubbe Sø (CMO), 17/12 200 Vrinnens Strand (AJA).

Total: 7705   Antal indsendere: 39   Antal observationer: 268

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
323	632	259	975	916	365	520	135	1650	1029	346	555

Gråmåge (*Larus hyperboreus*) 05990

En enkelt observation er det blevet til: 9/7 1 **Anholt Havn** (JNK), som mener at det usædvanlige tidspunkt skyldes at fuglen havde en vingskade.

Svartbag (*Larus marinus*) 06000

Både antallet af fugle, observationer og indsendere af svartbag har nu været konstant stigende siden 1990, således at 1993 bliver et nyt rekordår for arten. Dette gælder dog ikke yngleoplysningerne, som igen i år er yderst mangelfulde. Således mangler der tal fra både **Hov Røn** (80 par i 1992), **Anholt** (35-50 par 1991 og 1990) samt **Stavns Fjord** (ca. 150 par 1988-90). Årets total på 52-53 ynglepar er således langt fra de omkring 300 par, som blev registreret i amtet 1988-90. Særlige yngleforekomster nævnes (antal par): **Bosserne** mindst 25 (JGR), **Hjelm** 20 (NEE), **Søby Rev** 4 og **Alrø Poller** 2 (JGR), **Begtrup Røn** 1 (AJA). Desuden blev et muligt ynglepar set på stranden ved **Tunø Sønderklint** 30/5 (SHØ).

Forekomsten udenfor yngleområderne: De største ansamlinger ses som sædvanligt i efteråret: 6/9 150 **Helgenæs** (JTL), 12/9 42 **Følle Bund** (LPJ), 18/9 103 **Glatved Strand** (LPJ), 31/10 69 **Stavns Fjord** (SDY), 23/12 40 **Fussing Sø** (TBA). Til sammenligning kan nævnes, at de to eneste tal over 10 fra 1. halvår er: 8/3 28 **Fjellerup Strand** (LPJ) og 27/4 28 **Mossø** (AMT/JKI).

Total: 1886   Antal indsendere: 39   Antal observationer: 310

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
25	47	65	104	130	77	138	233	591	313	61	102

Ride (*Rissa tridactyla*) 06020

Færgeobs står for over halvdelen af årets fugle, men der er også en enkelt stor kystobs. Bemærk desuden en usædvanlig indlandsobs. DMU angiver at der findes op til 315.000 rider i de danske farvande i vintermånederne, hvoraf de fleste i de østlige dele af Skagerak og Kattegat (Jensen 1993).

Årets største obs er 9/1 200 **Grenå-Varberg** (TBR), 23/1 180 **Kysing Næs** (OGJ), 19/10 14 **trk Fornæs** (LTP) og 27/11 112 **Ebeltoft-Odden** (LB). Så er alle obs over 7 fugle nævnt ! Forårets sidste obs var 8/4 1 **Ø Gjerrild Nordstrand** (HAC), og efterårets første obs var ovennævnte fra 19/10.

Indland: 21/3 1 2K **Stubbe Sø** (DOF).

Total: 533 (heraf kystobs; 213)   Antal indsendere: 8   Antal observationer: 18

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
359	0	3	1	0	0	0	0	0	16	124	0

Rovterne (*Sterna caspia*) 06060

En enkelt fugl blev set i efteråret. 21/8 1 S **Skalmstrup Vig**, **Randers Fjord** (LTP,JPA)

Splitterne (*Sterna sandvicensis*) 06110

Et rigtigt skidt år med få fugle og slet ingen rapporter fra kolonierne i Stavns Fjord. Fra **Fornæs**, hvor der plejer at være et godt træk er der blot indsendt 4 obs. Er det **Splitterne** eller **ornitologerne** der har svigtet lokaliteten?? Det er også bemærkelsesværdigt, at der ikke er oktoberobs i år.

Terner

Årets første fugle: 20/3 1 **Samsø** (DOF) + 1 **Kysing Næs** (OGJ) og 26/3 2 **S Fornæs** (HLL).

Sensommer/efterårstrækket v. **Fornæs** kunne kun fremvise 26 fugle, med max 14/7 19 N (JNK).

De største ansamlinger udover ovennævnte blev: 19/9 29 til overnatning **Kolderne, Samsø** (SDY) og 24/9 21 **Stavns Fjord, Samsø** (SDY).

Efteråret afsluttes med ovennævnte fra **Stavns Fjord** samt 30/9 1 **S Kysing Næs** (FNI).

Total: 314

Antal indsendere: 22

Antal observationer: 89

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	7	63	2	7	31	60	144	0	0	0

Fjordterne (Sterna hirundo) 06150

Dobbelt så mange fugle som i 1992 gør året til det næststørste siden 1988; men desværre er der ikke fundet sikre ynglefund i år. Det bemærkes endvidere, at der er set nogle ganske pæne flokke.

Yngel: Observationerne tyder på mindst 3 par i **Bjerregrav Mose** (TBA m.fl.), men der foreligger ingen sikre yngelindici.

Foråret indledtes 23/4 2 V **Randers Havn** (JPA), 24/4 1 **Skanderborg Lillesø** (AMT) og 25/4 2 **Bjerregrav Mose** (TBA).

De største antal blev: 1/8 55 **Mossø** (FNI), 7/8 18 **Hollandshjerg Holme** (ORY), 14/8 26 **SV Kalsemade** (TBR), 18/8 43 **Brabrand Sø** (AJA) + 36 V **Salten Langsø** (HLL) og 19/8 14 **rst Mossø** (AMT).

De sidste: 25/9 9 **Kathjerg Odde** (EPR) + 1 **IK Kysing Næs** (OGJ) og én enkelt fugl nåede at få oktober måned med: 2/10 1 **rst Gudenåen vest for Randers** (LTP)

Total: 402

Antal indsendere: 25

Antal observationer: 87

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	5	14	35	48	277	22	1	0	0

Fjord-/Havterne (Sterna hirundo/S. paradisaea) 06155

Bortset fra en meget sen obs er der ikke noget specielt til denne gruppe i år. Det sene fund er dog ikke det første af sin slags i amtet, idet der 6/12-86 sås 1 **Fjord-/Havterne** ved **Kysing Fjord** og 1-6/11 1 **Havterne Grenå Havn**. Formodentlig er der tale om skadede eller svækkede fugle.

De første: 18/4 6 **Kysing Næs** + 6 **Søby Strand** + 1 **Alrø Eghoved** alle (JØP).

Store obs: Ingen over 6 !

Sidste obs: 24/8 1 **Tangkrogen** (JCN) og 13/11 1 **rst kl. 0845-1300 Søledet Strand** (VOL).

Total: 40

Antal indsendere: 6

Antal observationer: 14

Havterne (Sterna paradisaea) 06160

Et kanonår, der trods rekordynglebestand og grundig frasortering af dobbeltobs lige nøjagtigt er 36 fugle under rekordtotalen fra '91. Den store total skyldes især, at (TBR) har været meget flittig ved

Kalsemade/Kalsenakke. Desuden ses den efterhånden sædvanlige håndfuld indlandsobs.

Yngel: **Stenrev ved Vrinner Strand** 58 par (AJA), **Mellempoldene, Randers Fjord** ca. 60 par (AJA), **Høv-Spøttrup Strand** 2 par (JTL), **Søby Rev** 128 par (JGR), **Alrø Poller** 76 par (JGR) og **Henneskov Hage, Alrø** 26 par (SHØ). I alt ca. 350 par! Hvad med **Anholt, Samsø** m.fl.??

De første sås: 14/4 4 fou + 15/4 3 fou **Hesselholm/Hesselholm Made** (SDY) og 15/4 1 **Kalsenakke** (TBR).

De 3 største ansamlinger: 10/6 75 ad + 20 pull **Alrø Poller** (JØP) og 9/7 55 + 12/7 125 **Kalsenakke** (TBR).

Indlandsfund: 17/7 2 ad v **Svenstrup** (CHØ), 26/7 2 ad **Brabrand Sø** (CHØ), 19/8 3 **Fussing Sø** (SPO) og 19/8 1 1K rst **Mossø** (AMT).

Efteråret afsluttes med: 25/8 2 **Alrø Streveshoved** (PLA), 6/9 1 juv **Fjellerup Strand** (JPA) og 12/9 3 1K **Kysing Næs** (OGJ).

Total: 1159

Antal indsendere: 18

Antal observationer: 94

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	55	534	223	303	40	4	0	0	0

Dværgterne (*Sterna albifrons*) 06240

Igen i år stod det sløjt til med Dværgterner i Århus Amt, med en lidt mindre årstotal end sidste års katastrofalt lave. Med denne udvikling ser det efterhånden rigtigt skidt ud for arten, og der er begrundet frygt for, at vi måske snart har set det sidste til ynglende Dværgterner i amtet. Endnu en pris for den øgede strandturisme!! Men et lyspunkt er det dog, at der i 1993 blev fundet en lille koloni i **Kalø Vig**, lad os håbe, der er flere af dem.

Ynglebestanden: **Stenrev ved Vrinner Strand** 8 par (AJA).

Årets første: 29/4 2 + 2/5 2 + 14/5 5 **Stenrev ved Vrinner Strand** (AJA) og 14/5 6 **Anholt** (JSP).

De største ansamlinger blev: 17/5 8 **Stenrev ved Vrinner Strand** (AJA), 8/7 9 **Totten, Anholt** (JNK,CO) og 7/8 7 **Hollandsbjerg Holme** (ORY).

De sidste fugle sås: 23/7 2 fou **Udbyhøj, Randers Fjord** (PLA), 1/8 4 **Sødringkær** (HLL) samt 7/8 7 **Hollandsbjerg Holme** (ORY).

Total: 44

Antal indsendere: 10

Antal observationer: 16

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	2	14	4	16	11	0	0	0	0

Sortterne (*Chlidonias niger*) 06270

Et ganske pænt år med 13 fugle, hvoraf et par sommerobs "stinker" lidt. Men vi skal alligevel 24 år tilbage for at finde de sidste ynglefund af Sortterne i amtet. Således ynglede den ved **Søbygård Sø** i 1969 (1 par), måske ved **Mossø** i 60'erne og i **Skanderborg Sortesø** og **Lillesø** i 1952 (10 par).

Alle obs nævnes: 25/4 1 **Dystrup Sø** (LB,EJJ,JPA,BRA), 5/6 2 **Udbyover Sø** (TNI), 4/7 2 + 18/7 1 **Hollandsbjerg Holme** (ORY), 1/8 3 **Mossø** (FNI), 7/8 2 **Hollandsbjerg Holme** (ORY), 12/8 1 juv **Slambedene vest for Brabrand Sø** (HLL) og 21/8 1 rst **Kalsemade** (TBR).

Total: 13

Antal indsendere: 9

Antal observationer: 11

Alkefugle

Lomvie (*Uria aalge*) 06340

Med kun 6 observationer af i alt 11 fugle (heraf 1 død), kan det næsten ikke blive ringere. Det er ikke meget vi ser til de op til 130.000 lomvier, som overvintrer i Kattegat (Fuglene i de danske farvande, Skov- og Naturstyrelsen 1993).

Alle obs nævnes: 16/1 1, 12/9 1 og 14/11 1, alle **Kysing Næs** (alle OGJ), 26/1 3 **Ebeltoft-Odden** (LB), 27/4 1 død **Gjerrild Nordstrand** (HAC) og 31/10 4 rst **Begtrup Vig** (JSP).

Alk (*Alca torda*) 06360

Den samlede vinterbestand af alke i de danske farvande anslås til op imod 395.000 individer (= 54% af artens verdensbestand!), hvoraf en del findes i den vestlige del i Kattegat (Fuglene i de danske farvande, Skov- og Naturstyrelsen 1993). Det kan derfor ikke overraske, at alken ses langt mere talrig end lomvien langs de østjyske kyster, især ved Djursland. Forekomsten kulminerede som vanligt i november.

1. halvår, alle obs nævnes: 23/1 2652 N + 219 S **Fornæs** (RD) + 18 **Kysing Næs** (OGJ) + 3 N **Udsager Hage** (LM), 24/1 15 **Kysing Næs** (OGJ), 26/1 8 **Ebeltoft-Odden** (LB), 13/2 300 **Gjerrild Nordstrand** (HAC). Desuden bliver der 4/6 fundet en død fugl på **Kalsenakke** (TBR).

2. halvår: Den første obs. var ret tidlig allerede 9/9 1 **Kysing Næs** (OGJ). Den næste obs er tidsmæssigt (men ikke geografisk!) mere normal: 25/9 1 **Mariager Fjord** lige øst for **Mariager** (PLA). Herefter dukker fuglene op ved **Fornæs**, hvor de bedste dage blev: 17/11 7871 trk. (RD), 18/11 37655 S + 5952 N (HLL), 20/11 22 N + 184 S (HAC) og 10/12 355 N (HLL).

Total: 55306 (1 halvår; 3215, 2. halvår; 52090)   Antal indsendere: 12   Antal observationer: 23

Alk/Lomvie (*Alca torda/Uria aalge*) 06365

Ret få obs indsendt, den eneste bemærkelsesværdige er; 9/1 1000 **Grenå-Varberg** (TBR).

Total: 1067   Antal indsendere: 6   Antal observationer: 9

Tejst (*Cepphus grylle*) 06380

Vores oplysninger om ynglebestanden er i år katastrofalt dårlige, idet vi kun har modtaget optællinger fra 3 af ynglestederne: **Tunø Sønderklint** 26 beboede huller og **Tunø Nørreklint** 18 huller (begge SHØ) samt **Vandstedet, Nordsamsø** 3 par og max. 5 fugle i perioden 5/6-12/7 (Arne Klintbøll via DMU/Steen Asbirk). Kolonierne ved **Stavn's Fjord** (**Lindholm, Kyholm og Vejro**) er talt op af DMU/Reservatsektionen, men det har desværre ikke været muligt af få oplysninger herfra. Under et besøg på **Vejro** 10/5 blev der talt ca. 50 fugle omkring øen (JGR). Ved **Sangstrup Klint** er der 24/4 (JRP) og 7/5 (HAC) talt 6 fugle på vandet udfor klinten, men sikre ynglebeviser mangler.

Udenfor yngleområderne er tejesten set ved **Fornæs, Kysing Næs, Moesgård Strand, Udsager Hage** samt ved **Kolby Kås**. De største obs var 23/1 6 N + 1 rst **Udsager Hage** (LM) og 14/7 3 rst + 1 N **Fornæs** (JNK).

Total: 189   Antal indsendere: 13   Antal observationer: 27

Søkonge (Alle alle) 06470

Efter den usædvanlige rekordforekomst i jan-feb 1992, er vi i år tilbage ved mere normale tilstande med flest fugle i efteråret. Der er observationer fra 5 lokaliteter, som alle nævnes: **Kysing Næs**; 23/1 1 (OGJ), 30/10 1 (OGJ), 14/11 1 (OGJ), 6/12 1 (HLL). **Fornæs**; 15/2 1 S, 17/2 1 S (begge RD), 27/11 1 N (HLL). Desuden flg. enkeltobs: 17/1 2 **Ebeltoft-Odden** (CHØ), 24/10 (efterårets første!) 1 **Bellevue, Risskov** (Per Kjær),

31/10 1 Sælvig (SDY).

Lunde (*Fratercula arctica*) 06540

Selvom årets forekomst er langt under sidste års rekordforekomst, er der dog stadig tale om pænt mange. To lokaliteter står for alle obs: **Fornæs**; 8/1 1 S, 17/1 1 N, 23/1 1 rst, 16/11 2 S + 1 N, 17/11 3 N + 1 S, 18/11 1 N + 1 S, 20/11 1 S (RD,HLL,HAC). **Kysing Næs**; 30/10 1 S (OGJ).

Huldue (*Columba oenas*) 06680

I år er der rapporteret om fugle fra alle årets måneder, undtagen januar ! På grund af materialet fra projekt Fuglenes Danmark er ynglefugletallet mere end fordoblet i forhold til sidste år. Således var der i 1993 i alt 23 ynglepar, fordelt på 13 lokaliteter. Herudover er der syngende fugle fra yderligere 10 lokaliteter (se Fig. 16). Kurren er hørt fra 26/3 1 **Moegård Storskov** (JLY,FNI) til 15/8 1 **Silkeborg Vesterskov** (JCN).

Træk: De første observationer: 6/2 2 **Gyllingnæs** + 7/2 5 **Kælehoved Skov** (alle TBR) og 24/2 1 **Silkeborg Vesterskov** (JCN). **Gjerrild Nordstrand**: 21/3-1/5 i alt 11 (JPA,HAC,JTL).

Største observationer: 22/3 8 fou **Gyllingnæs** (TBR), 13/4 15 Ø **Fornæs** (HLL), 24/9 13 fou **Vesborg Fyr** (SDY) og 11/12 13 **Gyllingnæs** (TBR)

De sidste fugle ses i sept. på nær en række obs fra **Gyllingnæs**: 13/10 2, 19/11 5, 27/11 1, 11/12 13 og 12/12 2 (alle TBR).

Total: 280   Antal indsendere: 27   Antal observationer: 130

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	11	80	48	43	27	14	10	25	2	6	15

Ringdue (*Columba palumbus*) 06700

Der er indrapporteret i alt 240 ynglepar fordelt 38 lokaliteter. Flest var der i **Ringelose Skov** med 60 par, og **Hestehave Skov** med 51 par (begge TQA).

Træk: **Gjerrild Nordstrand**: 2/4-2/5 i alt 11455 trk, max. 2/4 4100 Ø (RD), 9/4 1450 Ø og 10/4 4200 Ø (alle HAC). **Moegård Strand**: 4/3-31/3 i alt 1009 trk, max 4/3 375 N (FNI) og 31/2 220 N (FNI).

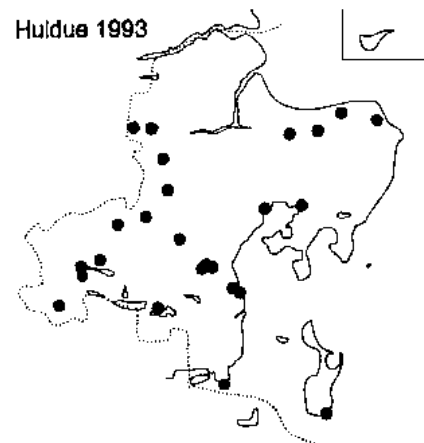
Større flokke derudover: 8/3 1000 **Kælehoved Skov**, 15/3 2500 og 27/11 1500, alle **Gyllingnæs**, og 16/12 3000 **Kælehoved Skov** (alle TBR).

Total: 40396   Antal observationer: 311

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2242	1803	12150	11906	270	1601	325	26	50	2761	3632	5071

Tyrkerdue (*Streptopelia decaocto*) 06840

Arten lader til at være overset i projekt Fuglenes Danmark. Den må findes i de fleste landsbyer ?

Figur 16. Lokaliteter med ynglende/syngende Huldue (ialt 40 fugle) i Århus Amt 1993.

Duer/Ugler

Yngel: 4 par er indrapporteret fra 4 forskellige lokaliteter. Herudover syngende fugle fra yderligere 5 lokaliteter.

Større flokke: 28/2 85 Østhavnen Århus (OL), 20/5 25 Århus Vest (JØP), 19/9 230 Østhavnen Århus (JLY) og 19/9 27 Skæring (JTL).

Total: 486   Antal indsendere: 12   Antal observationer: 57

JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
13	93	1	19	36	8	7	4	268	8	13	16

Turteldue (*Streptopelia turtur*) 06870

Kun én fugl indrapporteret: 6/6 1 Sjellemosegård v. Sjelle (JDK). Hold øje med arten i unge gran- og blandskove. Det er bl.a. på sådanne biotoper at arten yngler i Sønderjylland.

Østlig turteldue (*Streptopelia orientalis*) SU-ART

En observation under behandling af SU: marts 1 Gjerrild Nordstrand.

Arten er på SU-listen. Observationer må ikke refereres, før de er godkendt af SU.

Gøg (*Cuculus canorus*) 07240

Der forligger 23 "ynglepar" fra 13 lokaliteter, flest Fussingø Skov med 5 (BRA). Herudover er gøgen registreret som kukkende på en lang række lokaliteter.

Gøgen ankommer 24/4 1 Salten Langsø (JW,GGU), 27/4 1 Lilleåen (SMJ) og 28/4 1 Gudenåen v. Sminge Sø (JLO).

Største obs: 15/5 8 Bjerregrav Mose (BRA), 1/6 10 Fussingø Skov (BRA).

Sidste: 2/10 1 Sletterhage (BEH) og 9/10 1 Hesselholm (LEB).

Total: 398   Antal observationer: 233

JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	11	225	132	24	1	2	3	0	0

Slørugle (*Tyto alba*) 07350

Kun ét sikkert ynglepar tilbage i amtet. Parret ynglede i en redekasse og fik 5 unger. Desværre druknede to af ungerne og yderligere én unge blev senere fundet død ved redestedet - muligvis sultet ihjel. Derudover er der fra en anden lokalitet indrapporteret en enlig fugl (JTL).

Stor Hornugle (*Bubo bubo*) 07440

Første sikre ynglefund i amtet i nyere tid !!! Der kan dog være tale om en enlig hun, idet der ikke er set to fugle samtidigt. Hunnen blev fundet på rede med 4 æg. Reden måtte desværre fjernes, men en kunstig rede blev lavet nær det oprindelige redested. Æggene blev imidlertid taget af krager. På en anden lokalitet er der fundet fældefjer, så flere fugle har altså huseret i amtet (JTL).

Kirkeugle (*Athene noctua*) 07570

Holder fortsat stand i området mellem Randers og Mariager Fjorde. Herfra mindst 3 par, men er ikke systematisk indrapporteret (ER, PR, JTL). Derudover 1 par fra Djursland, som vistnok ikke er kendt før (Fuglenes Danmark). Den tidligere ynglelokalitet i Hammelområdet er måske opgivet, idet flere potentielle redehuller er blevet lukket (CHØ). Tre observationer af enkeltindivider kan formodentlig henhøres til yngleparrene (JPA, CSS, LPJ). Fra Århusområdet 1 set få kilometer fra lokalitet, der ellers blev regnet som

forladt (SMJ).

Natugle (*Strix aluco*) 07610

Usædvanligt mange ynglefund, hvoraf mange kommer fra optællere i projekt 'Fuglenes Danmark', der har hørt tudende Natugler. Ialt 100 par med 5 par Østervoer og Rugårdskovene (JSP, Jørgen Guldholt) som de største.

Største obs iverdigt: 22/3 3 tudende Løndal Skov (FNI). 1/5 6 hanner + 2 hunner Fjeldholm Gjerrild (DOF,ABL), 3/7 4 tudende Mols Bjerger (DOF).

Total: 181   Antal indsendere: 41   Antal obs.: 186

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
4	20	27	13	38	23	31	7	2	3	4	9

Skovhornugle (*Asio otus*) 07670

Efter indrapportering at dømmen er der ca. halvt så mange Skovhornugler som Natugler nemlig 51 par heraf 5 par Skovene syd for Silkeborg (FNI,JCJ), 4 par Hinnerup Skovene (SMJ), 4 par Skovene omkring Ry (FNI) og 3 par Romalt Skov (LTP).

Nogle indrapporteringer fra vinterstederne: 1/1 4 Norslund Skov (OGJ), 10-12/2 4 Teknologisk Inst., Århus (JTL,SMJ), 23/12 12 Fuglsang Hede (JNK).

Total: 201   Antal indsendere: 27   Antal obs.: 150

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
4	8	15	15	41	90	7	1	1	3	3	13

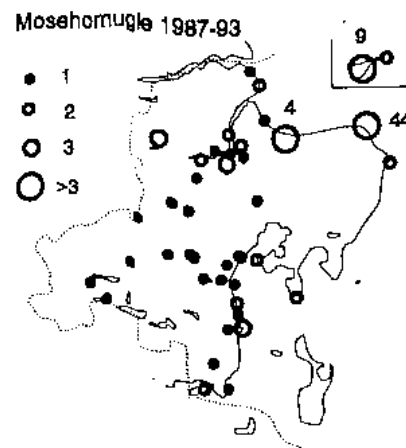
Mosehornugle (*Asio flammeus*) 07680

I 7-års perioden 1987-93 er der set mindst 115 fugle i amtet. Af disse blev 47 % registreret på træklokaliteter, 11 % omkring Randers Fjord og knap 10 % på Anholt (Fig. 17).

Århus Amt rummer ikke mange egnede ynglelokaliteter, men i 1993 trods alt 1 sandsynligt ynglepar i Randers Fjord, idet der er gentagne obs i yngletiden fra Hollandsbjerg Holme og Støvringgård Enge/Hvedelandet (ORY,KIH).

Alle obs nævnes: 25/2 1 og 19/3 2 Hvedeland (KIH), 13/3 1 Alrø (SHØ), 19/4 1 Yderup Kær (CHJ), 25/4 1, 20/5 2 og 12/6 1 Hollandsbjerg Holme (ORY), 8/5 1 V Gjerrild Nordstrand (HAC) og 9/6 1 Romalt Enge (CSS). Ingen iagttagelser fra 2. halvår.

Total: 8   Antal indsendere: 6   Antal obs.: 9
Antal lokaliteter: 6

Figur 17. Forekomst af Mosehornugle i Århus Amt 1987-1993 (n=115).

Natravn (*Caprimulgus europaeus*)

07780

Natravnen er en fåtallig yngletrækfugl og en fåtallig trækfugl fra Sydsandinavien. Den yngler i lyse nåletræsplantager på mager jord. Sidst i 1980'erne ynglete 300-500 par. Flest i Midt- Vest- og Nordjylland

Sejlere/Skrigefugle

samt på Djursland (??) (ifølge Olsen 1992). I 1992-rapporten efterlystes mere viden om denne arts udbredelse her i amtet. Der er da også indkommet observationer fra lokaliteter, hvorfra arten ikke før er indrapporteret. Om det drejer sig om rastende trækfugle eller ynglefugle er uvist. Man må dog spørge sig, om Natravnen i f.eks. Gludsted og Hjöllund Plantager er ophørt med at synge, og hvad med de mange nåleplantager på Djursland? Det var nok et par aftener værd, at gå ud og lytte efter Natravn på disse og lignende lokaliteter, hvis der skal tegne sig et tydeligere billede af arten i amtet.

Der er indkommet 5 obs fra 3 lokaliteter som alle nævnes: 25/4 1 og 28/5 1 **Støvring Nørreskov** (KIH), 26/5 1 og 12/7 1 **Støvring Sønderkov** (KIH) samt 21/7 1 ved **Sminge Sø** (JLO).

Mursejler (*Apus apus*) 07950

En meget tynd indrapportering af ynglefugle. Vi byboere burde nok lidt oftere vende blikket opad, når vi bevæger os rund inde på stenbroen. Det høje totaltal skyldes en enkelt obs på 3000 individer. Uden den ville det have været den dårligste total siden 1986.

6 sikre ynglepar: **Svenstrup 5** (CHØ) og **Århus Midtby 1** (FF).

Træk: Ny rekord i tidlig ankomst; 24/4 1 **Gudenå vest for Randers** (JPA), 26/4 10 **Århus Nord** (JJS), 8/5 7 **Brabrand Sø** (HLL).

Største obs: 21/5 640 Ø **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 8/6 100 **Dronningborg**, 13/6 200 **Romalt Enge** (JPA) 8/7 100 **Brabrand Sø** (NH), 25/7 430 Ø **Hesselholm Made** (SDY), 29/7 3000 **S Søften** (SMJ) og 1/8 100 **Dronningborg** (JPA). SMJ beretter, at fuglene den 29/7 gennem ca. en halv time kom i vekslende højde i en jævn strøm. Denne obs må have reddet den dag.

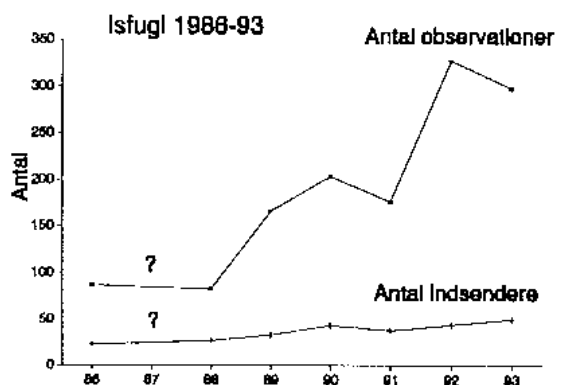
Sidste obs: 18/9 3 **Hornbæk Enge** (LTP), 21/9 2 **Silkeborg** (GGU), 22/9 4 S **Århus Havn** (SSK). Sidste obs har været konstant omkring samme dato de sidste par år.

Total: 5606   Antal indsendere: 35   Antal obs: 140   Antal lokaliteter: 63

JAN	FEB	MAR	APR	MAI	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	12	1055	510	3666	322	41	0	0	0

Isfugl (*Alcedo atthis*) 08310

En Isfugl var i nogle dage TV-star, når den blev fodret ved Ferskvandscentret i Silkeborg. Den kommende sæsons observationer skal vise hvorledes arten har klaret denne vinters is og sne. Gudenåens vandsystem er kerneområde for Isfuglen, så derfor har vi her i amtet en stor del af de 100-200 par, der skønnes at yngle i Danmark. Der foreligger i Århus amt kun totaltal for arten fra 1987 og frem (undtaget 1988). Disse tal er sammen med den ornitologiske aktivitet (antal indsendere) vist i Fig. 18. Denne viser en stigning til det tredobbelte af antallet af Isfugle, samtidig med en omtrentlig fordobling af antal indsendere. Faldet i totaltallet i 1991 er sammenfaldende med et fald i antal indsendere. Det er værd at bemærke, at antal individer i 1993 er faldet på trods af et øget antal indsendere. En forklaring på

Figur 18. Årstotalerne for Isfugl samt antallet af indsendere for perioden 1986-93.

kurvens forløb kan være vejret. Hvor vintrene 1987/88-1991/92 var meget milde og stort set uden is, var vinteren 1992/93 forholdsvis kold og meget våd.

I alt 20 ynglepar, heraf 7 sikre: **Fussing Mølledam** (JPA, EJJ, BRA, TBR) **Kristrup Enge** (LTP), **Brassø** (FNI), **Sortesø** (AMT), **Brabrand Sø** (PHJ, EJJ), **Slåen Sø** (EJJ). De 13 mulige eller sandsynlige ynglelokaliteter nævnes her uden observatør: **Hvalløs Kær**, **Østervoer**, **Langkær v. Bidstrup**, **Råby Kær**, **Fussing Sø**, **Gudenåparken**, **Gudenåen** vest for Randers, **Dronningborg Bredning**, **Dronningborg Enge**, **Hollandsbjerg Holme**, **Lynbygård Å**.

Største obs: 4/4 5 **Salten Å** (JBA), 27/6 6 **Brassø** (FNI), 11/6 3 juv **Fussing Mølledam** (BRA). Samme sted 2/7 et par med 3 unger (TBR). Tidligere på året (30/5) blev her fundet en død unge (JPA), 14/10 3 **Århus Å** (LM), 28/11 3 **Gudenåparken** (LTP).

Total: 297   Antal indsendere: 50   Antal obs: 251   Antal lokaliteter: 91

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
17	10	12	36	34	28	29	18	35	38	23	17

Biæder (*Merops apiaster*) 08400

På landsplan 5-15 fund årligt, flest uft. maj-med. juni. Hyppigst ved Skagen, hvor arten ses årligt. En enkelt trækkende Biæder gæstede i 1993 Århus Amt: 22/4 1 V **Gjerrild Nordstrand** (RD).

Hærfugl (*Upupa epops*) 08460

Sjælden forårstrækgæst og meget sjælden resten af året. Trods dette obs fra både forår og efterår. 26/4 1 rst **Rugård** (LPJ) og 23/10 1 **Ajstrup ved Mariager Fjord** (Else Gondolf, Klampenborg).

Vendehals (*Jynx torquilla*) 08480

Der er indrapporteret 2 sandsynlige yngleforekomster: 1 **Sandmark Skov** (LPJ) og 1 **Østervoer** (JSP). De resterende obs af enkelt individer er fortrinsvis fra træklokaliteter: 22/4 1 og 15/5 1 **Totten, Anholt** (AJE), 1/5 1 og 1 10/5 **Gjerrild Nordstrand** (HAC,SSK), 7/5 1 **Venning** (BRA), 23/5 1 **Bryrup** (TNI), 26/5 og 27/5 1 **Hesselholm Made** (LEB), 5/6 1 **Fussingø Skov** (BRA), 22/8 1 **Øster Alling** (FR), 19/9 1 **Vesborg Fyr** (SDY).

Total: 13   Antal indsendere: 10   Antal obs: 13   Antal lokaliteter: 10

Grønspætte (*Picus viridis*) 08560

I alt 9 sikre yngleforekomster: 1 på hver af følgende lokaliteter: **Stubbe Sø** (PBP), **Elsegårde Strand** (LB), **Horsemosø**, **Helgenæs**, **Fajstap Krat** (JTL), **Svejstrup Skov** (JSP), **Sødringholm Skov** (OL), **Feldballe** (JPL), **Linå Vesterskov** (FNI) og **Bryrup** (JBA). Desuden 26-29 sandsynlige-mulige ynglepar som alle nævnes uden observatør: 1 **Majgård Mose Helgenæs**, 1 **Sjelle**, 1 **Svejstrup Skov**, 2 **Såbygård Skov**, 2 **Østervoer**, 1 **Langå Egeskov**, 1 **Essendrup Skov**, 1 **Løjstrup Skov**, 1 **Støvring Nørreskov**, 1 **Støvring Sønderskov**, 1 **Østrup Skov**, 2-3 **Sandmark Skov**, 1 **Stenalt Skov**, 5-6 **Ringelmose Skov**, 4-5 **Hestehave Skov**, 1 **Lishjerg Skov**.

Største obs: 13/2 8 **Salten Langsø** (SSK), 10/3 4 og 8/5 5 **Gjerrild Nordstrand** (RD, HAC), 13/3 5 **Højkol Skov** (JTL), 28/3 3 **Søbygård Skov** (CHØ), 5/6 og 8/6 3 **Fussing Skov** (BRA), 1/7 3 juv **Bryrup** (JBA), 14/7 par + 3 juv **Sødringholm Skov** (OL), 19/9 3 juv og 31/10 3 **Stubbe Sø** (PBP), 24/10 3 **Skanderborg Dyrehave** (PLA).

Spætter/Lærker

Total: 442   Antal indsendere: 56   Antal obs: 345   Antal lokaliteter: 134

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
7	34	101	56	70	32	50	16	21	34	9	12

Sortspætte (*Dryocopus martius*) 08630

Ingen tal fra skovgruppen og alligevel en flot indrapportering af denne smukke fugl (måske derfor). Desværre heller ingen obs af sikre ynglepar. Der er indrapporteret 8 sandsynlige ynglepar: **Svejstrup Skov**, **Østervoer (JSP)**, **Søbygård Skov (CHØ)**, **Gjerrild Øverskov (EBO)**, **Linå Vesterskov (FNI)**, **Silkeborg Vesterskov (JCN)**, **Velling Skov** og **Løndal Skov (begge JBA)**.

Resten af materialet er enkeltstående observationer. Men stykket lidt sammen giver det dog formodning om ynglepar på følgende lokaliteter: **Fussing Skov**, **Silkeborg Sønderskov -Vesterskov -Nordskov**, **Højkol Skov**, **Høvild Skov**, **Krakær**, **Norring** samt **Vesterskov/Klapskov**.

Trækkende enkelt individer er observeret ved: **Ry**, **Rosvig**, **Lillesø (JKI)**, **Sletterhage**, **Tyskertårnet (JTL)**, hvilket er første obs fra Helgenæs!

Total: 130   Antal indsendere: 32   Antal obs: 123   Antal lokaliteter: 51

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
8	19	18	17	20	15	2	5	13	7	3	3

Stor Flagspætte (*Dendrocopus major*) 08760

En meget flot rapportering af yngleaktivitet. Totalt 166 registrerede ynglepar, heraf 47 sikre fra 22 lokaliteter: 10 lokaliteter med 1 ynglepar, 4 med 2 ynglepar, 4 med 3 ynglepar samt 4 ynglepar i **Storskov v. Tvilumgård**, **Søby Fredskov** og **Linå Vesterskov (FNI)** samt 5 ynglepar i **Kalsehoved (TBR)**.

Største obs: 11/3 10 **Brattingsborg Skov (FR)**, 13/3 9 **Højkol Skov (JTL)**, 27/3 8 **Fussing Skov (TBA)**, 3/6 7 **Findal-Fredhave Skov (PEØ)**, 19/9 + 17/10 + 31/10 8 **Stubbe Sø (PBP)**.

Total: 854   Antal indsendere: 47   Antal obs: 372   Antal lokaliteter: 124

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
18	63	150	132	144	119	90	21	32	42	14	29

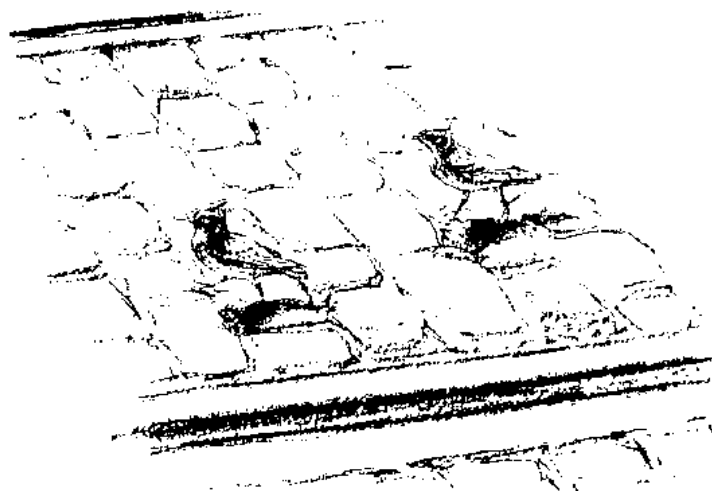
Lille Flagspætte (*Dendrocopus minor*) 08870

Arten er set "et sted i Midtjylland" i perioden Marts-Maj (GGU) og 15/2 1 set og hørt tromme i **Gejlund Bakker (TSE)**.

Toplærke (*Galerida cristata*) 09720

Endnu et år udelukkende med Århus-obs, og færre end nogensinde. Der er ikke meget håb om bedring, da bestanden er vigende i store dele af Vesteuropa. Landsbestanden 1992-93 er opgjort til 31-46 par, heraf næsten halvdelen i Nordjylland (Fugle og Dyr i Nordjylland 1993).

I Århus er der ikke gjort sikre ynglefund i 1993, dog foreligger der fra tre lokaliteter

observationer, som tyder på at arten har ynglet.

Alle obs. nævnes, alle fra Århusområdet: **Veri Centret, Risskov:** 6/1 1 (HLL). **Skejbycentret:** 5/3 1 (FR), 17/4 2 sy (JPA,BRA), 30/5 2 (EJJ). **Århus Havn:** 25/4 1 (FAJ). **Viby Industrikvarter:** 2/5 1 (FLU). **Tæppeland, Skanderborgvej:** 25/5 2 (MD). **Fiat, Viborgvej:** 22/10 1 (HYD). **Jernaldervænget, Århus Vest:** 7/4 2 fou, 6/5 1 sy og 19/5 1 sy (alle PHJ).

Hedelærke (*Lullula arborea*) 09740

Kun 5 sandsynlige ynglefund er tilgået lokalrapporten, det lave tal skyldes uden tvivl, at der ikke er optalt på amtets vigtigste yngelokaliteter i Midtjylland: **St. Hjælland Plantage** (10 sy. i 1992), **Vrads Sande** (3 sy. i 1992), **Gludsted Plantage, Ørkenen på Anholt m.fl.**

Yngel: **Skærsø Plantage:** 3/4 1 sy, 25/4 2 sy, 15/5 2, (alle JRP). **Feldballe:** 11/4 1, 20/6 2 (JPL). **Hvalskov Plantage, Søllille:** 29/4 1, 9/5 1 (JPL). **Ansø Enge:** 1/7 1 (JWF).

Træk: Årets første var 14/3 1 NØ **Salten Næs** (PLA,CHL) + 1 **Moesgård Strand** (OGJ,SSK) og 17/3 11 rst **Udsager Hage** (LM). Dette blev samtidig forårets største obs. Fra **Gjerrild Nordstrand** 21/3-25/4 kun 5 obs af i alt 5 fugle, max. 21/3 2 (JPA).

Efterårstrækket foregår stort set i al ubemærkethed, idet der kun foreligger to obs efter 1/7: 22/8 1 **Elløv Enge** (LPJ) og 20/10 2 **Sletterhage** (JTL).

Total: 67 Antal indsendere: 20

Antal observationer: 47

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	26	25	5	7	1	1	0	2	0	0

Sanglærke (*Alauda arvensis*) 09760

Som ynglepar er der indrapporteret i alt 121 par fordelt på 15 lokaliteter. De største antal er fra **Sødringholm Strandenge** ca. 40 par (HET) og **Drastrup Enge** 18 par (JHA).

Træk: Forårstrækket indledtes pri marts, og kulminerede hurtigt herefter. **Gjerrild Nordstrand** 13/2-27/4 i alt 84 trk, max. 14/2 40 Ø (HAC). **Moesgård Strand** 4/3-31/3 i alt 1264 trk. (FNI,OL,JLY,LPJ,JTL), max. 6/3 450 (FNI) og 20/3 500 (JTL). Af øvrige større obs skal nævnes 15/3 80 rst **Stjær Grusgrav** (PLA), 20/3 75 **Venning** (BRA) og 28/3 75 **Eskeplet/Bette Anholt** (JPA).

Efterårstrækket ser ud fra månedsfordelingen ud til at foregå i sep. og okt. De største obs er: 19/9 139 trk. + 24/9 176 trk, alle **Vesborg Fyr** (SDY), 17/10 175 **Sindjerg-Stoubjerg Hede** (FNI), 30/10 125 **Vestrup-Tustrup Enge** (JPA) og 23/11 250 rst **Gyllingnæs** (TBR).

Vinterobs: Der foreligger i alt 23 obs fra januar, med max. 28/1 105 **Sødringvær** (HLL), og 14 obs fra december, med max. 18/12 50 **Kalsenakke** (TBR).

Total: 5804

Antal indsendere: 45

Antal observationer: 341

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
316	358	2001	209	282	199	33	29	1035	815	420	107

Bjerglærke (*Eremophila alpestris*) 09780

13 obs af i alt 104 fugle er absolut rekord. Fra perioden 1973-1992 foreligger der i alt 170 fugle, hvoraf én obs fra 13/10 1973 med hele 46. Nordjylland kan ligeledes præsentere rekordforekomst i 1993, og Sjælland melder om den største forekomst siden 1971 (Fugle og Dyr i Nordjylland 1993).

Svaler

Alle obs. nævnes: Sødriøholm Strandenge: 7/1-31/1 i alt 9 obs af den samme flok med 20-29 fugle (LTP,BRA,JPA). Ajstrup Bugt: 11/10 2 S (PC). Stavns Fjord, Samsø: 23/10 38, 24/10 32 Barnekold + 3 Hesselholm (alle SDY).

Digesvale (*Riparia riparia*) 09810

Den optalte ynglebestand er stort set af samme omfang som i 1992, men da der mangler tal fra en del gammelkendte kolonier (som stadig findes !), er resultatet opløftende. Yngleoplysningerne fra de seneste 4 år bringes i tabel 7, og her fra redaktionen skal der lyde en kraftig opfordring til at lægge en af sommerens køreture forbi en digesvalekoloni. Oplys gerne både det samlede antal huller, samt antallet af fugle som ses ved kolonien. Giv også gerne dit bud på antallet af ynglepar i kolonien.

Lokalitet	1993	1992	1991	1990
Stjær Grusgrav	100	35	40-50	15
Voldby Ny Grusgrav	85	190	-	-
Mejlby, Nørhald	7	-	-	-
Gjerrild Klint	90	-	-	-
Jensnæs	15	-	-	-
nord for Ørting	15-20	-	-	-
Bjerregrav Mose	5	-	3	-
Romalt Bakker	15	-	-	-
Feldballe	2	-	-	-
Skellerup Grusgrav	308	-	-	-
Assentoft Grusgrav	50	-	-	min. 50
Ebdrup Grusgrav	20	-	-	-
Fuglsø Gadekær	58	-	-	-
Tunø Nørreklint	133	433	299	?
Tunø Sønderklint	568	585	670	?
Svejstrup Grusgrav	100	-	-	-
ml. Kvottrup/Fårup	20	-	-	-
Pilbrodalen	?	200	?	256
Kalø Ruin	-	60	-	-
Gødvad Bakke	-	25	-	-
Kristrup Grusgrav	-	50	-	-
Brattingsborg	-	39	-	-
Haldum Grusgrav	?	100	-	-
Ahl Hage	-	-	30	-
Købberhage	-	-	min. 1	-
Ølst Bakker	-	-	10	-
Karlby Klint	-	-	?	-
Sangstrup Klint	?	?	?	-
Mols Hoved	-	-	-	min. 50
Helgenæs	?	?	?	750
Ballebjerg, Samsø	-	-	-	120
Mårup Klint, Samsø	-	-	-	130
Yderup Grusgrav	-	-	-	108

Tabel 7. Digesvalekolonier i Århus amt 1990-93. For mange af kolonierne er der tale om et skøn. De opgivne tal kan være antal huller eller antal par. - = ingen oplysninger, uvist om kolonien fandtes det pågældende år. ? = kolonien fandtes, men blev ikke optalt.

Træk: De første var 18/4 1 **Brabrand Sø** (OL,SDY), 19/4 2 **Lyngsø** (JCN) og 22/4 3 **Krstrup Enge** (JPA) + 1 **Hesselholm** (SDY). Der foreligger ingen større antal fra forårstrækket.

Fra efteråret flg. max-tal: 27/8 70 **Sindbjerg-Stoubjerg Hede** (FNI), 3/9 30 **Sødringholm Strand** (JPA) og 18/9 50-55 **Hornbæk Enge** (LTP,JPA). Endelig skal nævnes en albino over **Ørnsø** 12/9 (JCN). Direkte træk er registreret 18/9-24/9 i alt 332 **Vesborg Fyr**, max. 19/9 185 (SDY), samt 19/9 100 **Sletterhage** (JPA,BRA,LTP).

Efterårets sidste blev 20/9 1 **Kalø Gods** (FR), 23/9 40 og 24/9 27, alle **Vesborg Fyr** (SDY).

Total: 5801   Antal indsendere: 35   Antal observationer: 135

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	39	1874	2173	1013	115	587	0	0	0

Landsvale (*Hirundo rustica*) 09920

Der foreligger enkelte yngleoptællinger, i alt min. 68-74 par fordelt på 19 lokaliteter. Her skal nævnes **Fussingø Gods** 20 par (BRA), samt et par, som tog det nye fugle-tårn ved **Alrø Poller** meget bogstaveligt, de byggede nemlig rede i det d. 10/7 (PLA). Et enkelt par voldte store problemer, da vi skulle finde et lokalitetsnummer i databasen til dem: 18/5 1 par på **Hov-Tunø**-færgens underste vogndæk. Fuglene blev øjensynlig i **Hov**, mens færgen var på **Tunø**, de kom færgen i møde et godt stykke før den anløb **Hov Havn** (PLA m.fl.). Fra **Samsø** rapporteres om et blandet By-/Landsvalepar, som resulterede i en hybrid 2/7-13/8 på gården **Sildeballe nr. 34** (LM). Måske en "Landsby"-svale !!

Træk: De første landsvaler blev set til normal tid; 14/4 1 **Veng Sø** (PLA), 16/4 1 **Skanderborg Sø** (JRP) + 1 **Fussing Sø** (JPA,BRA) + 1 **Gyllingnæs** (TBR). Herefter næsten daglige obs. **Gjerrild Nordstrand**: 25/4-23/5 i alt 418 trk., max. 21/5 240 Ø (HAC). Desuden skal nævnes 18/5 150 **Funderholme** (JCN) og 30/5 300 **Stubbe Sø** (PBP).

Heller ikke i år er der set større rasttal ved **Gudenåen, Randers**, de eneste oplysninger herfra er 2/9 400 **Dronningborg Bredning** (LTP) og 18/9 300 **Hornbæk Enge** (JPA). Til gengæld er der pæne tal fra **Samsø, Vesborg Fyr**: 18-23/9 i alt 9024 trk., max. 23/9 3374 trk (SDY). Fra **Sletterhage** en enkelt stor obs: 19/9 8000 rst-trk (RD).

Årets sidste landsvaler blev; 19/10 1 **Malling Mose** (OGJ), 20/10 1 **S Sletterhage** (JTL) + 1 **Silkeborg** (JCN).

Total: 27432   Antal indsendere: 55   Antal observationer: 311

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	374	1734	401	915	1667	22052	289	0	0

Bysvale (*Delichon urbica*) 10010

253 ynglepar er indrapporteret, ganske godt i betragtning af at kun én af kolonierne også blev optalt i 1992 (**Randers, JPA**). Der mangler f.eks. tal fra **Kalø Gods**, hvor der var 150 par i 1992.

De største kolonier i 1993: **Besser-Sildeballe** 66 par (LM), **Vedelslund v. Galten** 20 par (JTL), **Randers Havn** 20 par, **gård ved Bjerregrav Mose** 35 par og **Randers Nord** 25 par (alle JPA).

Træk: De første var 17/4 1 **Brabrand Sø** (FAJ), 22/4 1 **Hesselholm** (SDY) og 24/4 1 **Besser** (LM) + 5 **Sortesø** (JKI). Forårstræk er kun meldt fra **Gjerrild Nordstrand** 25/4-22/5 i alt 171 trk., max. 22/5 80 Ø (alle HAC). Desuden 31/5 55 **Stubbe Sø** (PBP).

Fra efterårstrækket skal nævnes 4/8 100 **Randers Havn** (JPA), 19/8 120 **S Risskov** (FR), 20/8 300

Pibere

Gyllingnæs (TBR) og 7/9 150 Kalø (FR).

Årets sidste var 19/9 25 Sletterhage (JPA,LTP,BRA) + 5 Veshorg Fyr (SDY), 22/9 3 Langemark, Samsø (LM) og 23/9 28 trk Vesborg Fyr (SDY).

Total: 3374   Antal indsendere: 30   Antal observationer: 121

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	47	377	165	532	1865	388	0	0	0

Markpiber (Anthus campestris) 10050

Ynglebestanden omkring Flyvepladsen på Anholt anslås til 8-10 par (JSP).

Alle obs nævnes: 2/5 1 Ø Gjerrild Nordstrand (HAC), 14/5 1 Totten, Anholt (AJE+MBT) og 17/5 5 sy Flyvepladsen, Anholt (JSP) samt "sommer" 1 sy Sønder Klitsø, Katholm (FUT).

Taigapiber (Anthus hodgsoni) SU-ART

En observation er under behandling af SU: maj 1 Gjerrild Nordstrand.

Arten er på SU-listen. Observationer må derfor ikke refereres, før de er godkendt af SU.

Skovpiber (Anthus trivialis) 10090

Omkring 40 indrapporterede ynglepar er kun det halve af hvad der normalt indkommer. De største antal er Fussingø Skov 13 par, Ringelmose Skov 6 par og Læsten Bakker 6 par (BRA,TQA). Hertil kommer dog en lang række obs af syngende fugle, så ynglebestanden har det nok ikke så skidt endda. Syngende fugle er hørt i perioden 25/4 Sejs (FNI) til 17/7 Hemstok Skov (PLA).

Træk: De første var 16/4 1 Fussingø (BRA), 18/4 2 Østrup Skov (KIH) og 22/4 2 Udsager Hage (LM). Fra Gjerrild Nordstrand 25/4-9/5 i alt 504 trk., max. 1/5 122 (HAC).

Herudover ingen større obs.

De sidste var alle fra Samsø: 22/9 1 Heselholm, 23/9 9 + 24/9 4, alle Veshorg Fyr (alle SDY).

Total: 793   Antal indsendere: 23   Antal observationer: 112

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	144	515	28	50	12	44	0	0	0

Engpiber (Anthus pratensis) 10110

Selvom sidste års træktaal aldrig var set lavere, så kan de altså sagtens blive lavere, således kun 266 trækkende ved Gjerrild Nordstrand, mod 1038 i 1992. Antallet af indrapporterede ynglefugle er til gengæld næsten fordoblet, måske som en følge af atlasprojektet. Totalt er der rapporteret 110 ynglepar, fordelt på 28 lokaliteter. De største forekomster var Sødringholm Strandenge ca. 25 par (HET), Norsminde Fjord 9 par (OGJ), Assedrup Enge 10 par (OGJ) og Kalsemade-Kalsenakke 10 par (TBR).

Forårstræk: Fra Gjerrild Nordstrand 4/4-2/5 i alt 266 Ø, max. 28/4 78 Ø (HAC). Eneste nævneværdige herudover er 23/4 200 rst Issehoved (SDY).

Efterårstræk: 18/9 337 S Tyskertårnet, Helgenæs (JTL), 23/9 1179 S og 24/9 126 trk, alle Veshorg Fyr (SDY).

Total: 4379   Antal indsendere: 47   Antal observationer: 288

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
59	20	137	1042	282	98	215	29	2269	203	10	15

Rødstrubet Piber (*Anthus cervinus*) 10120

I alt 6 fugle mod hele 15 i 1992, som var et rekordår for denne art. I alt er der rapporteret omkring 40 fugle i rapportens levetid.

Alle obs nævnes: 9/5 1 Gjerrild Nordstrand (HAC), 23/5 1 N Stødov Bakker (JTL) og fra efteråret; 18/9 2 S Tyskertårnet, Helgenæs (JTL), 28/9 1 Ø Udsager Hage (LM), 8/10 1 S Issehoved (LEB).

Skærpiber (*Anthus spinoletta littoralis*) 10140

Kun ét stensikkert ynglefund; Besser Rev 1 par set med 2 juv. (JØP,LEB). Observationer i yngletiden fra Århus Havn 8/6 2 (OL) og Grenå Havn 9/7 2 (JNK) tyder på, at arten også har ynglet der.

Træk og overvintring: De største tal fra 1. halvår er alle fra Kysing Næs: 28/1 9 (FNI), 31/1 4 (HLL) og 14/2 11 (HLL). Forårets sidste trækobs blev 9/4 2 Søby Strand (TBR) og 9/4 1 + 12/4 1, begge Fornæs (JNK).

Efterårstræk er set fra 18/9 1 fou Vesborg Fyr (SDY). Fra 2. halvår skal nævnes 19/10 6 Fornæs (LTP), 23/10 8 Stavns Fjord (SDY), 18/11 10 Fornæs (HLL) og 24/12 14 Fornæs (JNK).

Total: 122   Antal indsendere: 18   Antal observationer: 46

Gul Vipstjert (*Motacilla flava*) 10170

Denne "rodekasse" af gule vipstjerter omfatter både vores egne ynglende gule vipstjerter (*M.f.flava*) samt ikke-racchestemte trækkende gule vipstjerter.

De gode nyheder er min. 15-23 ynglepar i 1993, mod 9 i 1992. De dårlige nyheder er påfaldende få obs af få fugle: I alt 127 obs af i alt 460 fugle, mod 1992; 408 obs. med i alt 2572 fugle.

Ynglefund, alle nævnes (antal par): Tjærby Enge 6-8 (LTP), Tved Øhoved 0-1 (AJA), Langkær v. Bidstrup 1 (JSP), Støvringgård Enge 1 (ORY), Støvring Sønderskov 1 (KIH), Norsminde Fjord 1-2 (OGJ), Dronningborg Bredning 1 (LTP) og Hollandsbjerg Holme 2-4 (ORY,PLA), Airø Poller min. 2 (PLA,JØP), Stubbe Sø 0-1 (PBP) og Sødriugholm Strandenge 0-1 (PLA).

Forårstræk: I alt 275 fugle kan henføres hertil, det drejer sig sikkert om en skøn blanding af "flava'er" og "thunbergi'er". De første var 24/4 1 Kristrup Enge (JPA) + 1 Hesselholm (SDY) og 26/4 1 Tjærby Enge (LTP). Det største rasttal var 16/5 75 Norsminde Fjord (FLU) - formodenlig "thunbergi'er" på det tidspunkt?.

Fra efterårstrækket kun et enkelt større tal; 19/8 25 S Risskov (FR). De sidste blev set 22/9 1 Udsager Hage (LM), 23/9 2 Vesborg Fyr (SDY) og 24/9 1 Kalø ruin (LTP).

Total: 460   Antal indsendere: 30   Antal observationer: 127

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	5	268	35	22	83	47	0	0	0

Vipstjerter

Nordlig Gul Vipstjert (*Motacilla flava thunbergi*) 10173

Som sædvanlig er alle observationer fra forårstrækket i maj måned, alle obs nævnes, i alt 518 fugle: 2/5 25 Dronningborg Bredning (LTP), 10/5 20 Norsminde Fjord (OGJ) + 15 rst Vejrø (JGR) + 15 Hesselholm (LEB), 12/5 80 Norsminde Fjord (OGJ), 13/5 10 rst og 14/5 1 rst, alle Tustrup (PLA), 13/5 8 Korup Sø (JPL) + 3 Lading (HET), 15/5 10 Anholt (JSP), 16/5 60 Flakket, Anholt og 17/5 120 Ørknen (JSP), 19/5 40 + 20/5 i alt 111, alle Hesselholm (LEB,SDY).

Gulhovedet Gul Vipstjert (*Motacilla flava flavissima*) 10172

Nedenstående observation er kun den 3. obs i amtet af denne sjældne gæst, som rettelig hører hjemme på de Britiske Øer. De forrige observationer er begge fra Gjerrild Nordstrand 1985 og 1987 (Gjerrild Fuglestation). 5/5-17/6 1 ad han Norsminde Fjord (OGJ). Observatøren bemærker; " - sidste obs 17/6, hvor fuglen blev set fouragere sammen med en hun af Alm. Gul Vipstjert (*M.f.flava*) - yngel er dog ikke konstateret".

Bjergvipstjert (*Motacilla cinerea*) 10190

I 1992-rapporten konstaterede redaktøren at bjergvipstjerten var en stabil art uden store udsving. Men med en fordobling af antallet af ynglepar må dette udsagn nok revideres. Den store fremgang skyldes sikkert, at hver en krog bliver endevendt i anledning af projekt Fuglenes Danmark. Arten er efterhånden at finde ved ethvert vandløb, hvor der er opstemninger i form af dambrug eller gamle vandmøller og lign.

Der er indrapporteret i alt 35 ynglepar i 1993. Bl.a. kan nævnes Salten Å 3 par, Voer Mølleå 5 par (strkn. Voer Mølle-Lilleåen), Gjern Å 3 par og Fuldbro Mølle 2 par (JBA,JSP,CHØ,JKI). Et vandløb med mange par er også Lyngbygårds Å, som med tilløb huser mindst 5 par; Låsby Østerskov, Vedelslund, Snåstrup Mølle, samt 2 par i Borum Møllebæk fra Lading Sø til udløbet i Lyngbygårds Å (JTL,CHJ).

Træk: Forårets første blev 28/2 2 Katrinedal (LTP), 3/3 2 Bøstrup Mølle (JLY) og 4/3 1 Veng Sø (JDK). Fra trækstederne flg.: Moesgård Strand: 7/3 1 N, 15/3 2 N (JTL,SSK). Gjerrild Nordstrand: 28/3 1 V, 4/4 1 Ø, 7/4 1 Ø (RD,JPA), desuden 14/4 2 SØ Fornæs (HLL).

Fra efterårstrækket har vi modtaget 3/9 1 S Risskov (FR) og 24/9 1 S Besser (SDY) + 1 trk Gyllingnæs (TBR).

Årets sidste obs blev 18/10 2 Albæk (LTP) samt 6/11 1 Århus Å (BGO) + 1 Dyrby Krat (CSS).

Vinter - som sædvanlig foreligger der enkelte vinterobservationer: 7/1 1 Krstrup Enge (LTP), 17/1 1 Femmøller Bæk (CHL) og 17/2 1 Voer Mølle (JSP).

Total: 216   Antal indsendere: 42   Antal observationer: 163

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
2	3	39	39	41	30	31	10	14	5	2	0

Hvid Vipstjert (*Motacilla alba*) 10200

I alt 34 ynglepar er rapporteret, med de største antal fra Hollandsbjerg Holme 6 par (ORY) og Drastrup Enge 4 par (JHA).

Træk: Den første blev 13/3 1 Gyllingnæs (TBR), dagen efter, 14/3, er der obs fra 11 forskellige steder. Fra Gjerrild Nordstrand 4/4-27/4 i alt 67 fugle, inax. 9/4 22 trk (HAC). Desuden kan nævnes 3/4 10 N og 10/4 11 N, alle Issehoved (SDY), 8/4 20 rst Krstrup Enge (LTP) og 9/4 19 Hesselholm (SDY).

Vipstjerter/Vandstær

Fra efterårstrækket meldes der om betydeligt større antal: 5/9 50 **Eskeplet** (AJA) + 70 **Sminge Sø** (FNI), 7/9 100 **Gyllingnæs** (TBR), 18/9 186 **Tyskertårnet, Sletterhøge** (JTL) + 62 trk **Risskov** (FR), 23/9 70 **Vesborg Fyr** (SDY) og 24/9 45 **Randers Havn** (JPA).

Årets sidste blev: 17/10 4 **Stubbe Sø** (PBP), 22/10 1 **Kalsemøde** (TBR) og 31/10 1 **Århus Havn** (FAJ).

Total: 1965   Antal indsendere: 49   Antal observationer: 285

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	100	269	90	102	89	275	972	68	0	0

Sortrygget Hvid Vipstjert (*Motacilla alba yarrelli*) 10202

For 3. år i træk spøger en hun i industrikvarteret i **Hammel**: 5/6-23/7 1 hun **Hammel Industrikvarter** (CHØ). Fuglen blev 23/7 set fouragerende og sandsynligvis ynglende.

Silkehale (*Bombycilla garrulus*) 10480

1993 figurerer som det mængdemæssigt svageste silkehaleår siden bundskraberens i 1987 på kun 815 fugle. Efter frasortering af mange dobbeltobservationer blev der totalt kun set 1087 fugle, og de udgør kun godt 3 % af rekordantallet på 32563 fra 1990. Det er iøjnefaldende, at 1. halvår havde en så lille total som 41 eksemplarer, mens 2. halvår - og det vil primært sige december - kunne mønstre 1046 Silkehaler.

Årets første fugl blev set 29/1 1 **Hammel By** (CHØ). Derefter fulgte 11/2 2 **Rønede** (JRP, PC). 1. halvårs absolut eneste større flok blev 19/2 38 **Risskov** (CHL) - denne flok var samtidig forårets sidste.

Efterårets første fugle ankom 23/10 7 **Stavns Fjord** (SDY), mens **Grenå** efterfølgende 26/10 havde besøg af 15 fugle (SHØ).

Årets største flokke blev: 9/12 400-450 **Mølleparken** (LM), 15/12 150 **Universitetsparken** + 200 **Århus Nord** (JØP), samt 17/12 150 **Paradisgade** (MD) - alle **Århus**.

Total: 1087   Antal indsendere: 29   Antal obs.: 75   Antal lokaliteter: 24

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	40	0	0	0	0	0	0	0	23	152	925

Vandstær (*Cinclus cinclus*) 10500

Ligesom sidste år kan det konstateres, at det indkomne materiale ikke er specielt imponerende. Nok modtages der oplysninger fra nye vandstærlokaliteter, men til gengæld mangler der observationer fra flere af de gamle. Dette betyder, at der fra 1993 kun er rapporteret ialt 60 Vandstære (men fra hele 40 lokaliteter, hvilket er den laveste total siden 1987. Årstotalen på 60 fugle kan sammenholdes med, at der ifølge K.M. Olsen (1992) skulle overvintre et par tusinde fugle jævnt fordelt over hele landet. At vandløbene i Århus Amt skulle være så forurenede, at fuglene foretrækker at opholde sig andre steder i landet er nok ikke reelt. Det minimale antal indrapporterede fugle er nok snarere et udtryk for, at man glemmer at kigge efter Vandstæren på de mange egnede biotoper.

1. halvårs sidste Vandstære blev set 20/3 1 **Gjern Å, Søbygård-Søbyvad** (CHØ), 20/3 1 **Giber Å**,

Drosselfugle

Skovmøllen-Havet (LB,EJJ) samt 22/3 2 **Spørring Å** (PLA).

2. halvårs første Vandstær ankom 16/10 1 **Giber Å, Vilhelmsborg-Fulden** (BGO), mens de efterfølgende obs blev 23/10 1 **Borre Sø** (FNI), og endelig 3 obs fra 24/10 med 1 **Fussing Mølledam** (TBA), 1 **Giber Å, Skovmøllen-Havet** (CHL) og 1 **Mariager Fjord** (TNI).

Årets lokalitetsmax. blev 12/2 9 **Århus Å, Bodil Mølle-Harlev Mølle** (PLA) og 22/12 6 **Århus Å, Fusvad-Tarskov Mølle** (PLA).

Total: 60   Antal indsendere: 33   Antal obs.: 74   Antal lokaliteter: 40

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
15	21	15	0	0	0	0	0	0	10	22	24

Gærdesmutte (Troglodytes troglodytes) 10660

En ikke uvæsentlig nedgang i både antallet af fugle og antallet af totale observationer i forhold til sidste år. Alligevel er årets resultat det næstbedste i amtets historie, hvilket ikke mindst skyldes, at antallet af indsendere er større end nogensinde. Der er også tale om en markant bedring i indrapporteringen af ynglende 'smutter', idet der er modtaget oplysninger om 245 sikre/sandsynlige par.

Som de markant største ynglelokaliteter skiller **Hestehave Skov** og **Ringelose Skov** sig ud, idet TQA i disse skove har kortlagt hhv. 50 og 43 par. Andre store ynglelokaliteter er **Bjerregrav Mose** 30 par (TBA), **Lillering Skov** 25 par (MOH) samt **Fussing Skov** (TBA).

Total: 1080   Antal indsendere: 36   Antal obs.: 298

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
29	44	139	207	195	152	233	40	31	37	16	33

Jernspurv (Prunella modularis) 10840

Kigger man på Jernspurvens ynglestatus, viser DOF's tællinger, at der stort set har været tale om en ubrudt nedadgående tendens siden tællingernes start i 1977. Nok kan vi i år ikke leve op til de flotte tal fra 1992, men modsat situationen på landsplan har tendensen i Århus Amt gennem flere år været en fremgang i det totale antal fugle samt i antallet af ynglepar. Inden man falder på halen af benovelse herover, skal det ikke skjules, at fremgangen formentlig snarere skyldes stigende ornitologisk aktivitet fremfor en reel antalsmæssig fremgang, idet antallet af indsendere nu er oppe på 30, mens det tidligere lå mellem 10 og 15.

Der er rapporteret mindst 57 sikre/sandsynlige ynglepar, hvor de største bestande er optalt i **Ringelose Skov** 12 par (TQA) og **Bjerregrav Mose** 8 par (TBA).

Jernspurven ses og høres året rundt. Første syngende fugl blev 23/2 1 **Venning** (BRA), mens det egentlige forårstræk tog sin begyndelse i midten af marts. Efterårets sidste syngende fugl blev 7/9 1 **Gudenåparken** (JPA). Der er modtaget pæne forårstræk fra **Gjerrild Nordstrand**, hvor HAC i april har registreret 125 fugle med max. 9/4 66. Fra **Issehoved** har SDY optalt 65 fugle fra 20/3 til 11/4 med max. 3/4 40. Fra efterårstrækket skal nævnes 19/9 7 **Sletterhage** (BRA) og 24/9 8 **Veshorg Fyr** (SDY).

Fra vinterperioden november til og med februar er der oplysninger om ialt 14 fugle, hvilket er ganske mange.

Total: 432   Antal indsendere: 30   Antal obs.: 176

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	5	43	236	39	23	40	1	50	7	5	4

Rødhals (*Erithacus rubecula*) 10990

Årets materiale antyder en ynglebestand på omkring 150-160 par, hvilket er noget højere end tidligere. Til gengæld er det totale antal observerede fugle nede på 657, hvilket er det laveste siden 1987. Årsagen hertil skal søges i de relativt lave tal fra vore vigtigste træksteder samt manglende tal fra Anholt.

De største ynglelokaliteter er **Fussing skov**, hvor TBA har registreret 29 par, **Hestehave Skov** 28 par, **Ringelmose Skov** 26 par (TQA) samt **Lillering Skov** 20 par (MOH).

Fra forårstrækket, der starter medio marts kan nævnes, at SDY i løbet af april har optalt 59 fugle på **Nordsamsø** med max. 3/4 15 **Issehoved** og 12/4 15 **Hesselholm**. Andre pæne tal fra foråret er 9/4 41 **Stubbe Sø** (PBP) samt 3/4 25 **Fjellerup mark** (FR). Efterårstrækket er domineret af **Samsø**, idet SDY i september og oktober har noteret ialt 47 Rødhalse med max. 18/9 12 **Vesborg Fyr**.

Fra vinteren er der optalt 12 rødhalse i januar/februar og 10 i december.

Total: 657   Antal indsendere: 29   Antal obs.: 199

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
7	5	25	251	100	73	131	1	62	45	9	10

Nattergal (*Luscinia luscinia*) 11030

At interessen for at høre Nattergale er ganske stor kommer næppe som nogen overraskelse. Alligevel er det imponerende, at hele 52 personer har indrapporteret Nattergale fra ikke mindre end 98 forskellige lokaliteter. Både antallet af indsendere og antallet af lokaliteter er da også ny rekord for amtet.

Baseret på syngende fugle, som var 'på den rette lokalitet på det rette tidspunkt', er ynglebestand opgjort til at ligge omkring 180-200 par, hvilket ligner de senere års bestande meget. Tallet falder pænt i tråd med DOF's ynglefugletællinger, der stort set viser uændrede/svagt stigende bestande på landsplan. De største nattergalbestande findes som vanligt i **Bjerregrav Mose**, hvor TBA har kortlagt 47 syngende fugle. Andre store ynglelokaliteter er **Mørke Kær** 21 syng. (LPI), **Tåstrup Mose** 18 syng. (MOH) samt **Fuglsø Mose** 10 syng. (JSP).

Det flotte, varme forårsvejr, som satte ind i slutningen af april, betød ny ankomstrekkord for amtets nattergale. De første var allerede på færde 20/4 3 **Mose øst f. stubbe Sø** (PBP) samt 26/4 1 **Støvring Sønderoskov** (KIH). Årets tredje obs blev 2/5 1 **venning** (BRA), mens der i de efterfølgende dage hørtes Nattergale på flere forskellige lokaliteter, det var åbenbart ikke kun i Århus Amt, at Nattergalene var tidligt på færde, idet 'Fugle 3/93' kunne berette om årets måske første Nattergal 27/4 på **Bornholm!**

De sidste Nattergale ses/høres medio/ultimo juli: 14/7 1 **Drastrup Enge** (PLA), 28/7 2 **Stenalt skov + 2 Fjordplantagen, Voer** (ORY).

Total: 432   Antal indsendere: 52   Antal obs.: 228   Antal lokaliteter: 98

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	4	331	184	12	0	0	0	0	0

Blåhals (*Luscinia svecica*) 11060

5 Blåhalse, nordlig race set i amtet er lidt over gennemsnittet for de sidste 10 års iagttagelser.

Første obs var 8/5 2 ♂ **Gjerrild Nordstrand** (DOF) og 9/5 1 ♂ **Totten, Anholt** (AJE), ligesom næste obs fra 14/5 var en ♂ fra samme lokalitet. Endelig har LTP 15/5 både set og hørt 1 fugl synge **Dronningborg Bredning**. Det er første gang, der er noteret Blåhals fra denne lokalitet.

Drosselfugle**Husrødstjert (*Phoenicurus ochruros*) 11210**

Når årets materiale er rensset for gengangere kan det opgøres, at amtet har haft besøg af 67 fugle, hvilket tilsyneladende er en del mindre end de foregående år.

Også ynglebestanden ser ud til at være på retur, eftersom der kun er modtaget oplysninger om mellem 23 og 28 par. I Randers-området er der optalt 7-12 par (LTP, JPA), mens Århus-området er helt nede på 7-8 par (JTL, MCH, JOK, OL, JLY). Det er fristende at erindre om, at der i 1990 alene på **Århus Havn** blev optalt 26 par! Noget kunne tyde på, at det er gået voldsomt tilbage for den lille sortrøde byfugl, med mindre tilbagegangen da skyldes - og det må man håbe på - at ommitterne har forsømt at besøge de mange potentielle ynglelokaliteter på havn og i by. Kig også efter ved gårde, **Gyllingnæs** husede f.eks. sommeren igennem et par Husrødstjarter ved en større gård, uden at de dog fik unger på vingerne. Blandt de mere kuriøse skal nævnes 4/7 1 par m. unger **Fregatten Jylland** i Ebeltøft (CMO).

Årets 3 første obs blev: 21/3 1 **Gyllingnæs** (TBR), 4/4 1 **han Mollerup** (FNI) og 5/4 1 **Gyllingnæs** (TBR).

Efterårstrækket var yderst minimalt. Nævnes kan 3 obs fra **Samsø** 19/9 (SDY), 22/9 (LM) samt 10/10 (LEB).

Årets 3 sidste obs blev 15/10 1 **Randers havn** (JPA), samt 9/11 og 16/11 2 **Århus Havn** (MBA).

Total: 67   Antal indsendere: 26   Antal obs.: 88   Antal lokaliteter: 28

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	1	17	18	25	3	3	7	6	2	0

Rødstjert (*Phoenicurus phoenicurus*) 11220

En ynglebestand omkring 35 par lyder ikke af meget, men det er ikke desto mindre, hvad det indkomne materiale tyder på! Dette tal skal ses i forhold til, at ynglebestanden i Danmark sidst i 80'erne er anslået til 14000-16000 par (K.M. Olsen 1992: Danmarks Fugle).

Der er ikke registreret lokaliteter med mere end 3 ynglepar - **Ringelmose Skov** (TQA). Det forekommer overraskende med de mange små og store skove, som findes i amtet.

Årets første obs blev 18/4 1 **Høskoven** (JLY), 22/4 1 **Silkeborg** (FNI) + 1 **Sortesø** (PLA) og igen 22/4 1 **Moesgård park** (CHL).

Forårstrækket forløb stille og roligt uden de store ansamlinger. Ved **Gjerrild Nordstrand** blev der gennem maj måned registreret ialt ca. 50 fugle med max. 1/5 10 (HAC).

Efterårstrækket blev en smule mere markant ved både **Vesborg Fyr** med max. 18/9 22 (SDY) og **Sletterhage** med max. 19/9 10 (JTL). Ialt blev der på efterårstrækket optalt omkring 75 fugle.

Årets sidste Rødstjarter blev som vanligt observeret ultimo september med 22/9 2 og 23/9 8 **Vesborg Fyr** (SDY) samt 29/9 1 **Glatved Strand** (LPJ).

Total: 287   Antal indsendere: 44   Antal obs.: 226   Antal lokaliteter: 94

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	37	126	38	29	7	83	0	0	0

Bynkefugl (*Saxicola rubetra*) 11370

På baggrund af de modtagne oplysninger anslås bestanden til at ligge mellem 30 og 40 par, hvilket ligner gennemsnittet for de foregående 10 år. Når der samtidig tages højde for en forøget ornitologisk aktivitet (Atlas-projektet), uden en modsvarende stigning i antallet af ynglepar, kunne man fristes til at drage den

Drosselfugle

konklusion, at der reelt har været tale om en tilbagegang i antallet af ynglende Bynkefugle. Bestanden på landsplan er sandsynligvis også faldet (K. Malling Olsen, Danmarks Fugle). Amtets bedste ynglelokalitet var **Lilleåen, Mølballe-Rønbæk Sø** 6 par (SMJ). Andre lokaliteter med mere end 2 par er **Støvringgård Enge** 3 par samt **Hollandshjerg Holme** (ORY).

Årets første fugl viste sig ekstremt tidligt: 12/4 1 **Drastrup Enge** (JHA). Tidspunktet er ny amtsrekord. De næste obs blev 22/4 1 **Hesselholm** (SDY), 25/4 2 **Gjerrild Nordstrand** (BRA,JPA) samt 1 **Østerby Hede** (SDY). Noget egentlig forårstræk blev ikke observeret.

Efterårets eneste større trækobs var 18/9 4 **Vesborg Fyr** (SDY).

Amtets sidste Bynkefugle blev set 19/9 1 **Sletterhage** (BRA,JPA,LTP) samt 20/9 1 **Stavns** (SDY).

Total: 172   Antal indsendere: 30   Antal obs.: 131   Antal lokaliteter: 57

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	10	71	36	26	28	18	0	0	0

Sortstrubet Bynkefugl (*Saxicola torquata*) 11390

Statistikken siger, at der skal ses en Sortstrubet Bynkefugl i Århus Amt hvert andet år. Da der ikke blev registreret nogen i 1992, betyder det, at der gerne skulle have vist sig en Sortstrubet Bynkefugl i 1993. Og sådan gik det heldigvis også, idet der blev noteret 1 han 5/4 **Kalø Ruin** (SEL). Siden vi startede registreringerne tilbage i 1972 er der inkl. årets obs ialt noteret 13 fugle. Af disse observationer stammer de 7 fra foråret, mens de resterende 6 er fra efteråret. Ud af de 13 iagttagelser kommer de 12 fra kystnære områder i amtets østlige del. På landsplan er det sådan, at Sortstrubet Bynkefugl yngler uregelmæssigt, men måske årligt i kystnære områder i Vest- og Sønderjylland, ligesom arten for blot et par år siden yngede i Skagen-området. Om fuglene i Århus Amt skulle stamme fra den lille bestand andetsteds i Jylland er nok tvivlsomt. Mere sandsynligt er der tale om unge fugle på forlænget eller omvendt træk.

Stenpikker (*Oenanthe oenanthe*) 11460

Stenpikkeren er stadig en sjælden ynglefugl i amtet. Der er i 1993 registreret 2 sikre samt yderligere 4 sandsynlige/mulige ynglepar. Bestanden ligger på linie med de to foregående år, hvorimod den er noget lavere end bestanden i årene 1987-1990, hvor der årligt blev optalt mellem 5 og 10 par.

Er ynglebestanden ikke overvældende, kan vi til gengæld glæde os over virkelig fine tal både forårs- og efterårstrækket, hvilket har været stærkt medvirkende til at bringe årets samlede antal fugle op på 367 eksemplarer, som er noget nær det højeste antal nogensinde.

Årets første fugle blev 10/4 1 han **Fornæs** (JSP), 11/4 1 **Kragemosen, Samsø** (LEB,SDY) samt 22/4 3 **Hesselholm** (SDY).

De største tal fra forårstrækket blev 12/5 20 **Lading** (HET), 13/5 58 **Tustrup** (PLA) samt 16/5 25 **Sødringholm** (PLA,LTP,JPA).

Efterårstrækket startede allerede 7/8 5 **Kalsemade** (TBR). Og her blev de største tal 21/8 15 **Kalsemade** (TBR) og 19/8 med ikke mindre end 84 fugle ved **Tyskertårnet, Slettervang** (JTL). Endelig sås som vanligt fugle i oktober med 4/10 2 **Udbyneder** (ER,PR), 11/10 1 **Kalsemade** + 2 **Hesselholm** (TBR,LEB).

Drusselfugle

Og var det så årets sidste Stenpikkere? Nix! Som noget helt ekseptionelt kunne amtet i 1993 byde på en ægte vinterobservation, idet der 20/12 blev set 1 Stenpikker ved **Brabrand Sø** (HLY). Det har ikke været muligt at finde andre observationer fra december måned, så det er lige før observationen burde forelægges SU. Ang. sent trækkende Stenpikkere taler litteraturen om racen Grønlandsk Stenpikker (*Oenanthe oenanthe leucorhoa*), men om det er sådan en fugl, der har været på spil, vides desværre ikke.

Total: 367   Antal indsendere: 35   Antal obs.: 147   Antal lokaliteter: 60

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	17	105	4	1	67	170	8	0	1

Ringdrossel (*Turdus torquatus*) 11860

Årets materiale er ikke bare tyndt, det er papirtyndt. Manglende tal fra **Anholt** bærer sin del af skylden herfor, idet man blot, udover en bemærkning som 'næsten daglig', kan fortælle om max. 8 fugle 13/5 (AJE,MBT). Disse 8 Ringdrossler udgør sammen med enkelte obs fra **Gjerrild Nordstrand** i perioden 27/4-2/5 (HAC), 10/4 2 **Issehoved** (forårets første fugle, SDY), 20/4 2 **Sjelle** (JDK), 20/4 1 **Grund Fjord** (FFA), 22/4 1 **Kasted Mose** (JØP), samt 24/4 1 **Salten langsø** (GGU) forårets samlede observationer, hvilket som et minimum vil sige sølle 19 fugle.

Efterårets samlede iagttagelser udgøres af 18/9 1 **Tyskertårnet**, **Sletterhage** (JTL). Ergo lyder årets sum på min. 20 Ringdrossler, hvilket er langt det laveste siden 1986, hvor der kun blev noteret 9 fugle.

Total: min. 20   Antal indsendere: 11   Antal obs.: 13   Antal lokaliteter: 8

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	10	9	0	0	0	1	0	0	0

Solsort (*Turdus merula*) 11870

Der er modtaget oplysninger om ialt 1473 fugle, ligesom indberetningerne giver formodninger om en ynglebestand mellem 250 og 300 par. Ingen af disse tal viser et reelt billede af Solsortens udbredelse i amtet. Det ville i givet fald være ensbetydende med en væsentlig ringere udbredelse end ellers antaget. Det er glædeligt at konstatere, at tidligere års manglende interesse for at indsende oplysninger om Solsorten er et overstået stadium. I år er der således modtaget observationer fra 31 indsendere, hvilket er mange flere end tidligere. Der er modtaget oplysninger fra 89 lokaliteter, hvilket også er ny rekord.

De bedste yngelokaliteter ser ud til at være **Stubbe Sø**, hvor PBP har optalt 33 par, **Hestehave Skov** 25 par (TQA), **Ringelmose Skov** 22 par (TQA) samt **Lillering Skov** 25 par (MOH).

Der er ikke registreret større antal fra træktiden, hvorimod et par større tal fra vintertiden skal nævnes: 5/1 40 **Skjoldhøj Skov** (OL) og 13/1 75 **Vestereng, Århus** (JØP).

Total: 1473   Antal indsendere: 31   Antal obs.: 291   Antal lokaliteter: 89

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
117	104	144	201	307	172	210	21	50	92	54	67

Sjagger (*Turdus pilaris*) 11980

Så har der atter været Sjaggerinvasion. Efter et par år med et ret normal antal Sjaggere overgår 1993 alle rekorder med en totalsum på 76072 fordelt på 55085 i foråret og 22555 i efteråret. Når der kan opvises så høje tal, skyldes det primært, hvad der må kaldes et næsten sensationelt træk ved **Fornæs**, hvor RD 10/1 har noteret omkring 40000 Sjaggere. Det kan tilføjes, at højeste registrerede dagsmax. i landet er ca. 100.000 22/4 1973 (K.M. Olsen 1992).

I perioden efter kæmpetrækket ved **Fornæs** blev der observeret påne forekomster andre steder i amtet, såsom

13/1 700 **Vestereng, Århus (JØP)**, 16/1 700 **Lyngbygård Å (PHJ)** og 23/1 1500 **Hundslund (TBR)**.

Forårstrækket kulminerede medio april med den største obs 12/4 1200 **Fogstrup Mose (FNI)**. Forårets sidste trækgæster blev set 8/5 2 **Tørring-Tulstrup (JKI)** samt 16/5 4 **støvringgård Eng (ORY)** og fra samme dag 1 **Sødringkær (LTP,JPA)**.

Efterårstrækket indledtes 12/9 med 12 **Alstrup (LEB)** og blev præget af flere store flokke, hvoraf de største var 22/10 og 31/10 1500 **Gyllingnæs (TBR)**, 23/10 2000 **Norsminde Fjord (FLU)** samt 7/11 1700 **Tørring Kær (JPA)**.

Ligesom sidste år blev der registreret et sandsynligt ynglepar, som JSP har noteret fra **Svejstrup Skov**.

Total: 76072   Antal indsendere: 50   Antal obs.: 327   Antal lokaliteter: 147

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
472644	1202	1873	4738	8	0	2	0	15	107244	7554	4260

Sangdrossel (*Turdus philomelos*) 12000

Der er modtaget oplysninger om Sangdrossel fra ikke færre end 103 lokaliteter, hvilket er en fordobling i forhold til tidligere år.

Ynglebestanden er opgjort til at ligge et sted mellem 90-110 par med de største bestande i **Ringelmose Skov** 22 par (TQA), **Hestehave Skov** 14 par (TQA) samt 11 par i **Bjerregrav Mose (TBA)**.

Forårets første trækkende fugle blev set 3/3 ved **Sildeballekysten**. Fra 14/3 og de efterfølgende dage vrirler det frem med Sangdrossler på mange lokaliteter; 1 **Søbygård Sø (CHØ)**, 1 **Moesgård Strand (JTL)**, 1 **Silkeborg Vesterskov (JCN)** samt 1 **Sødringholm Skov (BRA,LTP,JPA)**. Største tal fra forårstrækket var 10/4 56 **Gjerrild Nordstrand (HAC)**.

Fra efteråret foreligger der også pæne tal, såsom 23/9 14 **Vesborg Fyr (SDY)**, 27/9 20 **Risskov (FR)**, 30/9 17 **Hornbæk Enge (LTP)**, 9/10 50 **Stjær Bakker (PLA)** samt 24/10 25 **Silkeborg Vesterskov (JCN)**. De sidste borttrækkende fugle blev set 30/10 1 **Hesselholm + 1 Mårup Skov (SDY)**, 17/11 og 27/11 1 **Kalsemade (TBR)**.

Traditionen med vinterobs af arten holdes i hævd, således 23/1 1 **Sildeballekysten (LM)** og 14/12 1 **Kalsemade (TBR)**. Sidstnævnte obs er indtil dato blot antets 2. decemberobs.

Total: 709   Antal indsendere: 39   Antal obs: 224   Antal lokaliteter: 103

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	81	194	67	75	114	4	90	121	1	1

Vindrossel (*Turdus iliacus*) 12010

Det er ikke ualmindeligt, at vindrosslens træk stort set ikke registreres, da der er tale om en udpræget nattækker. Heldigvis var et par **Århus-ornitter** oppe på dupperne om aftenen den 8/10, hvor de oplevede et træk af en størrelsesorden, som aldrig tidligere er iagttaget i amtet, idet de i løbet af 5-6 timer om aftenen/natten optalte et sydgående træk over **Århus Midtby** på min. 13000. Som observatøerne skriver, må der reelt have været tale om et betydeligt større træk end de nævnte 13000, idet der kun blev talt op over et begrænset område, hvorimod trækket forløb over en bred front. Jvf. K. Malling Olsen, Danmarks Fugle er det største træk noteret ved **Sønderho, Fanø**, hvor dagsmax. lyder på 108500 den 12/10 1989. Iflg. samme kilde lyder dagsmax. fra et andet stort træksted, **Skagen** på 30-40000 26/10 1976. Men årets **Århus-obs** er immervæk imponerende.

Drosselfugle

Foråret var forbløffende fattigt på observationer. Der er således kun 1 obs på over 100 stk; 13/4 120 **Mårup, Samsø (SDY)**.

Efterårstrækket indledtes et par uger før kulminationen 8/10, idet de første fugle blev set/hørt 18/9 1 **Udsager Hage, Samsø (LM)** + 15 **Lading (HET)** samt 19/9 17 **Stubbe Sø (PBP)**. Efter kanonstrækket 8/10 sås flokke på mellem 100 og 250 flere steder i amtet. De sidste fugle forlod os 16/4 1 **Bjerregrav Mose (BRA,JPA)**, 18/4 42 **Fussingø (TBA)** samt 22/4 2 **Kasted Mose (JØP)**.

Som det fremgår månedsfordelingen var det meget småt med gæster i vintermånederne januar og februar.

Total: 16652   Antal indsendere: 33   Antal obs.: 165
Antal lokaliteter: 78

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL
61	14	188	298	0	0	0

Misteldrossel (*Turdus viscivorus*) 12020

Årets ynglebestand er opgjort til 46 par, hvilket er en tand over gennemsnittet for de senere år. Arten træffes på mange forskelligartede biotoper. Således er den i år registreret fra 113 lokaliteter, hvilket er en betydelig stigning i forhold til tidligere år. Mon ikke det er effekten fra Atlas-projektet, der slår igennem her?

De 46 ynglepar er fordelt på hele 31 lokaliteter, hvilket betyder, at de største ynglelokaliteter kun rummer 3-4 par. Disse er **Kanhave Kanal, Samsø** 4 par (LEB), **Svejstrup Skov** 3 par (JSP), **Kåsehoved** 3 par (TBR) samt **Storskov ved Tvillumgård** 3 par (AJA).

Forårstrækket indledes så småt i månedsskiftet februar/marts. Som vanligt er det især fra **Gjerrild Nordstrand**, at der registreres et større track, idet HAC, RD, FR, HLL m.fl. ialt har optalt 517 fugle med max. 7/3 170 rst (DOF). Godt nok - men stadig langt til rekordåret 1987, hvor der blev set 1470 'mistler'. Andre pæne træktal kommer fra **Moesgård Strand**, hvor SSK 10/3 har noteret 34 fugle, samt **Issehoved** 21/3 med 26 (SDY).

I løbet af efteråret ses enkelte flokke, såsom 12/9 32 **Stubbe Sø (PBP)**, 26/9 16 **Søledet Strandeng (VOL)**, 8/10 26 **Salten Langsø (EJJ)** samt 18/10 17 **Sletterhage (JTL)**.

Vinterperioden december, januar, februar rummede totalt 193 fugle, hvilket er pænt over normalen. Der har givetvis været et par trækgæster imellem, men om der reelt har været flere overvintrende fugle end tidligere, eller om det skyldes, at fuglekiggere er blevet mere opmærksomme på Misteldrosslernes vinterbiotoper, vides ikke.

Total: 1109   Antal indsendere: 50   Antal obs.: 324   Antal lokaliteter: 113

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
48	110	351	279	54	31	38	39	110	79	17	18

Græshoppesanger (*Locustella naevia*) 12360

44 "ynglepar" på 13 lokaliteter, alle i form af syngende ♂♂. Bjerregrav Mose er suverænt den bedste lokalitet for denne art med 10-23 syngende (TBA). Men også langs Gudenåen og Randers Fjord er registreret en del syngende fugle.

Årets første syngende individer hørtes en dag senere end i 1992: 27/4 1 sy Gudenåparken og 1 sy Teppestrup Kær (LTP), 28/4 Gudenåparken og Nørreådalen (ASJ,BRA), 29/4 Sminge Sø og Bjerregrav Mose (FNI,CSS).

Sidste obs: 12/7 1 Uldrup Bakker (OGJ), 15/7 1 Dronningborg Bredning (LTP) og 2/8 2 Østrup Skov (KIH).

Total: 192   Antal indsendere: 34   Antal obs: 112   Antal lokaliteter: 36

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	6	104	72	8	2	0	0	0	0

Flodsanger (*Locustella fluviatilis*) 12370

10 personer har indrapporteret ikke mindre end 23 observationer af denne sjældne trækgæst. Men det drejer sig sandsynligvis "kun" om 3 individer. Den første blev observeret 20/5 1 sy Trambermose v. Fuglsø (JTL). Samme dag samt 21/5 og 25/5 1 sy Fussingø (BRA,SMJ). De resterende obs stammer fra Brabrand Sø, vestenden, hvor arten er hørt fra 26/5-22/6 (PLA,BGO,JTL,JLY,SHØ,MCH,OL). De fleste obs er gjort i timen inden midnat. Det kan dog ikke udelukkes, at der har optrådt mere end et individ.

Savisanger (*Locustella luscinioides*) 12380

Denne meget sjældne sommergæst er atter registreret i Århus Amt - for første gang siden 1990. To personer har haft fornøjelsen ved Det Herreløse, Norsminde Fjord: 13/5-18/5 1 sy (OGJ) og 16/5 1 sy (FLU). I følge OGJ er det første obs af denne art ved Norsminde Fjord.

Sivsanger (*Acrocephalus schoenobaenus*) 12430

Der er konstateret 35-42 syngende Sivsangere på 14 lokaliteter, hvoraf de største forekomster nævnes: 3-5 Gudenåparken (JPA), 5-7 Dronningborg Bredning (LTP), 2-3 Hollandsbjerg Holme (ORY), 2 Gjerlev Kær (TNI), 3 Tåning Sø (OCH), 9 Brabrand Sø og 4 Årslev Enge (PHJ), 2-4 Tåstrup Sø og Mose (MOH).

Meget tidlig ankomst af de første Sivsangere. Man skal helt tilbage til 20/4 1983 for at finde en tidligere ankomst: 24/4 1 sy Sortesø (PLA) + 1 sy Gudenåparken (JPA) og 25/4 1 sy Mørke Kær (HRI).

Sidste obs: 7/8 3 Hollandsbjerg Holme, 15/8 2 Støvringgård Eng (ORY), 7/9 1 Årslev Enge (TQA).

Total: 131   Antal indsendere: 24   Antal obs: 72   Antal lokaliteter: 32

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	14	60	37	14	6	1	0	0	0

Kærsanger (*Acrocephalus palustris*) 12500

Der er indrapporteret 160-180 ynglepar fordelt på 35 lokaliteter. Som hos Græshoppesanger er Bjerregrav Mose favorit-lokaliteten for denne inmigrationens mester. Men også fra andre lokaliteter i amtet meldes om store antal: 12 Lilleåen Mølballe-Rønbæksø (SMJ), 8 Norsminde Fjord (OGJ), 28-32 Bjerregrav Mose (TBA), 4-7 Romalt Enge og 15-25 Dronningborg Bredning (LTP), 4 Bjarup Mose (BEH), 10 Drastrup

Sangere

Enge (JHA), 3-4 Tåstrup Sø (MOH) og 5-8 Tåstrup Mose (MOH).

En enkelt meget tidlig obs.: 20/4 1 sy Tåning Å (OCH). Derefter 6/5 1 sy Skrødstrup Mølleddam (ELS) og 8/5 Søby Strand (TBR).

Sidste obs: 25/7 3 Bovlstrup (TBR), 26/7 2 Brabrand Sø (CHØ), 28/7 1 Dystrup Sø (LPJ).

Total: 401   Antal indsendere: 35   Antal obs: 161   Antal lokaliteter: 69

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	1	88	273	39	0	0	0	0	0

Rørsanger (Acrocephalus scipaceus) 12510

En forrygende flot indrapportering af ynglende Rørsangere; 400-477 ynglepar fordelt på 35 lokaliteter. Her er **Dronningborg Bredning** med 125 par (LTP) amtets bedste lokalitet for denne rørskovsfugl. Andre store forekomster: 18 **Støvringgård Eng** og 35-50 **Hollandsbjerg Holme** (begge ORY), 14-50 **Bjerregrav Mose** (TBA), 15-20 **Gudenåparken** (JPA), 18-25 **Tåstrup Sø** (MOH) og 15-18 **Tåstrup Mose** (MOH).

Ankomst: 23/4 1 sy Sølyst (BGO), 24/4 1 Tre-Broer, Århus Å (OL) + Vorup Kær 1 (JPA).

Sidste obs: 18/9 3 **Vesborg Fyr** (SDY) + 3 **Hornbæk Enge** (JPA,LTP), 19/9 2 **Vesborg Fyr** (SDY) og 24/9 1 **Brassø** (FNI).

Total: 1224   Antal indsendere: 43   Antal obs: 241   Antal lokaliteter: 76

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	10	43	521	231	9	22	0	0	0

Drosselrørsanger (Acrocephalus arundinaceus) 12530

Ingen registreringer i år fra Mørke Kær, hvor arten ellers har været trofast de seneste fire sæsoner. Måske skyldes det, at den ornitologiske aktivitet på denne lokalitet er faldet meget. Til gengæld er der indrapporteret fund fra to andre lokaliteter i amtet af syngende hanner. 10/5 1 **Ørnsø** (JCN), 16/5 1 **Glatved Strand** (LPJ,JPL,DOF).

Gulbug (Hippolais icterina) 12590

I betragtning af den øgede ornitologiske aktivitet i 1993 er det en ringe rapportering af denne art. Samme totaltal som sidste år, men væsentlig færre indsendere fra færre lokaliteter. Har folk tabt interessen for denne spændende sanger, eller er der tale om en stagnation for arten?.

Yngel: 16-19 par, hvor lokaliteter med mere end et par nævnes: 2 **Majgård Mose Helgenæs** (JTL), 2 **Hungstrup Skov**, 2-3 **Fussingø Skov** 2-3 **Asfarg Mose** (JPA), 1-2 **Bjerregrav Mose** (TBA).

Normal ankomst: 6/5 1 **Totten Anholt** (AJE), 9/5 1 **Gjerrild Nordstrand** (DOF) og 12/5 1 **Sletterhage** (OL).

Sidste obs: Ingen obs i August ??, 12/9 1 **Tyskertårnet** (TBA), 18/9 10 (årets største obs) **Udbyover Sø** (TNI).

Total: 106   Antal indsendere: 26   Antal obs: 71   Antal lokaliteter: 43

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	0	44	48	3	0	11	0	0	0

Høgesanger (*Sylvia nisoria*) 12730

Med 2 fund af Høgesanger i 1993 er vi oppe på ialt 8 registreringer i amtet. Arten optræder hyppigst i Østdanmark, og ofte sammen med Rødrygget Tomskade.

1/5 1 Jernhatten (DOF) og 21/8 1 juv. msk Brabrand Sø (Mikael Anker).

Gærdesanger (*Sylvia curruca*) 12740

Man kan undre sig over, at der ikke er flere ynglere registreringer af arten fra de mange villahaver, der er en af artens kernebiotoper. Der optræder ganske vist en del enkeltobservationer af syngende hanner herfra. Vi skal opfordre til at registrere stedfaste syngende hanner og evt. unger og indsende disse obs til lokalrapporten.

Yngel: 15-19 par, hvoraf følgende skal nævnes: 2 Fejrup Mose, Helgenæs (JTL), 1-2 Dronningborg (JPA), 1-2 Udsager Hage (LM), 2 Ringelmose Skov (TQA), 1-2 Tåstrup Mose (MOH), 1-2 Tåstrup Sø (MOH), 3 Vilhelmsborg Skov (JHA).

Største obs af syngende hanner: 1/5 og 21/5 10 Gjerrild Nordstrand (HAC), 20/5 10 Århus Nord (JØP), 31/5 11 Stubbe Sø (PBP).

Ankomst: 24/4 1 Tre-broer + 1 Risskov by + 1 Lading (OL,FR,HET), 25/4 syv forskellige lokaliteter (JLY,FR,BGO,TBA,SDY,TBR,JØP).

Sidste obs: 18/9 1 obs fra hhv. Glatved Strand, Hesselholm Made, Vesborg Fyr og Udsager Hage (LPJ,SDY,LM) samt 19/9 1 Vesborg Fyr + Sletterhage (SDY,JPA,LTP,BRA).

Total: 266   Antal indsendere: 36   Antal obs: 151   Antal lokaliteter: 78

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	47	143	36	14	6	20	0	0	0

Tornsanger (*Sylvia communis*) 12750

Tornsangerens foretrukne biotop består af tæt op til et par m højt krat og helst ikke ret meget opvækst ud over det. Vegetationen må gerne være mosaik-agtig fordelt. Så er artens krav til redeanbringelse og sangposter opfyldt. Derfor er Bjerregrav Mose tilsyneladende også artens foretrukne biotop her i Amtet, men også skovparceller med unge nåletræer kan rumme pæne Tornsangerbestande (f.eks. Hestehave Skov).

Der er registreret 193-287 ungepar fordelt på 42 lokaliteter, hvoraf de største nævnes: 4-5 Hvalløvs Kær (BLA), 31-107 Bjerregrav Mose (TBA), 5-6 Asferg Mose, 10 Tvede Enge, 10 Dronningborg Enge (JPA), 11 Ringelmose Skov, 19 Hestehave Skov (TQA), 6-8 Tåstrup Sø (MOH), 8-12 Tåstrup Mose (MOH).

Forholdsvis tidlig ankomst: 26/4 1 Venning (BRA), 27/4 2 Gjerrild Nordstrand (HAC), 28/4 Kalø ruinen + 1 Besser + 1 Sildeballe (OL,LM,TBA). Ikke særlig store obs fra forårstrækket: 16/5 33 Glatved Strand (LPJ), 22/5 + 23/5 40 Gjerrild Nordstrand (HAC) blev de største.

Sidste obs: 19/9 3 Vesborg Fyr (SDY) + 1 Stubbe Sø (PBP) + 1 Sletterhage (JPA,LTP), 23/9 1 Vesborg Fyr (SDY). Sidste obs er den seneste obs af Tornsanger i de seneste 12 år.

Total: 1139   Antal indsendere: 40   Antal obs: 220   Antal lokaliteter: 109

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	16	474	461	159	6	23	0	0	0

Sangere

Havesanger (Sylvia borin) 12760

Der er registreret 113-133 ynglende Havesangerpar på 26 lokaliteter. De største antal var: 5-10 **Fussing Skov**, 3-4 **Hungstrup Skov** og 3-4 **Gudenåparken** (alle JPA), 34-43 **Bjerregrav Mose** (TBA), 15 **Ringelmose Skov** og 15 **Hestehave Skov** (begge TQA).

Ankomst 5 dage tidligere end sidste år, ja man skal faktisk tilbage til 1988 for at finde en tidligere ankomst: 27/4 1 **Universitetsparken**, 28/4 1 **Kalø ruinen** (OL) og 29/4 1 **Høgebjerg Skov** (CEL).

Usædvanlig tidlig sidste obs 18/7 1 **Mesing Overskov** (PLA), sandsynligvis den tidligste overhovedet. Det er normalt at registrere arten hele aug måned og ofte et stykke ind i sept. Mon ikke arten er blevet overset på denne tid af året?

Total: 476   Antal indsendere: 32   Antal obs: 128   Antal lokaliteter: 59

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	8	178	200	90	0	0	0	0	0

Munk (Sylvia atricapilla) 12770

Der har været en del vinter obs af Munk. Det er ikke så usædvanligt for arten i milde vintre, da den overvintrer, i det sydlige Europa og Nordafrika, forholdsvis tæt på ynglepladsen. De arter der overvintrer syd for Sahara (som f.eks. Havesanger) er langt mere afhængig af, at komme afsted på rette tid og vil derfor ikke i samme udstrækning trække i forhold til vejret men nærmere i forhold til årstiden. Det har imidlertid overraskende nok vist sig, at (i det mindste hos de Munke, som ses om vinteren i England) overvintringen er genetisk betinget (se Fugle 4/93 s. 6).

Der er indrapporteret 113-140 ynglepar fordelt på 34 lokaliteter. Lokaliteter med de største bestande er: 5-16 **Bjerregrav Mose** (TBA), 4-5 **Hungstrup Skov**, 5-10 **Fussing Skov**, 4-5 **Asferg Mose** og 4-5 **Gudenåparken** (alle JPA), 5 **Storskov v. Tvillumgård** (AJA), 6-10 **Lillering Skov**, (MOH), 18 **Ringelmose Skov** og 23 **Hestehave Skov** (begge TQA). På de to sidste lokaliteter er foretaget en egentlig ynglefuglekortlægning. Der vil sandsynligvis være tilsvarende store sangerbestande i de mange andre blandskove rundt omkring i amtet. F.eks. indrapporterede TBA sidste år 36 ynglepar i **Fussing Skov**.

Det egentlige træk startede i marts med 7 obs, hvilket er meget tidligt, da ankomsten normalt først er i april. Af disse var de fleste hunner, hvilket også er usædvanligt da hannerne normalt ankommer 1-2 uger før hunnerne: 3/3 1 **Højbjerg** (JLA), 6/3 1 **Kysing Næs** (OGJ), 16/3 1 **Sejs** (FNI).

Sidste obs: også efteråret er usædvanligt med obs helt hen i november: 12/10 1 **Havreballegård Skov** (HYD), 15/10 1 **Universitetsparken** (CHØ) + 1 **Århus Nord** (JØP) samt 12/11 1 **Ørnsø** (JCN).

Vinter: januar 1 **Have i Grenå** (Vita Velling), 27/1 1 **Hasle** (HD), 1 ♂ og ♀ **Højbjerg** (HP).

Total: 596   Antal indsendere: 41   Antal obs: 177   Antal lokaliteter: 86

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
4	0	7	61	216	155	128	2	20	3	1	0

Skovsanger (Phylloscopus sibilatrix) 13080

Traditionen tro den af sangerne der registreres færrest af. Til trods for mange gode skovlokaliteter i amtet må man måske erkende, at denne art ikke er så almindelig her på disse kanter. Der er indrapporteret 24-26 ynglepar fordelt på 18 lokaliteter. Bedste lokaliteter synes at være, 3 **Sødringholm Skov** (JPA), 3 **Sandmark Skov** (LPJ), 2-3 **Stenalt Skov** (ORY), 3 **Vilhelmsborg Skov** (JHA). Største obs af syngende hanner: 2/5 5 **Rye Nørreskov** (JKI) + 5 **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 18/7 5 **Støvring Nørreskov** (KIH).

Ankomst: Tidligste ankomst siden 1989; 18/4 3 Østrup Skov (KIH), 25/4 1 Støvring Nørreskov + 1 Silkeborg Nordskov + 1 Fussing Skov + 1 Trekanten (KIH,FNI,TBA,SDY), 26/4 1 Ringelose Skov (TQA).

Sidste obs: Kun en obs fra august 16/8 4 Østrup Skov (KIH).

Total: 157   Antal indsendere: 36   Antal obs: 89   Antal lokaliteter: 51

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	22	83	22	26	4	0	0	0	0

Gransanger (*Phylloscopus collybita*) 13110

Der er registreret 175-188 ynglepar på 36 lokaliteter. Sidste år var Fussing Skov bedste Gransanger lokalitet med 32 par (TBA). I år er det Ringelose Skov og Hestehave Skov der er de bedste med h.h.v. 34 og 37 par (TQA). Det er ikke nødvendigvis et udtryk for, at disse skove er de optimale biotoper for denne art, men de er blot de bedst undersøgte. Der eksisterer en lang række blandskove i amtet, hvor der vil kunne registreres lignende antal ynglende Sylvia og Phylloscopus arter. Andre gode Gransanger lokaliteter er: 17-19 Bjerregrav Mose (TBA), 6-7 Gudenåparken (JPA), 7 Drastrup Enge (JHA), 7-8 Lillering Skov (MOH), 12 Vilhelmsborg Skov (JHA). Desuden er der registreret 11-19 syngende hanner i Søbygård Skov (CHØ) og 21 Moesgård Storskov (JØP).

Ankomst: Det egentlige træk startede allerede 7/3 med en syngende han Brabrand Sø (TQA), 15/3 1 Gudenåparken (LTP), 16/3 1 Moesgård Storskov (JDK).

Sidste obs: igen i år usædvanlig mange obs i okt. og sågar en syngende han i nov, 17/10 1 Risskov Skov (FR), 18/10 1 Gyllingnæs (TBR), 13/11 1 sy Krakær (KQJ).

Et vinterfund: 1 overvintrende individ i Brattingsborg Skov 29/1 (JDK).

Total: 956   Antal indsendere: 46   Antal obs: 284   Antal lokaliteter: 120

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	0	24	261	186	137	190	22	102	33	1	0

Løvsanger (*Phylloscopus trochilus*) 13120

Der er indrapporteret 168-276 ynglepar på 35 lokaliteter. Ikke overraskende er det Bjerregrav Mose der amtets bedste Løvsanger lokalitet med 53-135 ynglepar (TBA). Andre lokaliteter med pæne forekomster: 8-10 Hungstrup Skov, 10-15 Asferg Mose, 6-8 Gudenåparken (alle JPA), 14 Ringelose Skov, 11 Hestehave Skov (TQA), 7 Drastrup Enge (JHA). Desuden nogle lokaliteter med registreringer af et stort antal syngende hanner: 24/4 50 Armhoved (SDY), 25/4 30 Trekanten (SDY), 29/4 49 Sandmark Skov (LPJ), 30/4 20 Mørke Kær (FR), 1/5 24 Søbygård Skov (CHØ), 2/5 55 Gjerrild Nordstrand (DOE,ABL), 16/5 23 Glatved Strand (LPJ), 31/5 31 Stubbe Sø (PBP).

Ankomst meget tidligt: 6/4 1 sy Horsemose, Helgenæs (JTL), 13/4 1 sy Lading (HET), 14/4 1 sy Brabrand Sø (BGO).

Eneste større obs fra efterårstrækket: 18/9 100 rst Tyskertårnet (JTL).

Sidste obs: 23/9 5 Veshov Fyr (SDY), 29/9 37 Glatved Strand (LPJ) og 16/10 1 Brabrand (JTL). Man skal helt tilbage til 1988 for at finde en så sen sidste obs.

Sangere/Fluesnappere

Total: 1778   Antal indsendere: 45   Antal obs: 226   Antal lokaliteter: 107

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	401	605	446	95	32	198	1	0	0

Fuglekonge (*Regulus regulus*) 13140

En lavere total end sidste år, trods den øgede ornitologiske aktivitet (33 inds.). Denne almindelige ynglefugl er åbenbart stadig ualmindelig meget overset. Der er indberettet 78-87 ynglepar fra 24 lokaliteter, hvor de største nævnes. 5 **Hungstrup Skov** (JPA), 22 **Ringelmose Skov**, 16 **Hestehave Skov** (TQA), 5-8 **Lillering Skov** (MOH).

Fra træktiden ikke de store mængder som sidste år. De største antal: 2/1 26 **Stubbe Sø** (LPJ), 3/4 20 **Issehoved** (SDY), 9/4 30 **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 12/9 29 **Elløv Enge** og 29/9 29 **Glatved Strand** (begge LPJ), 24/10 21 **Vesborg Fyr** (SDY) og 31/10 31 **Stubbe Sø** (PBP).

Total: 893   Antal indsendere: 33   Antal obs: 163   Antal lokaliteter: 66

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
94	52	107	162	60	17	100	12	119	121	31	18

Rødtoppet Fuglekonge (*Regulus ignicapillus*) 13150

Igen i år besøg af denne art, endda med 2 obs: 15/4 1 han **Totten Anholt** (AJE) og pri maj 1 sy **Rygård Dyrehave** (DOF).

Grå Fluesnapper (*Muscicapa striata*) 13350

Der er registreret 29-33 ynglepar på 23 lokaliteter, hvor lokaliteter med mere end et ynglepar nævnes, 2 **Storskov v. Tvillum** (AJA), 2 **Støvring Sønderkov** (KIH), 1-3 **Kælehoved** (TBR), 2 **Fussing Skov** (JPA), 3 **Ringelmose Skov** (TQA) og 2 **Besser, Sildehølle** (LM).

Ankomst: 4/5 1 **Findal-Fredhave Skov** (PEØ) og 5/5 2 **Støvring Sønderkov** (KIH).

Den største obs fra efterårstrækket: 19/9 5 **Sletterhage** (LTP,JPA,BRA).

Sidste obs: 22/9 1, 23/9 3 **Vesborg Fyr** og 24/9 1 **Brundby** (alle SDY), 29/9 1 **Glatved Strand** (LPJ). De tre sidste obs er de seneste obs af arten i 13 år - den sidste obs sandsynligvis det seneste overhovedet.

Total: 160   Antal indsendere: 35   Antal obs: 101   Antal lokaliteter: 56

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	3	43	48	32	9	37	0	0	0

Lille Fluesnapper (*Ficedula parva*) 13430

I år er registreret 4 individer, 22/5 1 sy han **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 25/5 1 sy han **Ørnereden** (SSK), samme sted 19/6 1 sy han (MCH). Denne han er sandsynligvis halvpert af det par, som er iagttaget fra 2/6-30/6 (OGJ) på denne lokalitet. Det er dog uvist om parret fik unger på vingerne, men et yngleforsøg er det. I 1988 yngede i **Marselisborg Skov** et par der fik 2 unger. Den sidste obs er fra efteråret, af en tysk turist via (JPA), som siger god for denne obs: 2/9 1 han ved **Sletterhage**.

Broget Fluesnapper (*Ficedula hypoleuca*) 13490

I forhold til sidste år hvor der var pæne ynglefugle tal fra **Fussing Skov** og **Rugholm Kolonihaver**, er det noget mere behersket i år. Ialt 22-27 par fordelt på 17 lokaliteter. De største nævnes, 2-3 **Svejstrup Skov**, 2 **Østervoer** (JSP), 2 **Fussing Skov** (JPA), 2 **Fjordplantagen Voer** (ORY).

Ankomst til normal tid: 24/4 1 Lillering Skov (MOH), 25/4 1 Lyngbygårds Å (CHJ) + 1 Dragsmur (JTL) + 1 Fussing Skov (TBA) + 2 Trekanten (SDY).

Største obs er 9/5 6 Gjerrild Nordstrand (HAC), 31/5 6 Stubbe Sø (PBP).

Sidste obs: 18/9 2 Vesborg Fyr (SDY), 19/9 2 Sletterhøge (JPA,LTP,BRA), 20/9 1 Brabrand (LB).

Total: 151   Antal indsendere: 29   Antal obs: 94   Antal lokaliteter: 50

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	6	90	23	26	1	7	0	0	0

Mejser m.m. (Skægmejse - Pungmejse)

For denne fuglegruppe er der generelt indsendt færre observationer fra 1993 end fra året før, kun Halemejse og Træløber skiller sig markant ud med stigninger i antal observationer på ca. 50%. Til gengæld er der indsendt langt flere ynglefund end normalt, f.eks. Spætmejse: ca. 170 par i 1993 mod 32 par i 1992 og Blåmejse: ca. 85 par i 1993 mod 18 i 1992. Størst er stigningen hos Træløber: ca. 90 par i 1993 mod 13 par i 1992. Disse stigninger skyldes formodentlig Projekt Fuglenes Danmark, ligesom stigningen i antallet af lokaliteter hos de fleste arter. Projektet har dog ikke formået at ændre væsentligt ved antallet af indsendere.

Skægmejse (*Panurus biarmicus*) 13640

Færre observationer, men over 5 fugle per obs. i gennemsnit bringer totalen op på samme niveau som rekordåret 1992.

Yngel: **Dronningborg Bredning** er stadig topscoreren med 10 par ifølge LTP (JPA vurderer dog kun 3-5 par). Hele 3 andre lokaliteter har huset registrerede ynglepar: **Hollandshjerg Holme** 5 par (LTP,PLA,ORY), **Norsminde Fjord** 4 par (OGJ,IZN) og **Brabrand Sø** 3 par (PHJ).

Fra en række lokaliteter foreligger der mere eller mindre regelmæssige observationer, her skal nævnes lokalitetsmax: 15/7 20 **Dronningborg Bredning/Kristrup Enge** (LTP), 18/7 17 **Hollandshjerg Holme** (ORY) 25/7 8 **Støvringgård Eng** (ORY), 5/9 20 **Det Herreløse, Norsminde Fjord** (OGJ), 25/9 11 **Grund Fjord** (ORY), 15/10 21-24 **Brabrand Sø** (AJA,MD), 23/10 4 **Drastrup Enge** (ORY), 18/11 30 **Amstrup Red** (PHJ).

Træk: Arten er jo delvis standfugl, men der foreligger meget få observationer fra vinterperioden jan-feb og ult nov-dec, således kun to obs fra januar; 2/1 5 + 28/1 1, alle **Dronningborg Bredning** (LTP). Forårets første bliver herefter 6/3 2 samme sted (JPA). Fra efteråret et par obs udenfor de formodede yngleområder; 17/9 1 **S Udsager Høge, Samsø** (LM) og 19/10 2 **Randers Fjord v. Udbyhøj** (LTP). Bemærk også den store obs fra **Amstrup Red** i november. Årets sidste obs blev 26/11 1 **Brabrand Sø** (PHJ).

Total: 566   Antal indsendere: 21   Antal observationer: 96   Antal lokaliteter: 18

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
6	0	15	23	46	46	85	69	98	145	33	0

Halemejse (*Aegithalos caudatus*) 14370 (14371:nordlig, 14372:sydlig)

Februar og marts ser ud til at være højtid for observationer af Halemejsen, omend kun august er en egentlig dødt periode.

Yngel: 27-31 par fra 23 lokaliteter, flest 3 par **Støvring Sønderkov** (KIH), 2-3 par **Bjerregrav mose** (TBA), 2 par **Hestehave Skov** (TQA) og 2 par (nordlige) **Læsten Bakker** (BRA).

Mejser

Større forekomster: 24/2 45 **Brattingsborg Skov** (JDK), 17/7 35 **Lading Sø** (HET), 7/2 20 **Salten Langsø** (FNI), 10/3 11 nordlige **Brattingsborg Skov** (JDK) og 18/9 7 sydlige **Gudenåparken** (JPA).

11% blev racebestemt, ligeligt fordelt på begge racer.

Total: 1011   Antal indsendere: 45   Antal observationer: 207   Antal lokaliteter: 91

(1) Halemejsje ialt (2) Nordlige Halemejsjer (3) Sydlige Halemejsjer

	JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1)	83	251	178	57	47	60	65	16	56	62	57	79
2)	6	6	24	7	11	3	2	0	0	0	0	0
3)	0	3	18	5	0	0	0	0	7	13	0	0

Sumpmejsje (Parus palustris) 14400

Yngel: 30-36 ynglepar fra 18 lokaliteter, suverent flest i **Ringelmose Skov** med 12 par og **Hestehave Skov** med 5 par (begge TQA) ellers kun 1 eller 2 par pr. lokalitet. JPA vurderer Sumpmejsje til at være en ret almindelig ynglefugl i Fussingø-skovene, men mon ikke den er det flere steder?

Største forekomster: 27/3 14 og 31/1 11 **Fussingø Skov** (TBA) og 13/3 10 og 27/3 9 **Salten Langsø** (JTL).

Total: 271   Antal indsendere: 22   Antal observationer: 95   Antal lokaliteter: 49

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
21	23	77	24	9	14	50	0	10	20	4	19

Fyrremejsje (Parus montanus)

En observation er under behandling af SU: marts i **Gjerrild Nordstrand**.

Arten er ikke på SU-listen længere, men observationer udenfor Sønderjylland og Sjælland behandles af SU.

Topmejsje (Parus cristatus) 14540

Yngel: 20 ynglepar fra 11 lokaliteter bl.a. 4 par **Ringelmose Skov** og 3 par **Hestehave Skov** (TQA).

Største observationer: 19/9 14 **Stubbe Sø** (PBP), 22/8 10 **Elløv Enge** og 31/3 6 **Sandmark Skov** (LPJ).

Total: 301   Antal indsendere: 15   Antal observationer: 107   Antal lokaliteter: 35

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
22	26	34	55	17	9	26	16	45	23	8	20

Sortmejsje (Parus ater) 14610

Yngel: 51-53 yngelpar fra 20 lokaliteter, flest 15 par **Hestehave Skov**, 12 par **Ringelmose Skov** (TQA) og 4 par **Hungstrup Skov** (JPA).

50% af de sette Sortmejsjer er indrapporteret af PBP fra **Stubbe Sø**. De største obs-dage derfra var: 14/2 40, 26/9 32, 19/9 30 og 31/12 23. Øvrige lokalitetsmax: 13/3 16 **Højkol Skov** (JTL), 15/8 15 **Elløv Enge** (LPJ) og 29/9 11 **Glatved Strand** (LPJ).

Total: 875   Antal indsendere: 24   Antal observationer: 164   Antal lokaliteter: 56

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
70	103	131	99	111	22	79	30	98	65	23	44

Blåmejse (*Parus caeruleus*) 14620

Yngel: 81-88 ynglepar fra 24 lokaliteter, hvoraf de bedste var: **Ringelmose Skov** med 22 par, **Hestehave Skov** med 12 par (begge TQA) og **Vilhelmsborg Skov** med 10 par (JHA).

Der er indrapporteret en del større ansamlinger bl.a. 18/9 47 Tyskertårnet v/Sletterhage (JTL), 18/1 36 Fussingø Skov (TBA), 30/1 30 Kolt (OJE), 12/2 30 Skanderborg By (JØP), 12/9 30 Stubbe Sø (PBP), 7/3 25 Temnæs Odde (PLA), 22/3 25 Gyllingnæs (TBR) og 18/9 20 Veshorg Fyr (SDY).

Total: 1135   Antal indsendere: 30   Antal observationer: 191   Antal lokaliteter: 71

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
162	142	201	108	55	70	101	16	177	43	24	36

Musvit (*Parus major*) 14640

Yngel: 157-185 ynglepar fra 35 lokaliteter er et resultat, det bliver svært at slå i fremtiden. TQA's registreringer i **Ringelmose Skov** og **Hestehave Skov** topper listen med 33 par hvert sted! Ellers kan nævnes 20-25 par i **Lillering Skov** (MOH) og 12 par i **Vilhelmsborg Skov** (JHA).

PBP har de største optællinger af Musvit med 17/1 75, 7/2 52 og 19/9 51, alle ved **Stubbe Sø**. De største lokalitetsmax er ellers: 10/1 40 **Ebeltoft Sønderkov** (LPJ), 7/6 40 **Torskov (Marselisborg Skov)** (PLA), 27/1 38 **Fussingø Skov** (TBA), 12/2 30 **Skanderborg By** (JØP) og 10/10 30 **Gjerrild Nordstrand** (JPA).

Som kuriosum kan nævnes, at JLY har indrapporteret en næsten farveløs hun, overvejende med sorte, grå og hvide tegninger, som (måske passende?) havde fast tilholdssted ved **Århus Amtssygehus** i perioden 16-22/4.

Total: 2308   Antal indsendere: 33   Antal observationer: 282   Antal lokaliteter: 93

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
225	285	361	354	208	177	224	33	170	135	38	98

Spætmejse (*Sitta europaea*) 14790

Yngel: 160-178 ynglepar fordelt på 59 lokaliteter, flest i **Findal-Fredhave Skov** med 12-15 par (PEØ) og **Østervoer, Kalsehoved** og ved **Lynghygårds Å** med hver 10 par (JSP,TBR,CHJ)

Der er blevet set under 3 fugle i gennemsnit pr. observation, men på adskillige lokaliteter er der blevet set mere end 10. Lokalitetsmax: 25/4 25 **Moesgård Storskov** (JØP), 18/9 18 **Fussingø Skov** (TBA), 7/6 13 **Torskov (Marselisborg Skov)** (PLA), 28/3 11 **Fløjstrup Skov** (OL), 24/10 11 **Salten Langsø** (ERH) og 20/12 10 **Kolskov** (PLA).

Total: 803   Antal indsendere: 36   Antal observationer: 270   Antal lokaliteter: 104

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
17	38	136	192	108	77	84	24	27	46	18	36

Træløber (*Certhia familiaris*) 14860

Yngel: 88-97 ynglepar fra 33 lokaliteter, den bedste, **Hestehave Skov** med 14 par (TQA), havde flere registrerede par end hele amtet i 1992! Desuden havde **Ringelmose Skov** 13 par (TQA), **Kalsehoved** 10 par (TBR) og **Søby Fredskov** 7 par (TBR).

I gennemsnit ses ca 2 fugle ad gangen, og observationer større end 8-10 er en sjældenhed. De største forekomster udover ynglefundene var: 14/3 7 **Fløjstrup Skov** (OL), 2/4+9/4 6 **Søby Fredskov** (TBR), 20/5 6 **Østrup Skov, Hvedeland** (KIH), 22/5 6 **Kalsehoved** (TBR), 31/5 6 **Stubbe Sø** (PBP), 27/3 5 **Fussingø Skov** (TBA), 25/4 5 **Silkeborg Nordskov** (FNI).

Træløbere/Pungmejse

Total: 448   Antal indsendere: 40   Antal observationer: 214   Antal lokaliteter: 83

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
19	29	76	109	63	24	84	11	5	15	14	4

Korttået Træløber (Certhia brachydactyla) 14870

Ialt er der blevet indrapporteret 71 fugle, men der er givetvis en del gengangere iblandt, så et bud ud fra materialet lander på halvdelen: ca 35 Korttåede Træløbere i Århus Amt. Er der flere derude, som ikke er set?

Der tegner sig et svagt billede af artens udbredelse ud fra indrapporteringerne; 3 områder har stort set alle observationerne. Det drejer sig om **Gylling Næs-skovene** i sydøst, **skove omkring Århus** og **Moesgård-skovene** i øst samt skov-områderne langs **Gudenåsystemet** fra Silkeborg til Ry i vest. Derudover er der enkeltiagttagelser fra **Besser** og **Tranebjerg**, **Samsø (LM)**, **Skærso (JTL)**, **Tovstrup Østerskov** og **Skørring Overskov (JTL)**.

Yngel: TBR har noteret ikke færre end 5-6 par i **Kælehoved Skov** på **Gyllingnæs !!** og **SSK+FAJ** fandt 1 par ved **Fløjstrup Kær**. Arten formodes dog at have ynglet flere på flere af nedenstående lokaliteter, men egentlige beviser er såvidt vides ikke fundet.

Årets første syngende fugl registreres allerede 7/1 i **Moesgård Park (JKI)**.

Der blev flere steder set mere end én fugl ad gangen. De bedste og sikreste lokaliteter må på baggrund af dette være: **Kælehoved Skov** med max. 9/4 3 og 11/6 5 (TBR) og **Moesgård Park** med max. 7/3+28/3 2-3 (FAJ,JLY,JTL,OL), men også **Nordre Kirkegård** og **Universitetsparken**, begge i Århus, er gode lokaliteter, specielt i vinterhalvåret (studieåret??) (JPL,LM,PC).

Total: ca. 35   Antal indsendere: 16   Antal observationer: 55   Antal lokaliteter: 17

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1	5	25	14	4	8	2	1	1	7	3	0

Pungmejse (Remiz pendulinus) 14900

Yngel: min 18 ynglepar, når alt der ligner dobbeltobs er trukket fra. 14 lokaliteter havde ynglende Pungmejsere i 1993, de fleste med et enkelt par, men **Tåstrup Mose** havde 3 par (MOH) og **Bjerregrav mose**, **Kasted Mose** samt **Brabrand Sø** havde 2 par (EJJ,NJL,JPA,JØP,PHJ,MD).

Årets første iagttagelser må vel nærmest kaldes vinterfund; 13/2 2, 27/2 1 og 4/3 1 sy + 1, alle **Dronningborg Bredning (LTP)**. Den egentlige forårsforekomst indledes med. april, hvor pungmejserne meldes fra flere lokaliteter.

De største antal var; 13/3 9 **Dronningborg Bredning (LTP)**, 19/6 6 **Bjerregrav mose (TBA)**, 10/6 1 ad+ 5 juv **Brabrand Sø-3 Broer (JLY)**, 6/6 5 **Tåstrup Mose (MOH)** og 22/4 4 **Kasted Mose (JØP)**.

Årets sidste obs: 8/10 1 S **Grund Fjord (PLA)** + 5 **Gudenåparken, Randers (ASJ)** samt en meget sen; 6/11 1 **Salten Langsø (LB)**.

Total: 173   Antal indsendere: 31   Antal observationer: 97   Antal lokaliteter: 25

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	3	11	31	39	57	16	5	4	6	1	0

Pirol (Oriolus oriolus) 15080

Efter et par år, hvor det er kikset med observationer fra artens gamle bastioner, er det glædeligt at konstatere, at TBR kan fortælle om 1 ynglepar i hhv. **Søby Fredskov** og **Kælehoved Skov**. Pirolerne er hørt/set på disse

lokaliteter i perioden 4/6-19/6.

Totalt er der registreret 10-12 trækkende Piroler, hvilket er over gennemsnittet. Den første fugl sås allerede 10/5 ved **Gjerrild Nordstrand** (JRP); det er den tidligste ankomst nogensinde. De efterfølgende 2 observationer stammer også fra **Gjerrild Nordstrand** med 16/5 1 (JRP) og 21/5 1 (HAC). Ialt 4-6 fugle fra **Gjerrild Nordstrand** i perioden 10/5-8/6.

Alle øvrige obs nævnes: 23/5 1 **Kongsgårde Skov** (JTL), 26/5 2 **Fjeld Skov** (MST), 30-31/5 1 **Øer, Hassenøre** (JPL) samt 1/6 1 **Hestehave Skov** (JDK).

Der findes ingen observationer fra august eller senere.

Rødrygget Tornskade (*Lanius collurio*) 15150

Det går stadigvæk nedad bakke med ynglebestanden for Rødrygget Tornskade. I år er der således kun rapporteret 16 ynglepar, hvilket er det laveste nogensinde. Ekstra skuffende er det, når man tænker tilbage på den tørre lune sommer 1992 med en formentlig høj ungeproduktion til følge. Eneste lokalitet med mere end 1 ynglepar er **Sletterhage**, hvor JTL har registreret 2 par.

Til gengæld betød den meget hede periode ultimo april, at fuglene ankom særdeles tidligt, idet første obs blev 26/4 2 **Støvring Sønderkov** (KIH). De næste obs blev 28/4 1 **Gudenåen, Resebro-Porskær** (JLO) og 9/5 2 **Gjerrild Nordstrand** (HAC). Indtil i år hed antets tidligste ankomstdato for arten 30/4 1982. Forårstrækket iøvrigt forløb yderst diskret, idet der fra **Gjerrild Nordstrand** kun blev noteret 5 fugle (HAC).

Største enkeltobs fra efterårstrækket blev 15/8 7 **Stubbe Sø** (PBP). **Sletterhage** kunne ialt melde om 7 trækkende fugle, mens der fra **Veshorg Fyr** blev set 6 eksemplarer. De sidste 3 iagttagelser blev alle gjort fra **Veshorg Fyr** med 18/9 3, 19/9 1 og 23/9 2 (SDY).

Total: 104   Antal indsendere: 26   Antal obs.: 83   Antal lokaliteter: 35

JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	0	3	25	15	42	25	8	0	0	0

Stor Tornskade (*Lanius excubitor*) 15200

Der er indrapporteret en total på 36-40, hvilket er noget bedre end de foregående år. Fra en lokalitet ved **Lyngå** er der rapporteret et sandsynligt ynglepar (JSP).

Forårstrækket blev en meget tam affære, idet der f.eks. ved **Gjerrild Nordstrand** kun blev iagttaget 6 fugle (HAC). Sidste borttrækkende forårsfugl blev set 2/5 1 **Gjerrild Nordstrand** (DOF).

Heller ikke fra efterårstrækket bemærkes noget egentlig indtræk. Den første fugl blev 18/9 1 **Tyskertårnet/Slettervang** (JTL).

I vinterperioden december, januar og februar blev der noteret 1 fugl på hver af følgende lokaliteter: **Funderholme, Salten Langsø, Svejstrup Hede, Rye Sønderkov, Mossø, Fussing Skov, Hammel Gl. Dyrehave og Løvenholm Skov.**

Skovskade (*Garrulus glandarius*) 15390

Hele 30 ynglepar indrapporteret heraf 5 par **Ringelmose Skov** og 4 par **Hestehave Skov** (TQA).

Større obs: 29/6 10 **Brændevinshøj nær Vivild** (PLA), 12/9 11 **Elløv Enge** (LPJ), 8/10 og 24/10 15 **Salten**

Kragefugle

Langsø (ERH,EIJ), 14/12 10 Mossø (AJA).

Total: 513   Antal indsendere: 30   Antal obs.: 168

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
13	14	63	69	68	27	40	15	68	71	10	57

Husskade (*Pica pica*) 15460

Ialt 39 ynglepar spredt fra hele amtet.

Flere større flokdannelser bl.a. fra overnatningspladserne: 13/1 64 og 17/1 26 Vestereng, Århus (JØP), 25/2 50 til overnatning Damsbro Mose (SMJ), 31/10 25 Sødringkær (JPA).

Total: 845   Antal indsendere: 26   Antal obs.: 158

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
145	136	148	128	77	31	22	13	51	45	12	41

Nøddekrige (*Nucifraga caryocatactes*) 15570

Set regelmæssig gennem året i Søhøjlandet med op til 4 fugle (39 obs) i området omkring Silkeborg Vesterskov og Funder Ådal (JCN) og op til 3 fugle (6 obs) i området ved Silkeborg Nordskov og Sindhjerg Hede (FNI). Derudover 19/7 1 Ballebjerg, Samsø (LEB).

Allike (*Corvus monedula*) 15600

25 ynglepar. Alle nævnes: 6 par Vilhelmsborg Skov (JHA), 4 par hhv. Veng og Skanderborg Dyrehave (PLA), 3 par Kalø slotsruin (JTL), 2 par hhv. Tustrup og Løften Strand (PLA), 1 par hhv. Kalø Gods, Mørke, Følle og Vedelslund Skov (JTL,LPJ).

Større rastobs: 7/3 1200 til overnatning Romalt Skov (LTP), 23/10 600 Stavns Fjord (SDY), 30/10 2000 til overnatning Haraldslund Skov (SMJ), 12/11-27/12 500-800 Gyllingnæs (TBR,JKI).

Trækobs: 9/4-1/5 ialt 1365 trk. Norddjursland, flest 9/4 460 Ø og 12/4 480 Ø (HAC,LPJ). 27/2-23/3 ialt 793 trk. Udsager Hage, flest 10/3 285 NØ og 15/3 370 NØ (LM), 7/3-28/3 ialt 425 trk. Århusområdet, flest 7/3 185 N (FR,FNI,JLY,OL,JTL). Kun én obs fra efteråret: 24/10 120 N Hesselholm (LEB).

Total: 12415   Antal indsendere: 32   Antal obs.: 113

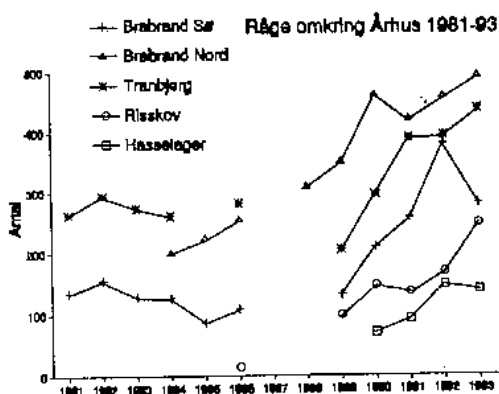
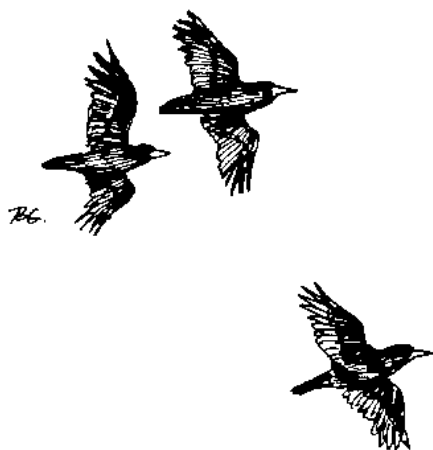
JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
229	62	2544	1464	146	29	18	2	83	3005	1818	3065

Råge (*Corvus frugilegus*) 15630

Ialt 2224 reder optalt i 16 kolonier. Største kolonier (antal reder): Skjoldhøj, Brabrand 489, Grønlykke Allé, Tranbjerg 325, Risskov 250, Stautrup Skov 233, Risagergård, Spentrup 200 (AJA,JPA,JOK). Bestanden i et undersøgelsesområde ved Århus har tilsyneladende været stabil op gennem 80'erne (Fig. 19). Fra slutningen af 80'erne er der sket en markant stigning i bestanden - på årsbasis en vækst mellem 10-20%. De første år i vækstperioden blev de eksisterende kolonier blot større. I de seneste år er der imidlertid også sket en nykolonisering. Forklaringen på bestandsstigningen skal muligvis findes i en øget overlevelse som følge af en række milde vintre. Endvidere kan gunstigt vinterklima øge ynglesuccessen det næstfølgende forår (Ornis Fennica 70: 202-212).

Flokdannelse ved fødesøgning: 12/6 1000 Krstrup Enge (JPA), 15/6 og 29/11 700 Gyllingnæs (TBR), 27/7 850 Haslund Skov (PLA), 13/11 800 Kolindsund (ABL), 11/12 700 Vestrup-Tustrup (JPA).

Overnatningspladser i vinterhalvåret: 7/3 700 Romalt Skov (LTP), 8/10 500 Lyngsø (JCN), 30/10 4000 Haraldslund Skov (SMJ).

Figur 19. Udviklingen i ynglebestanden i 5 rågekolonier beliggende ved Århus i perioden 1981-93.

Total: 20013   Antal indsendere: 31   Antal obs.: 123

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
100	104	1721	4439	340	2557	1134	119	254	5706	1789	1750

Sortkrage (Corvus corone corone) 15671

Spredte observationer fra hele amtet af mindst 25 fugle. Alle obs nævnes: 9/2-17/10 1 i par med gråkrage Funder Ådal (JCN), 13/2 2 Øster Kondrup (TNI), 20/3 1 Gjessø (JCN), 23/3 1 Stubbe Sø (HLL), 26/3 2 Skåde Skov (JLY, FNI), 6/4 1 Dejret Øhoved (SEL), 13/4 1 Ø Fornæs (HLL), 25/4-28/4 1-2 Gjerrild Nordstrand (HAC, JPA, BRA), 28/4 6 Alrø (SHØ), 24/9-19/11 1 Hesselholm, 21/8 2 Sødtringholm (JPA, LTP), 25/9 1 Råby Kær (JPA), 18/10 og 20/10 1 Kåsemade (TBR).

Gråkrage (Corvus corone cornix) 15673

Ialt 98 ynglepar med 15 par Hollandsbjerg Holme (ORY), 8 par Hørret Skov (OBV), 6 par hhv. Hestehaven og Lillering Skov (TQA) og 5 par Ringelmose Skov (TQA), som de største.

Større obs (>199): 25/1 300 Sødtringkær (CHØ), 23/10 240 Stavns Fjord (SDY), 3/12 200 Kåsemade (TBR), 11/12 252 Kolindsund (MST), 23/12 350 Fussingø skov (TBA).

Trackobs: 8/3-28/4 8 obs. dage med ialt 959 trk. Nordkysten af Djursland, flest 9/4 382 Ø og 12/4 220 Ø (LPJ, HAC). Derudover 12/4 36 Ø Fornæs (JNK).

Nævnes bør også et delvist albinistisk individ d. 13/11 Sminge Sø (CHØ). Fuglen havde hvide vingebånd!

Total: 6269   Antal indsendere: 40   Antal obs.: 272

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
498	279	339	1139	345	184	192	153	274	1129	315	1425

Blandingskrage (C.c.corone x C.c.cornix hybrid) 15675

Ialt 7 fugle: 7/3 1 Mark v. Svostrup (CHØ), 23/5 1 Salten (TNI), 28/6 1 Funder Ådal (JCN), 25/9 1 Råby Kær (LTP), 5/10 2 Funder Ådal (JCN), 10/10 1 Gjerrild Nordstrand (JPA).

Kragefugle/Stær

Ravn (Corvus corax) 15720

Ravnen fortsætter fremgangen, således er der indrapporteret ca. 60 fugle flere end sidste år. Noget af fremgangen kan givetvis tilskrives øget observatøraktivitet i forbindelse med projekt 'Fuglenes Danmark', men der foregår også fortsat en spredning sydfra.

Ynglefund: Hele 26 par fordelt på 19 sikre og 7 sandsynlige ynglepar. Flere nye lokaliteter.

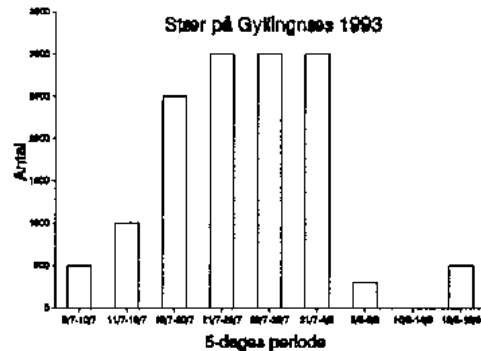
Et par større flokobs er indsendt, hvoraf der i flere tilfælde er tale om familieflokke i nærheden af ynglelokaliteterne. Ingen overnatningspladser er indrapporteret, men hold øje med ravnene i vinterhalvåret. Et par store overnatningspladser findes meget tæt på amtsgrænsen. Flokobs: 8/3 7 **Skørring Overskov** (JTL), 22/8 5 **Elløv Enge** (LPJ), 18/9 5 **Brassø** (FNI), 19/9 7 **Fussingø Skov** (CSS), 30/10 12 **Læsten Bakker** (TBA).

Total: 554   Antal indsendere: 51   Antal obs.: 339

JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
25	53	91	82	72	17	43	40	62	45	13	11

Stær (Sturnus vulgaris) 15820

Projekt 'Fuglenes Danmark' har sikkert gjort sit til, at vi i 1993 har haft den bedste indrapportering af ynglefund nogensinde. Ialt 95 par heraf 15 par **Skejby Vænge, Århus** (JJS), 10 par **Hestehave Skov** (TQA), 7 par **Ringelmose Skov** (TQA), 5-10 par **Korup Sø** (JPL) og 5 par hhv. **Storskov, Tvilumgård og Langå Egskov** (AJA,CEL). Også fine optællingsrækker af rastende/overnattende stære på **Gyllingnæs** (TBR). Det ses bl.a., at antallet af stære i dette område kulminerer forholdsvis tidligt, idet de største tal er set i slutningen af juli (Fig. 20).

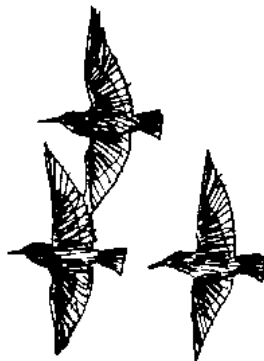

Figur 20. Forekomsten af Stær i 1993 sommeren igennem på Gyllingnæs.

Større obs (> 1000 ekskl. Gyllingnæs): 1/4 5000, 8/4 5000 og 10/4 10000 **Silkeborg** (JCN), 7/4 2000

Tebbestrup Kær (LTP), 10/4 2500 **Lading** (HET),

24/9 1550 **Stavns Fjord** (SDY), 25/9 1700 **Skalmstrup Vig** (LTP,JPA), 25/9 1500 **Grund Fjord** (AJA,ORY), 9/10 3000 **Øje Sø** (JPL), 16/10 20000 og 17/10 3000 **Albæk Enge** (LTP,JPA), 23/10 2000 **Mellerup Enge** (JPA), 30/10 2000 **Vestrup-Tustrup** (JPA).

26.

Trækobs: 8/2 250 trk. **Ry** (JKI), 9/2 80 S **Horskær** (HLL), 25/2 10 NØ **Stjær Bakker** (PLA), 4/3 4 N og 14/3 31 N **Moesgård** (FNI,JTL), 27/3 880 trk. og 3/4 160 trk. **Issehoved** (SDY), 3/4 39 N og 11/4 100 N **Sindbjerg Hede** (FNI), 9/4-27/4 ialt 406 trk. ved 7 besøg **Gjerrild Nordstrand**, flest 11/4 130 Ø (HAC), 9/4 252 NØ og 12/4 361 Ø **Fornæs** (JNK), 8/10 20 V **Grund Fjord** (PLA), 24/10 25 **Skanderborg Sø** (PLA).

Total: 107782   Antal indsendere: 46   Antal obs.: 315

JAN	FEB	MAR	APR	MAY	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
196	698	2633	298644	705	701	181999	112322	9110	348700	170	114

Gråspurv (*Passer domesticus*) 15910

Antallet er næsten halveret af såvel total obs. som ynglepar.

Der er indrapporteret 26 sikre og sandsynlige ynglepar. Flest i **Århus Nord** med 20 (JØP).

Største antal: 16/1 70 **Århus Midtby** (JØP), 14/2 100 **Århus Havn** (OL).

Total: 1284   Antal indsendere: 13   Antal obs: 82

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
139	181	164	99	176	64	33	24	161	126	42	75

Skovspurv (*Passer montanus*) 15980

Selv med et fald i antal obs. er totaltallet steget med ca. 200.

Der er i år rapporteret 16 sikre og sandsynlige ynglepar, hvilket er væsentlig flere end sidste år. Max. var med **Stenalt Skov** 3 (ORY), og **Århus Nord** 5 (JØP).

Største antal: 10/1 80 **Venning** (BRA), 30/7 200 **Gyllingnæs** (TBR), 2/8 100 **Tustrup** (PLA), 15/10 150 **Århus Nord** (JØP), 20/11 150 **Kalsemade** (TBR).

Total: 2323   Antal indsendere: 15   Antal obs.: 91

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
172	66	37	38	76	59	229	116	137	426	637	370

Bogfinke (*Fringilla coelebs*) 16360

Igen i år er der observeret store flokke og totaltallet er det største, der er rapporteret i de seneste 10 år. Dette på trods af manglende tal fra **Totten**, **Anholt**.

Der er også rapporteret om væsentlige flere ynglepar, nemlig 222 sikre og sandsynlige. Flest i **Hestehave Skov** (TQA) med 56 par, **Ringelmose Skov** 49 (TQA), **Rosenholm Skov** 30 (OBV), **Lillering Skov** 30 (MOH).

Forårstræk: 26/3 1000 **Moesgård Skov** (FR) 3/4-6/4 75035 Ø **Gjerrild Nordstrand** (FR,JPA,BRA og RD), max. 3/4 3000 (FR), 6/4 70000 (RD).

Efterårstræk: 10-20/10 698 **S Sletterhage** (LPJ, JTL), max. 10/10 240 (LPJ), 18/10 270 (JTL).

Største flokke: 7/4 2500 **Skørring Overskov** (FR), 12/4 550 **Stubbe Sø** (PBP).

Total: 84118   Antal indsendere: 34   Antal obs: 269

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
261	394	1996	79538	316	181	286	17	234	770	26	99

Finke Sp. (*Fringilla coelebs*/F.*montifringilla*) 16365

Også af Finke sp. var totalantallet stort.

Træk: 31/3 400 **Moesgård Park** (FNI), 8/4-12/4 16035 **Gjerrild Nordstrand** flest 10/4 4800 Ø (HAC) og 531 Ø **Fornæs** (JNK), 14/4 2000 **Hesselholm** (SDY), 10/10 148 **Sletterhage** (LPJ).

Største flokke iverigt: 13/10 200 **Silkeborg Vesterskov** (JCN), 12/11 1000 **Århus Å** (EJJ).

Finker

Total: 21764   Antal indsendere: 10   Antal obs: 34

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
205	450	400	19182	62	2	2	0	0	401	1060	0

Kvækerfinke (Fringilla montifringilla) 16380

Antallet er næsten som sidste år, selvom der ikke er rapporteret om større flokke. Syngende fugle er hørt i løbet af foråret i Søbygård Skov, Silkeborg Vesterskov, og Skanderborg Dyrehave (CHØ, JCN, PLA).

Forårstræk: Herfra skal nævnes 4/4-25/4 ialt 173 Gjerrild Nordstrand (BRA, HAC, JPA), max. 25/4 76 (BRA). Forårets sidste var: 25/4 obs fra 3 lokaliteter, flest 35 Ø + 76 rst Gjerrild Nordstrand (JPA, BRA).

Efterårstræk: De første var 18/9 80 rst Tyskertårnet, Helgenæs (JTL), 19/9 1 SV Udsager Hage (LM) + 2 stk Sletterhage (LTP, BRA). Af øvrige obs kan nævnes: 18/10 239 S Sletterhage (JTL), 29/11 300 Gyllingnæs (TBR), 27/12 200 Ø Mariager (JBG), 29/12 1000 S Gyllingnæs (TBR), 31/12 800 Moesgård Park (LM).

Største flokke: 10/1 915 Høvid Skov (HP), 13/1 500 Ørnsø (JCN), 13/2 600 Fussingø Skov (TBA), 20/2 850 Høvid Skov (HP), 24/2 750 Silkeborg Vesterskov (JCN), 28/2 300 Nørreådal (BRA), 5/4 1000 Rugård (JPL).

Total: 20224   Antal indsendere: 35   Antal obs.: 188

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
3949	4440	3386	4403	0	0	0	0	93	771	648	2534

Gulirisk (Serinus serinus) 16400

I år blev det kun til et enkelt fund, 9/5 1 Gjerrild Nordstrand (HAC).

Grønirisk (Carduelis chloris) 16490

Selv om antallet af observationer blev halveret, blev totaltallet alligevel nogle hundrede større.

Også antallet af ynglepar blev større med 31 sikre og sandsynlige, Flest i Hestehave Skov med 8 (TQA), Vilhelmsborg Skov 4 (JHA).

Træk: 8/4 100 N Vesteng (JØP), 18/10 31 S Sletterhage (JTL).

Største flokke: 31/1 250 Demstrup Vase (BRA), 31/1 350 Tangen (JPA, LTP), 28/2 120 Østhavnen, Århus (OL), 29/9 107 Glatved Strand (LPJ), 23/10 182 Søledet Strandenge (VOL), 31/10 280 FOU Besser Rev (SDY), 13/11 127 Søledet Strandenge (VOL).

Total: 3929   Antal indsendere: 32   Antal obs.: 152

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
1131	384	51	366	78	60	50	30	356	780	450	198

Stillits (Carduelis carduelis) 16530

Også i år er totalen stor, uden der er rapporteret om større flokke eller træk. Antallet af ynglepar er steget til 33 sikre og sandsynlige, Heraf 5 par i Østrup Skov (KHI), 3 Krstrup Enge (LTP, JPA).

Største flokke: 19/1 35 Skjoldhøj Skov (OL), 1/3 35 Århus V (PHJ), 20/3 45 Østerhede (SDY), 8/10 46 Kalsemåde (TBR), 3/11 130 Mårup Bakker (SDY).

Total: 2003   Antal indsendere: 41   Antal obs.: 372

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
199	110	202	100	120	86	183	203	289	259	182	71

Grønsisken (*Carduelis spinus*) 16540

Invasion i efteråret, som dog ikke berørte amtat i større omfang. Hold øje med arter i 1994, da antallet af ynglepar ofte er højt året efter invasioner.

Der er indrapporteret 6 sandsynlige ynglefund, heraf 3 i Østervær Skov (JSP). Arten er herudover registreret på 8 lokaliteter i løbet af juni-juli; største sommerobs. var 18/6 12 Tustrup (PLA).

Fra forårstrækket er der isvrigt indrapporteret 13/3 1000 Gludsted Plantage (JB) den største flok siden 1990. 4/4 200 Høvid Skov (JK1), 4/4 120 Ø Gjerrild Nordstrand (JPA), 15/4 78 Ø Hesselholm (SDY).

Efterårstrækket indledtes primo sept med de første: 7/9 8 Sindbjerg-Stoubjerg Hede (FNI) og 13/9 15 rst Hesselholm (LEB). Efteråret gav isvrigt ikke de store antal: 18/9 212 trk Vesborg Fyr (SDY), 19/9 26 Sletterhage (LTP), 28/9 50 Ø Fornæs (HLL), 10/10 165 Sletterhage (LPJ).

Største flokke isvrigt: 24/9 110 Julsø (FNI), 15/10 100 Silkeborg Vesterskov (JCN), 23/11 180 Silkeborg (FNI), 11/12 200 Øje Sø (JPL), 12/12 150 Salten Langsø (ERH), 24/12 350 Borre Sø (FNI), 25/12 100 Djursland Plantage (JPL).

Total: 8152   Antal indsendere: 34   Antal obs.: 245

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
331	245	1781	1196	36	24	19	1	1184	840	1098	1397

Tornirisk (*Carduelis canabina*) 16660

Selv om antal observationer blev 60 mindre, er totaltallet alligevel steget med 600.

Der er også observeret flere ynglepar, nemlig 41 sikre og sandsynlige flest i Ringelmose Skov med 9 (TQA), Støvring Nørreskov og -Sønderskov med ialt 8 (KIH), og Stenalt Skov 6 (ORY).

Træk: 27/3 112 N Issehoved (SDY), 3/4 56 Ø Issehoved (SDY), 4/4-2/5 145 Gjerrild Nordstrand (BRA, HAC), 2/4 75 Kalsenakke (TBR), 9/4 77 Ø Fornæs (JNK), 12/9 300 Råby Kær (LTP,JPA), 19/9 250 Sletterhage (LTP,JPA,BRA) + 290 Vesborg Fyr (SDY).

Vinterobs.: 2/11-11/12 12 obs af ialt 326 fugle fra Gyllingnæs-området, flest 29/11 50 Kalsemade (TBR).

2/11-27/11 6 obs. med ialt 136 SV Gyllingnæs (TBR) flest 21/11 45 (TBR), 29/11-1/12 3 obs. med ialt 120 Kalsemade (TBR) flest 29/11 50 (TBR), 3/12-11/12 3 obs. med ialt 70 Kalsenakke (TBR) flest 3/12 30 (TBR).

Total: 4953   Antal indsendere: 32   Antal obs.: 203

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
0	0	251	618	216	88	198	147	2927	172	219	117

Bjergirisk (*Carduelis flavirostris*) 16620

Ligesom så mange andre arter er totaltallet mere end fordoblet samtidig er også antal observationer er steget.

Største flokke (>100), forår: 16/1 125 Sødringholm (LTP), 16/2 200 Råby Odde (HET), 27/2 Århus Havn

Finker

185 (SSK) og 11/3 145 Østhavnen, Århus (FNI).

Forårets sidste var 28/3 15 rst Strevelshoved, Alrø (JKI) + 11 N Vr. Hedekrog (SDY) og 11/4 4 rst Kristrup Enge (LTP).

Efterårets første: 18/9 3 rst Glatved Strand (LPJ) og 25/9 25 rst Overgårds Marker (HLL).

Træk: 19/10 180 S Sletterhage (JTL), 24/10 89 S Visborg Fyr (SDY), 24/10 54 S Besser Rev (SDY).

Største flokke (>150 fugle), efterår: 27/9 190 Brabrand (LB), 19/10 180 Sletterhage (JTL), 22/10 300 Råby Odde/Kær 300 (JPA,LTP), 30/10 400 Mariager Fjord (FNI), 31/10 275 Råby Kær (JPA), 13/11 200 Råby Odde (JPA,LTP), 18/11 1200 Råby Odde (HET) og 12/12 170 Århus Havn (MCH).

Total: 6285   Antal indsendere: 23   Antal obs.: 83

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
435	530	451	4	0	0	0	0	218	3425	1070	342

Gråsiskan (Carduelis flammea)**16630**

Det mindste totaltal i siden 1989 (jf. Fig. 21), og der var ikke mange observationer af over 25 fugle. Det store antal observationer i 1987 er fortrinsvis fra marts og april, hvor temperaturerne var under normal. Ligesom de lave tal for de følgende år skyldes de meget milde vintre. Selvom antallet af observationer er steget meget i 1992 og 1993 har det ikke betydet flere observerede fugle, også det kan ses som en bekræftelse på det milde vejr.

Yngel: Syngende fugle eller formodede ynglefugle er registreret på 50 lokaliteter, flest i Sandmose Skov med 4 (LPJ).

Også i år var der få trækkende ved Gjerrild Nordstrand: 136 i tidsrummet 9/4-2/5, flest 11/4 33 Ø (HAC) og 25/4 36 rst (BRA).

Største flokke: 14/3 100 Korup Sø (JPL), 8/4 30 Sengeløkke Mose (JPL), 30/8 30 Over Hornbæk (LTP), 31/12 310 Stubbe Sø (PBP).

Total: 1613   Antal indsendere: 24   Antal obs.: 240

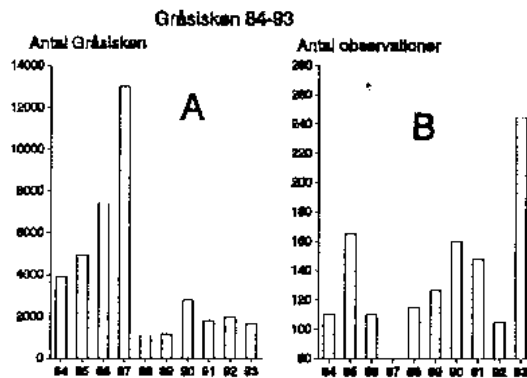
JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
50	55	196	196	156	65	39	58	65	132	163	438

Hvidsiskan (Carduelis hornemanni) 16640

Denne i amtet sjældne fugl lod sig ikke se i år.

Hvidvinget korsnæb (Loxia leucoptera) 16650

En observation af to fugle er usædvanligt, da arten normalt optræder sammen med invasion af de øvrige korsnæb: 30/4 2 (♂+♀) trk Gjerrild Nordstrand (FR,OGJ). Den sidste større invasion var i vinteren 1990-91.

Figur 21. A: Årstotalerne for Gråsiskan for perioden 1984-93. B: Antal observationer af Gråsiskan i perioden 1984-93.

Lille korsnæb

(*Loxia curvirostra*) 16660

Vinteren og foråret var tamt, men mod juni begyndte der pludselig at komme korsnæb overalt, og fra 18/6 er der næsten daglige observationer i de næste par måneder, selvom de store flokke først dukker op i sept.-okt. (se Fig. 22 og månedsfordeling).

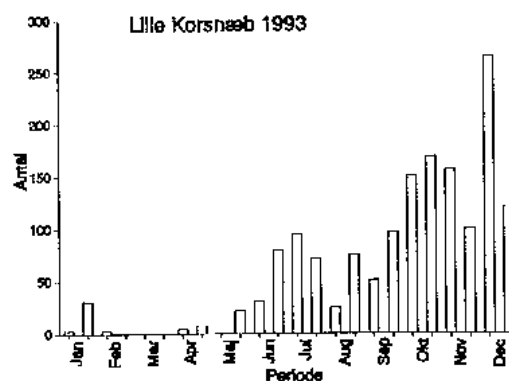
Eneste større obs fra vintermånederne var 31/1 15 **Sødringholm Skov** (JPA,LTP). I foråret ses enkelte trækbevægelser: 30/5 15 trk **Øer** (JPL), 8/6 15 **Århus Midthy** (FR) og 12/6 9 S **Risskov By** (HLL).

Efterårets største flokke: 21/9 35 **Ballebjerg, Samsø** (SDY), 10/10 40 **Gj. Nordstrand** (JPA), 13/10 50 **Silkeborg Vesterskov** (JCN), 5/12 80 **Gj. Nordstrand** (HAC), 12/12 35 **Salten Langsø** (ERH,JTL) og 29/12 40 **Nørreris Skov** (SMJ).

Af trækobservationer skal nævnes 18/11 19 S + 6 Ø **Fornæs** (HLL).

Total: 1545 (1. halvår: 194, 2. halvår: 1361)   Antal indsendere: 34   Antal observationer: 201

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
34	3	2	13	23	119	155	100	143	320	257	386

Figur 22. Samtlige observationer af Lille Korsnæb fordelt på 15(16)-dagesperioden igennem 1993. Invasionen indledes så småt med juni og kulminerer i okt-dec.

Stor korsnæb (*Loxia pytyopsittacus*) 16680

I alt 8 obs, alle på nær en fra efteråret. I alt 19-20 fugle. Det er ønskværdigt, om man vil oplyse nøjagtig hvilken skov fuglene ses i, idet vi formoder, at de ikke ses flyve rundt over en sø!

Alle obs nævnes: 19/2 1 **Rye Sønderskov v. Salten Langsø** (GGU), 30/10 1 **Rye Sønderskov v. Salten Langsø** (GGU) + 3 "Salten Langsø" (HP), 13/11 3 **Krakær** (KQJ), 14/11 3 "Salten Langsø" (HP), 28/11 1 "Stubbe Sø" (PBP) og 18/12 8 **Sandmark Skov** (MST).

Karmindompap (*Carpodacus erythrinus*) 16790

Arten er i år observeret på 7 forskellige lokaliteter, hvilket er det samme som i 1992. Men fuglen kan uden tvivl findes flere steder i amtet. Lyt efter den på krat- og skovklædte kystområder, f.eks. kysten fra **Fjellerup** til **Stavnshoved** på **Norddjursland**, **Fornæs**, **Katholm Skov-Jernhatten** samt på **øerne** (**Anholt**, **Samsø**, **Tunø**, **Hjelm**). I 1993 mangler vi tal fra **Anholt**, hvor arten er konstateret som sikker ynglende de senere år. Det krat, som fuglene yngede i på **Issehoved, Samsø** i 1992, er desværre i mellemtiden blevet ryddet som led i amtets naturpleje!

Årets obs nævnes lokalitetsvis: **Gjerrild Nordstrand**: 21/5 2 sy + 4 Ø, 22/5 4 Ø + 4 sy + 1 hun (parring set), 23/5 1 Ø + 3 han + 1 par (alle HAC). **Langdalen, Nordsamsø**: 21/5 1 han R-N (SDY). **Kalsehoved/Kalsebakke**: 22/5 1 sy, 29/5 1 sy (TBR). **Hassensøre, Øer**: 30/5 2 (JPL). **Hjelm**: 6/6 2 sy (NEE). **Møllerup v. Randers Fjord**: ult maj 1 sy (ENI).

Total: 19-24

Antal lokaliteter: 7

Antal indsendere: 6

Finker/Værlinger

Dompap (Pyrrhula pyrrhula) 17100

Pænt med yngleoptællinger i år, sikkert takket være Fuglenes Danmark. I alt 51-60 par fordelt på 24 lokaliteter, herudover yderligere 17 lokaliteter med syngende fugle. Flest fra **Ringelmose Skov** og **Hestehave Skov v. Kalø** hvor (TQA) har kortlagt hhv. 15 og 8 par. Syngende fugle er registreret allerede fra 1/1 1 sy **Silkeborg (JCN)** og helt til 12/9 1 sy **Elløv Enge (LPJ)**. Sangaktiviteten kulminerede i april.

Træk er registreret 10/4 2 Ø + 27/4 2 Ø, alle **Gjerrild Nordstrand (HAC)**, 20/10 15 S **Sletterhage (JTL)**, 18/12 2 S **Gyllingnæs (TBR)**.

De største forekomster ivotrigt var: 25/1 36 **Elløv Enge (LPJ)**, 11/3 15 **Brattingsborg Skov (FR)**, 24/10 14 **Salten Langsø (ERH)**, 24/12 12 **Bjerregrav Mose (TBA)** og 25/12 20 **Feldballe (JPL)**.

Total: 919   Antal indsendere: 41   Antal observationer: 311

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
139	49	126	75	68	31	83	9	23	90	88	138

Kernebider (Coccothraustes coccothraustes) 17170

Næsten 4 gange så mange ynglepar som i 1992 må tilskrives den stærkt forøgede aktivitet. Kun 5 obs af syngende fugle bekræfter, at kernebideren fører en meget skjult tilværelse i yngletiden. Syngende fugle er hørt 14/2-11/4. Som sædvaner meget få observationer aug-dec (se månedsfordeling), hvilket må skyldes at folk kommer meget lidt i skovene i denne periode ?

Yngel: I alt 26-32 par fra 15 lokaliteter. Flest var der i skove ved **Østervoer 5 par (JSP)** samt **Ringelmose Skov** og **Hestehave Skov** med hhv. 4 og 7 par (TQA).

Træk: 10/4-22/5 i alt 12 Ø + 1 V **Gjerrild Nordstrand (HAC)**.

Større antal: 31/1 26 + 8/3 32, alle **Fussingø Skov (TBA,BRA)**, 25/3 10 **Ringelmose Skov (JPL)**, 10/4 12 **Norring Vesterskov (SMJ)**, 11/10 16 **Silkeborg Vesterskov (JCN)**.

Total: 408   Antal indsendere: 26   Antal observationer: 156

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
64	18	110	67	40	22	43	3	2	25	9	5

Laplandsværling (Calcarius lapponicus) 18470

I alt 5 observationer af i alt 8 fugle er magert. Arten havde gjenlynt sin storhedstid midt i 80-erne, eller har ornitologerne glemt at se efter den i de senere år ?

Alle obs nævnes: 17/1 2 S **Fornæs (RD)**, 3/5 1 Ø **Totten, Anholt (AJE+MBT)**, 19/9 1 rst **Vesborg Fyr (SDY)**, 23/9 1 rst **Pillemark, Samsø (SDY)**, 23/10 3 rst **Eskeplet (HLL)**.

Snespurv (Plectrophenax nivalis) 18500

På trods af større aktivitet, især i efterårsmånederne, igen en tilbagegang. Årets total er den næstlaveste i de seneste 10 år !

Vintermånedernes største flokke var 8/1 20 **Råby Odde (JPA)**, 30/1 14 **Besser Rev (LM)** og 20/3 31 **Besser Rev (LM)**. Forårets sidste blev set 28/3 1 N **Sælvig (SDY)** og 7/4 2 fou mark ml. **Karlby** og **Skørring i Rosenholm Kommune (JØP)**.

Efterårets første dukkede op allerede 22/9 1 rst **Lilleøre, Samsø** (SDY), hvilket er ret tidligt. Mediandato 1985-1993 er 14/10. De næste blev da også først set 23/10, hvor der observeredes snespurve 4 steder, med flest 10 **Hollandshjerg Holme** (ORY). De tre største flokke i 2. halvår var: 24/10 20 **Mellempoldene, Randers Fjord** (LTP,JPA), 31/10 20 **Kalø** (VOL) og 1/11 13 **Stavns Fjord** (SDY).

Total: 209   Antal indsendere: 17   Antal observationer: 40

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
40	1	38	2	0	0	0	0	1	69	50	8

Gulspurv (*Emberiza citrinella*) 18570

Yngel: I alt 114-139 par fordelt på 30 lokaliteter er flot ! Flest var der i **Ringelmose Skov** 32 par (TQA). Ved **Tustrup** registreredes mindst 25 par på et økologisk landbrug, men kun 4-8 par på det konventionelle nabolandbrug af samme størrelse (PLA). Syngende fugle er registreret fra 23/2 **Sindbjerg-Stoubjerg Hede** (FNI) til 28/7 **Dystrup Sø** (LPJ).

Fra vintermånederne nogle større flokke (lok-max > 50 ex.): 25/1 150 **Sødringkær** (BRA), 31/1 200 **Sødringholm Strand** (JPA,LTP,BRA), 10/3 50 **Egådalen/Jelenge** (JØP), 18/10 60 **Møllegrund, Randers Fjord** (JPA), 23/10 75 **Ør. Tørslev Kær** (LTP), 21/11 150 **Vestrup-Tustrup Enge** (JPA), 28/11 101 **Gravlev** (LPJ), 30/11 50 **Kalsemade** (TBR) og 18/12 80 **Hornbæk Enge** (JPA).

Total: 2138   Antal indsendere: 41   Antal observationer: 254

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
513	90	168	148	225	123	131	9	39	251	301	190

Hortulan (*Emberiza hortulana*) 18660

Totten, Anholt er som sædvanligt stedet, hvis man vil se hortulan i amtet. 1/5-2/6 i alt 10 **Totten** (AJE,MBT). Der foreligger ingen yderligere enkeltheder om observationerne her. Eneste 2 obs herudover var 1/5 1 **Gjerrild Nordstrand** (DOF) og 10/5 3 rst **Vejrø** (JGR).

Rørspurv (*Emberiza schoeniclus*) 18770

Rekordmange observationer i år. Rørspurven er observeret året igennem, men selvfølgelig fåtalligt i vintermånederne, hvor de fleste er trukket sydpå. Tiltræk indledtes pri. marts, med de første fugle syngende 6/3 2 sy **Gudenåparken** (JPA).

Yngel: Af større optællinger i yngletiden skal nævnes (lok-max): 29/6 36 **Dronningborg Bredning** (LTP), 24/5 40 **Gudenåen Resenbro-Porskær** (JCN), 30/5 14 **Tåstrup Sø** (MOH), 24/6 12 sy **Hollandshjerg Holme** (PLA). Bestanden i **Dronningborg Bredning** opgives til 70 par (LTP), og i **Bjerregrav Mose** har (TBA) kortlagt 37-50 par. Også **Hollandshjerg Holme** holder en stor bestand; 27-35 par (ORY).

Træk: I løbet af oktober forsvinder rørspurvvene, og kuldeperioden pri. nov. får jaget de sidste afsted. Således kun to obs i november og 4 i december, heraf en stor: 12/12 20 rst **Horskær** (JKI).

Egentlig træk er registreret både forår og efterår: 20/3 11 N + 3/4 12 N, alle **Issehoved** (SDY), 8/4-1/5 i alt 18 Ø **Gjerrild Nordstrand** (HAC), 11/4 20 trk **Kragemosen** (LEB) og 12/4 3 N **Hesselholm** (SDY). Efteråret: 18/9 3 S **Risskov** (FR), 18-24/9 i alt 66 trk **Vesborg Fyr** (SDY), max. 23/9 43 SV (SDY).

Værlinger

Total: 1335

Antal indsendere: 40

Antal observationer: 285

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
7	8	105	243	280	341	156	6	124	39	2	24

Kornværbling/Bomlærke**(Miliaria calandra) 18820**

Bomlærken (ups!) er i år registreret på langt flere lokaliteter end hidtil (Fig. 23). Langt de fleste registreringer drejer sig om syngende fugle.

Yngel: Syngende fugle er registreret på i alt 42 lokaliteter. Af større antal kan nævnes Ør. Bjerregrav 15, omkring Mejlby nord for Randers 19, Besser-Sildeballe 10 (JPA,LTP,LM). Sang er hørt fra 8/1 3 sy Sødringkær (JPA) til 13/11 1 sy Sangstrup Klint (JPL). Den egentlige sang-periode, hvor der synges på yngelokaliteterne, ligger fra med. marts til pri. juli.

Træk: Ses sjældent hos denne standfugl, men der foreligger dog to obs: 8/5 3 V og 23/5 1 Ø, alle Gjerrild Nordstrand (HAC).

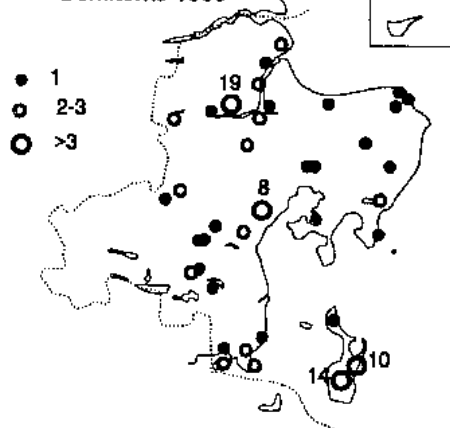
Større vinterflokke: 19/1 105 (HLL), 30/10 250 (VOL), 31/10 160 (ABL) og 13/11 110 (ABL) alle Kolindsund, 15/2 75 Øster Tørslev (LTP), 12/12 120 Overgårds Marker (PLA).

Total: 1300

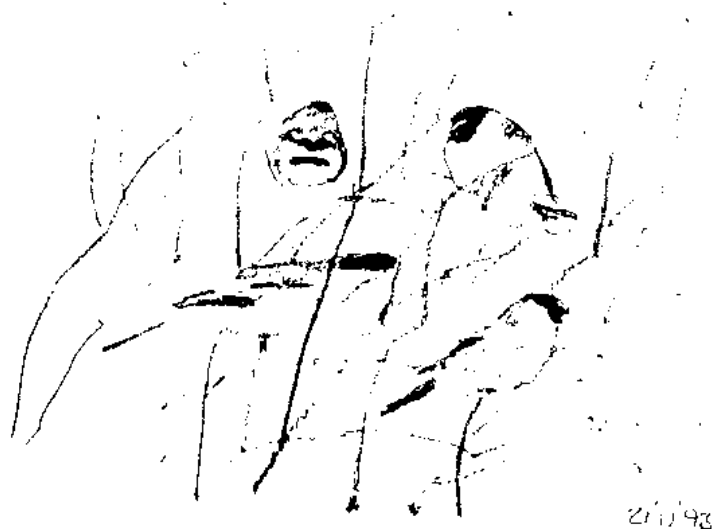
Antal observationer: 110

JAN	FEB	MAR	APR	MAJ	JUN	JUL	AUG	SEP	OKT	NOV	DEC
111	213	88	24	48	35	35	8	2	400	169	201

Bomlærke 1993

Figur 23. Lokaliteter med obs af Bomlærke i yngletiden i 1993.

Dyr i Århus amt 1993

1993 vil vejræssigt blive husket for at april og maj var meget tørre samt at eftersommeren var særdeles regnfuld. 1993 var 5. år, hvor oplysninger om dyr fra amtet er indsamlet og bearbejdet i nuværende form. Interessen for at indsende iagttagelser af dyr har glædeligvis været stødt stigende i hele perioden, om end vi for 1993 ikke har modtaget oplysninger fra Anholt.

Der er ingen tvivl om, at de mange feltobservationer i 1993 især må tilskrives den store interesse, der har været for at deltage i DOF's atlasprojekt "Fuglenes Danmark". Vi kan kun opfordre til, at endnu flere personer bakker op omkring dette projekt. Søren Højager (tlf. 8624 2521) er i færd med at indsamle oplysninger om naturforholdene på Alrø, der vil blive publiceret som et særnummer af Gejrfuglen. Man opfordres således til at indsende alle observationer - såvel ældre som nyere - af planter og dyr fra Alrø. Vi er bekendt med, at mange endnu ligger inde med daterede feltobservationer af dyr (-fugle) fra amtet, som endnu ikke er tilgået Faunakartoteket. Jeg håber, I vil indsende disse snarest til undertegnede.

I de kommende år kunne det være interessant at få høyst især de sjældnere paddearters forekomst i amtet. Det kunne eksempelvis være alle forekomster af Grøn frø uden for Helgenæs. Alle såvel ældre som nyere observationer af "Sort hugorm" har særlig stor interesse at få indsamlet, idet farvevariantens status i amtet vil blive publiceret i en artikel i Gejrfuglen.

En særlig tak skal lyde til T. Brandt og J.C. Nielsen, der har bidraget med et meget stort antal ældre og nyere observationer fra især Gylling Næs området og Midtjylland.

Padder

Der er kun indkommet få paddeobservationer, men alle de i amtet forekommende arter er indrapporteret. De få oplysninger kan skyldes, at 1993 var et dårligt år for padderne, fordi mange vandhuller var udtørret. *Grøn frø* er hørt på 3 lokaliteter NØ for Helgenæs. Alle vandhuller på Helgenæs blev undersøgt for padder i 1993. I denne forbindelse blev *Løgfrø* registreret på to lokaliteter. Resultaterne af denne undersøgelse er iøvrigt ikke her nærmere omtalt. Fund af et større vinterhi for primært *Stor vandsalamander* vil fremkomme i artikelform i Gejrfuglen.

Krybdyr

Det er lidt foruroligende at langt de fleste iagttagelser, i lighed med tidligere år, er fra kystområder. Man må med rette spørge, om det er udtryk for, at det står dårligt til med krybdyrbestande på indlandslokaliteterne, hvis vi ser bort fra Søhøjlandet?

Årets første *Skovfirben* er noteret så sent som 10/4. *Markfirbenene* er alle noteret fra kun to lokaliteter, med flest obs. fra Helgenæs. De mange obs. af *Hugorm* (48 stk) må nok især skyldes den tørre forsommer (tabel 8). En meget stor opdagelse blev gjort ved *Elsegårde*, idet her blev set det hidtil største antal af *Sort hugorm* i amtet (i landet?). På 3 dage i ult. april blev det til 12 ex. med max. 7 d. 23/4. Blot 5 *Stålorme* er påfaldende få obs. af denne art. En velvoksen *Snog*, der målte over én meter, blev flere gange fanget i samme ålerruse i et vandhul på Helgenæs. En skildpadde, *Røddret terapin*, er set 23/8 i Silkeborg Langsø.

Pattedyr

Der er iagttaget et stort antal pattedyrarter, men dog ikke Vandspidsmus, Skovmår og Gråsæl, som det var tilfældet i 1992 (tabel 9).

Den 27/10 blev *Skimmelflagermus* hørt to nye steder i Århus by. Ynglefund af *Pindsvin* nævnes kun her, hvis det er fra en af øerne. Pindsvin yngede og fik 5 unger i et udhus på *Tunø*. *Hare* er set i stort antal. *Egern* synes fortsat at være i fremgang og alle farvetyper er repræsenteret i materialet. 1993 var museår i landet, hvor især *Rødmus* blev rapporteret i stort antal. Arten er da også angivet set på 15 lokaliteter i amtet, om end i ringe antal.

Dyr

To *Sumpbævere* er undsluppet fra fangenskab og nyder nu livet i **Stubbe Sø**. *Ræve*bestanden lider meget under sygdommen skab og mange rapporterer om betydelig færre observationer af ræve i de senere år. Skab er i 1993 konstateret på Midt- og Syddjursland inkl. Helgenæs. *Oddere* blev set på 8-9 lokaliteter, hvilket er lidt færre end i 1992, men alligevel et pænt antal. Bortset fra én observation er alle andre fund fra tidligere kendte lokaliteter for arten. Fund af en ihjelkørt Odder 13/9 ved byen **Odder** skabte så megen opmærksomhed, at det fandt vej til de lokale aviser. Jeg har meget svært ved at forklare - med baggrund i nuværende kendskab til artens udbredelse i Østjylland - hvordan arten har fundet vej til Odder by. Odderen er også i 1993 set på to lokaliteter på **Djursland**. Meget beklageligt blev en Odder, en ♂, ihjelkørt ved **Mørke Kær** den 21/9. Et individ er også fundet død ved **Skals Å** og **Kastbjerg Å**. Øvrige fund er fra den nordlige del af amtet. Odderen synes helt at være forsvundet fra det **Midtjyske Søhøjland**. Vi har i hvert fald ingen sikre observationer fra området i de senere år.

Kun 10 *Krondyr* er ikke mange observationer i betragtning af den generelle fremgang. Arten er set på et par "nye" lokaliteter, således et individ ved **Havndal** og 4 på **Midtdjursland**. Sidstnævnte blev skudt strakt de blev opdaget! *Sika* er set for første gang på **Helgenæs** med to ex. 7/5. Det er af flere fortalt, at i de skove hvor *Sika* forekommer, fortrænger de *Rådyrene*. Det kunne være interessant at høre, om andre har lignende erfaringer med de to arter. Flokke på over 10 individer af *Rådyr* er, trods artens fremgang, et ret sjældent syn. Dette antal er langt overgået på **Gylling Næs**, hvor der er en bestand på ca. 100 dyr. Her er således set flokke på op til 57 individer (15/3 1993), hvilket er et ekstremt stort antal. På **Gylling Næs** er der for 1993 noteret 539 individer, hvoraf mange er gengangere. Det er et utroligt flot antal og med øvrige mange observationer i amtet, synes arten at klare sig særdeles fint.

Spættet sæl er langt overvejende rapporteret fra to lokaliteter. Max. 100 d. 30/3 på **Bosserne** og **Vejrø** ved **Samsø**. I den sydlige del af amtet er der set max. 25 d. 24/3 og 3/4 ved **Horskær-Kåsemade**.

Jørgen Terp Laursen (8626 1296)

Markfirben	24
Skovfirben	15
Stålorm	5
Hugorm	31
Sort hugorm (farvevariant af hugorm)	17
Snog	20
Røddoret terapin	1

Tabel 8. Krybdyr i Århus amt 1993. Tallene angiver antal individer.

Almindelig spidsmus	7
Dværgspidsmus	2
Pindsvin	43
Muldvarp	3
Skimmelflagermus	4
Brunflagermus	2-4
Flagermus sp.	122
Hare	213
Egern	140
Rødmus	27
Mosegris	10
Brun rotte	2
Sumpbæver	2
Skovmus	5
Halsbåndmus	4
Ræv	24
Husmår	8
Lækat	27
Brud	7
Ilder	1
Mink	2
Mink/Ilder	2
Grævling	12
Odder	8-9
Krondyr	10
Sika	8
Rådyr	852
Spættet sæl	255
Marsvin	39

Tabel 9. Pattedyr i Århus amt 1993. Tallene angiver antal individer.

LITTERATUR

- Hansen, K. 1985: Sølvmåger erobrer højtsvævende ynglepladser. Søravnen 3/85 s. 8-9.
- Jensen, F.P. 1993: Havfuglene i de danske farvande. Skov- og Naturstyrelsen.
- Larsen, H.L. 1993 Gåsetrækket over Østjylland 28. september 1993. Søravnen 4/93.
- Olsen, K.M 1992: Danmarks ynglefugle - en oversigt. DOF.
- Rygaard, O. 1993: Observationer vedrørende gåsetrækket på og omkring Randers Fjord. Søravnen 4/93.
- Århus Amt 1993: Fuglebestandene ved Skanderborg Søerne.
-

TIL NOTATER:

INDEX - numre henviser til sidetal.

- Aftenfalk 32
 Aggrhøne 34
 Aik 55
 Aikefugl sp 55
 Allike 87
 Alm kjøve 49
 Alm ryle 41
 Alm, Skråpe 9
 Atlingand 20
 Biæder 60
 Bjergand 22
 Bjergirisk 92
 Bjerglærke 62
 Bjergvipstjert 67
 Blandingskrage 88
 Blisgås 14
 Blishøne 35
 Blå kærhøg 29
 Blåhals 70
 Blåmejse 84
 Bogfinke 90
 Bogfinke/Kvækerf. 90
 Bomtærke se Kornværting
 Bramgås 15
 Broget fluesnapper 81
 Brushane 42
 Bynkefugl 71
 Bysvale 64
 Digesvale 63
 Dobbeltbekkasin 43
 Dompap 95
 Drosselrørsanger 77
 Duehøg 29
 Dværgfalk 32
 Dværgmåge 49
 Dværgryle 40
 Dværgterne 54
 Ederfugl 22
 Engpiber 65
 Engsnarre 35
 Enkeltbekkasin 43
 Fasan 34
 Finke sp. 90
 Fiskehejre 10
 Fiskeørn 31
 Fjeldvåge 31
 Fjordterne 53
 Fjord/Havterne 53
 Flodsanger 76
 Fløjsand 23
 Fuglekonge 81
 Gransanger 80
 Gravand 17
 Græshoppesanger 76
 Grønbenet rørhøne 35
 Grønirisk 91
 Grønsisken 92
 Grønspætte 60
 Grå fluesnapper 81
 Gråand 19
 Grågås 14
 Gråkrage 88
 Gråmåge 52
 Gråsisken 93
 Gråspurv 90
 Gråstr.Lappedykker 7
 Gul vipstjert 66
 Gulbug 77
 Gulh. Gil Vipstjert 67
 Gulirisk 91
 Gulspurv 96
 Gærdesanger 78
 Gærdesmutte 69
 Gøg 57
 Halemejse 82
 Havcsanger 79
 Havlit 23
 Havtern 53
 Havørn 28
 Hedchøg 29
 Hedelærke 62
 Hjejle 38
 Hortulan 96
 Hvidue 56
 Husrødstjert 71
 Husskade 87
 Hvepsevåge 27
 Hvid stork 11
 Hvid vipstjert 67
 Hvidklire 46
 Hvidnæbbet Lom 6
 Hvidsisken 93
 Hvinand 24
 Hærfugl 60
 Hættemåge 49
 Høgesanger 78
 Isfugl 59
 Islandsk Ryle 39
 Islom 5
 Jagt/Vandrefalk 33
 Jernspurv 69
 Kanadagås 14
 Kurmindompap 94
 Kernebidder 95
 Kirkeugle 57
 Klyde 36
 Knarand 18
 Knopsvane 12
 Kongeørn 31
 Kornværting 97
 Kortnæb, Gås 14
 Korttået træløber 85
 Krikand 18
 Krumnæb, Ryle 41
 Kuhl Skråpe 9
 Kvækerfinke 91
 Kærtøber 42
 Kærnebidder 95
 Kærsanger 76
 Landsvale 64
 Laplandsværting 95
 Lille flagspætte 61
 Lille fluesnapper 81
 Lille kobbersneppe 44
 Lille kjøve 49
 Lille korsnæb 94
 Lille lappedykker 6
 Lille præstekrave 37
 Lille regnspøve 45
 Lille skallesluger 24
 Lom sp. 6
 Lomvie 55
 Lunde 56
 Lysbuget knortegås 15
 Lærkefalk 33
 Løvsanger 80
 Maltemuk 8
 Markpiber 65
 Mellemkjøve 49
 Misteldrossel 75
 Mosehornugle 58
 Mudderklire 48
 Munk 79
 Mursejler 59
 Musvit 84
 Musvåge 30
 Mørkb. Knortegås 16
 Natravn 58
 Nattergal 70
 Natugle 58
 Nordisk lappedykker 8
 Nordl. Gul vipstjert 67
 Nøddekrige 87
 Odinshane 48
 Pibeand 18

- Pibesvane 12
 Pirol 85
 Plettet rørvagtel 34
 Pomeransfugl 37
 Pungmejse 85
 Ravn 89
 Ride 52
 Ringdrossel 73
 Ringdue 56
 Rovterne 52
 Rustand 17
 Rød glente 28
 Rødben 46
 Rødhals 70
 Rødr. tornskade 86
 Rødstjert 71
 Rødstrubet Lom 5
 Rødstrubet Piber 66
 Rødt. Fuglekonge 81
 Rørdrum 10
 Rørhøg 29
 Rørsanger 77
 Rørspurv 96
 Råge 87
 Sandløber 40
 Sangdrossel 74
 Sanglærke 62
 Sangsvane 12
 Savisanger 76
 Sildemåge 51
 Silkebale 68
 Sivsanger 76
 Sjagger 73
 Skarv 9
 Skæand 20
 Skovhornugle 58
 Skovpiber 65
 Skovsanger 79
 Skovskade 86
 Skovsneppe 44
 Skovspurv 90
 Skrigeørn sp. 31
 Skægmejse 82
 Skærpiber 66
 Slørugle 57
 Smålom 5
 Snespurv 95
 Sodf. skråpe 9
 Solsort 73
 Sort glente 28
 Sort stork 11
 Sortand 23
 Sortgrå ryle 41
 Sorth. lappedykker 8
 Sortklire 45
 Sortkrage 88
 Sortmejse 83
 Sorttryg. hvid vip. 68
 Sortspætte 61
 Sortst. Bynkefugl 72
 Sortstrubet Lom 5
 Sortterne 54
 Spidsand 20
 Splitterne 52
 Spurvehøg 30
 Spætmejse 84
 Stenpikker 72
 Stenvender 48
 Stillits 91
 Stor flagspætte 61
 Stor Hornugle 57
 Stor kobbersneppe 44
 Stor korsnæb 94
 Stor præstekrave 37
 Stor regnspove 45
 Stor skallesluger 25
 Stor tornskade 86
 Storkjove 49
 Storlom 5
 Stormmåge 50
 Strandhjejle 38
 Strandskade 36
 Stær 89
 Sule 9
 Sumpmejse 83
 Svaleklire 47
 Svartbag 52
 Sædgås 13
 Søkonge 55
 Sølvmåge 51
 Taffeland 21
 Taigapiber 65
 Tejst 55
 Temmuck Ryle 40
 Tinksmed 47
 Topmejse 83
 Toplærke 61
 Toppet Lappedykker 6
 Toppet Skallesluger 25
 Tornirisk 92
 Tornsanger 78
 Trane 35
 Tredækker 43
 Troldand 21
 Træløber 84
 Turteldue 57
 Tyrkerdue 56
 Tårnfalk 32
 Vagtel 34
 Vandrefalk 33
 Vandrikse 34
 Vandstær 68
 Vendeals 60
 Vibe 39
 Vindrossel 74
 Østlig Musvåge 31
 Østlig Turteldue 57

FORKORTELSER

Forkortelser anvendt i rapporten:

pull = pulus, dvs fra klækning til opnåelse af flyveevne.

juv = juvenil, dvs fra første rigtige fjerdragt til gennem kropsfjerfældning opnået første vinterdragt.

imm = immature, dvs ikke-ynglende fugle fra første vinterdragt til kønsmodenhed.

subad = subadult, dvs en ynglende fugl, der endnu ikke har opnået fuldt udfarvet voksendragt. De store måger f.eks. kan yngle med brune fjer i dragten.

ad = adult, dvs kønsmoden fugl i fuldstændig voksendragt.

1K, 2K osv = alder i kalenderår. En fugl er i sit 1. kalenderår fra klækningen til førstkomne nytår, derefter i 2. kalenderår hele næste år osv. Se også DOFT 74 årg. 1980 s. 89, om aldersangivelser i foreningens publikationer.

vdr = vinterdragt   **h** = hørt   **ret** = returtræk   **rmk** = ringmærket

sdr = sommerdragt   **trk** el. **T** = trækkende   **rst** el. **R** = rastende

odr = overgangsdr.   **trkf** = trækforsøg   **fou** el. **F** = fouragerende

sy = syngende   **indtrk** = indtrk.   **ex** = eksemplarer

plt = plantage   **o** = over   **obs** = observation   **medd** = meddelt

slb = slambede dvs. afvandingsbassiner for slam, oppumpet fra sø- eller fjordbund.

N, Ø, S, V, SV, NNØ osv. = trækretning mod det pågældende verdenshjørne.

pri = primo, dvs dagene fra d. 1. til d. 10 i måneden.

med = medio, dvs. dagene fra d. 11 til d. 20. i måneden.

ult = ultimo, dvs. dagene fra d. 21 til d. 31 i månedene.

Bemærk at vi ikke anvender punktum efter ovennævnte forkortelser, da dette ville medføre for mange prikker i rapporten.

MEDARBEJDERE VED RAPPORTEN

- Torben Quist Andersen**, Trepkagade 10, 2. sal, 8000 Århus C (Natravn-Skrigefugle-Spætter og Sangere+Fluesnappere).
- Henning Ettrup**, Udgården 6, Lading, 8471 Sabro (Gæs-Svaner, lay-out, figurer)
- Carsten Høeg**, Neptunvej 38 H, st., 8270 Højbjerg (Lommer, Kjoever, Terncer).
- Ole Jensen**, Torshøjvænget 54, Kolt, 8361 Hasselager (Dykænder).
- Lars P. Johansson**, Batevej 10, Ommestrup, 8544 Mørke (Indtastning).
- Johnny Kahlert**, Januarvej 7, 8210 Århus V (Svømmeænder, Ugler, Kragefugle-Stær).
- Jens Kirkeby**, Oksevejen 16, 8680 Ry (Lappedykkere).
- Peter Lange**, Jeksenvej 108, 8464 Galten (Strandskade-Alm. Ryle, Måger, Alkefugle, Korsnab-Kornværting, redaktion, database).
- Arne Bo Larsen**, Axel Munchsvej 67, 8550 Ryomgård (Rovfugle).
- Jørgen Terp Laursen**, Engdalsvej 81B, 8220 Brabrand (Pattedyr, Krybdyr, Padder).
- Jørgen Lodberg**, Ege Alle 124, 8600 Silkeborg (Gråspurv-Hvidsissen).
- Anders H. Madsen**, Bispevej 37P, 8260 Viby J (Høns, Traner, Duer, Gøg).
- Jørgen Pagter**, Valløvej 4, 8900 Randers (Silkehale-Drosler, Tornskader, Pirol).
- Jørn Pedersen**, Pal.-Müllersvej 215, 8200 Århus N (Brushane-Thorsbane).
- Birger Rasmussen**, Nørreådalsvej 6, Venning, 8900 Randers (Stornfugle, Skarver, Storkefugle, Lærker, Fibere, Vipstjerter).
- Jens Otto Svendsen**, Terrasserne 14, vær. 254, 2700 Brønshøj (ansvarlig for rapportbyttcordning).
- Jesper Windeløw**, Fåborggade 19B, 3 th., 8000 Århus C (Mejser).

BIDRAGYDERE TIL FUGLE I ÅRHUS AMT 1993

Sorteret alfabetisk efter første bogstav i initial. For bosiddende i Århus nævnes intet bynavn. (F) foran navnet angiver, at vedkommende har bidraget via materiale indsendt til projekt Fuglenes Danmark (Atlasundersøgelsen) i Århus amt. Dette materiale er stillet til rådighed for lokalrapporten af projektets koordinatorene i Århus amt. Øvrige bidragydere har indsendt materiale direkte til rapportgruppen.

ABI	Arne Bo Larsen, Ryomgård	HYD	Henriette Yde, Skanderborg
AHM	(F) Anders H. Madsen, Stavtrup	IBG	Inge B. Gudnitz, Ikast
AJA	Allan Janniche, Viby J	IKL	Inger Klit, Århus N
AJE	Arve Jensen, Helsingø	LZN	(F) Ivan Zink-Nielsen, Højbjerg
ALJ	(F) Anna-Lise Jørgensen, Dalbyover	JBA	Jørgen Ballegård, Bryrup
AMT	Århus amt, Natur og Miljø via JKI	JBJ	(F) Jenny Brask Jøns, Grenå
ANJ	(F) Anders Jensen, Værum	JCN	Jalmer C. Nielsen, Silkeborg
ASC	(F) Albert Schmidt, Frøstrup	JDK	Jan Drachmann Kristensen, Mundelstrup
ASJ	Allan Skovgård Jensen, Randers	JES	Jørn Eskildsen, Søvind
ATH	(F) Agner Thulsen, Vrads	JFO	(F) Jens Foged, Hadsten
BEH	Bent Hansen, Viby J	JGR	Jens Gregersen, Vorskø
BGO	Bjarne Golles, Brabrand	JHA	(F) John Hansen, Mårslet
BHO	(F) Bjørn Holmskjold, Skivholme	JHN	(F) John & Tobias Hansen, Fruering
BJS	(F) Bjarne Sørensen, Grenå	JJS	Jørgen Juul Sørensen, Risskov
BKR	(F) Benny Kristensen, Randers	JKI	Jens Kirkeby, Ry
BLA	(F) Berit Lanther, Hadsten	JLA	Jørgen Ladegård, Højbjerg
BRA	Birger Rasmussen, Venning	JLO	Jørgen Lodberg, Silkeborg
BRS	(F) Bo Ryge Sørensen, Silkeborg	JLY	Jørn Lykkegård
CBR	(F) Carsten Bruun, Samsø	JMI	(F) Jens Mikkelsen, Ebeltoft
CEL	(F) Claus Elkjær, Stevnstrup	INK	Jesper Nelby Kristiansen, Odense V
CHJ	(F) Christian Jensen, Tåstrup	JOK	Johnny Kahlert, Brabrand
CHØ	Carsten Høeg, Hammel	JPA	Jørgen Pagter, Randers
CHL	Christian Lange	JPE	(F) Jørgen Pedersen, Århus
CMO	(F) Carsten Monsrud, Ebeltoft	JPL	Jens Peter Lomholt, Feldballe
CO	Carsten Olsen, Haderslev	JRP	Jens Ryge Petersen, Esbjerg
COM	(F) Claus Ole Madsen, Sall	JSP	Jens S. Pedersen, Hadsten
CRP	Christian Ring Petersen, Århus V	JTL	Jørgen Terp Laursen, Brabrand
CSE	(F) Chris Seaton, Skanderborg	JW	Jesper Windeløv
CSS	Carsten S. Sørensen, Hobro	JWF	(F) Jette W. Frederiksen, Vrads
DMU	Danmarks Miljøundersøgelser, Kalø	JYP	(F) Jytte Pedersen, Udbyhøj
DOF	Turreferater m.m. DOF	JØP	Jørn Pedersen
EAJ	(F) Erik Anders Jensen, Silkeborg	KDA	(F) Knud Dalsgård, Glesborg
EBO	Else Brask Ovesen, Skejby	KIH	Kirsten Hedin, Støvringgård
ECH	Erik Christensen, Ørum Djurs	KJE	(F) Kurt Jensen, Fjellerup
EJJ	Else Juul Jensen, Brabrand	KMU	(F) Kasper Munch, Risskov
ELS	(F) Else Sørensen, Sem	KQJ	Kasper Quist Jensen, Horsens
ENI	(F) Erik Nielsen, Randers	KW	Kurt Willumsen, Uldum
EPR	Esther & Preben Ranch, Kastbjerg	LA	Lars Abrahamsen, Vorskø
ERH	(F) Ernst Hjøllund, Silkeborg	LB	Lars Borup, Brabrand
ERP	(F) Erik Pedersen, Risskov	LEBR	(F) Lars Erik Brauner, Silkeborg
FAJ	Finn A. Jensen	LEB	Leif Brauer, Skodsborg
FF	Finn Frandsen	LKA	(F) Lars Kuas, Hvalbæk
FFA	Flemming Falk, Floes	LJH	Lars C. Lund Hansen, Gram
FHE	(F) Finn Henrik, Tranbjerg	LM	Lars Mogensen, Århus
FLU	Flemming Lundberg, Viby J	LPE	(F) Lars Pedersen, Randers
FNI	Flemming Nielsen, Århus N	LPJ	Lars P. Johansson, Ommestrup
FR	Frits Rost, Århus V	LRO	(F) Leif Rosendal, Lystrup
FSI	(F) Felipe Siverio, Them	LSK	(F) Lars Sand Kirk, Grenå
FUT	(F) Flemming Utenthal, Kolind	LTP	Lars Tom-Petersen, Randers
GJ	Gruppe af Gjerrild-observatører via HAC	LUR	(F) Lars Ulrik Rasmussen, Foldby
GGU	Georg Guldvang, Silkeborg	MBA	Mogens Bang, Århus
HAC	Hans Christophersen, Skørping	MBT	Maj-Britt Thygesen, Helsingø
HDE	(F) Helge Dethlefsen, Århus	MCH	Morten Christensen
HET	Henning Etrup, Lading	MD	Mark Desholm, Møllørup
HLL	Henning Lykke Larsen, Risskov	MEN	(F) Max Nitschke, København
HLY	Henning Lyrum, Brabrand	MHA	(F) Mark Hammond, Århus
HP	Hans Pinstrup, Horsens	MLY	(F) Mogens Lykkegård, Terp
HRI	(F) Hans Ripka, Hornslet	MOH	(F) Mogens Hansen, Tåstrup
HSK	Hans Skov, Randers (DOF's storkegruppe)	MST	Mogens Stoustrup, Hedeskov

NEE	(F) Niels Ejby Ernst, Hjørtshøj
NH	Niels Hannow, Søvind
NJH	(F) Niels J. Have, Vrads
NJL	Niels Jørgen Larsen, Ørum pr.Tjele
NNR	Niels J. & Nina Relsted, Risskov
NNØ	(F) Anne Nørlem, Skanderborg
NWR	Nick Wrigley, Risskov
OBV	(F) Ole Bøgh Vinther, Århus
OCH	(F) Ole Christiansen, Skanderborg
OEH	(F) Ole Emil Hansen, Spentrup
OFR	(F) Ole Frederiksen, Ålsrode
OGJ	Ole Gylling Jørgensen, Malling
OJE	Ole Jensen, Kolt
OL	Ole Lilleør, Brabrand
ORY	(F) Ole Rygård, Uggeluse
PBP	P.B.Petersen, Grenå
PC	Preben Clausen, Århus
PEH	(F) Peter Hjorth, Risskov
PEØ	(F) Poul Erik Østergård, Beder
PGA	(F) Poul Ganer, Alken
PGH	(F) Per G. Henriksen, Brabrand
PHJ	Peter Hjeds, Mundelstrup
PJA	(F) Polu Højbjerg Jacobsen, Grenå
PLA	Peter Lange, Stjær Bakker
PNI	Peter Nielsen, Hinnerup
PST	(F) Peter Styrbæk, Ålum
RD	Rolf Danielsen, Risskov
SBA	(F) Svend B. Andersen, Tebbestrup
SCH	(F) Steen Christensen, Skødstrup
SDY	Svend Dybkjær, København NV
SEB	(F) Steffen Ellebæk Pedersen, Århus V
SEL	Svend Erik Lauritzen, Birkerød
SHØ	Søren Højager, Mundelstrup
SKI	(F) Lars Skipper, Århus
SMJ	Svend Møller Jensen, Søften
SMU	(F) Søren Munch, Risskov
SOT	Svenning Ottesen, Skanderborg
SP	Stefan Pihl, Rønne
SPO	(F) Steen Poulsen, Randers
SSK	Søren Skriver, Stavtrup
SSI	Siden Sidst (FUGLE) og "fra felten" Søravnen
TBA	Thorsten Balsby, Risskov
TBR	Thorkild Brandt, Gyllingnæs
THE	(F) Thorbjørn Herrik, Amstrup
TNI	Torben Nielsen, Hadsund
TQA	Torben Quist Andersen, Århus
UGC	(F) Ulla & Gunnar Christensen, Glesborg
VCV	(F) Vita & Chr. Velling, Grenå
VFR	(F) Verner Frandsen, Nimtofte
VIR	(F) Virupskolen via Henning Andersen
VKJ	(F) Villy Kjeldsen, Ry
VOJ	Vivi Olesen, Randers
ØBF	Turreferater og Naturglimt i GEJRFUGLEN, medlemsblad for Østjysk Biologisk Forening